BƆA
Mɔizi lá plaade

Yá̰ pɔ́ kú láɛ bee guuɔ

Mámɛmaa Dii á Lua, ma á bɔ́ zɔbleu Egipi (20.2). Dɔ̀ɔ bee mɛ́ lápi tɔbɔkɩ̀i ũ, àlɛ yá̰ pɔ́ kú a guu owɛ̃ɛ. Lua mɛ́ a gbɛ́̃ɔ bona ũ. Dɔ̀ɔ doũpi mɛ́ dɛ Lua ikoyã mɛ̀n kwiɔ mide ũ. Lua Isailiɔ bò kɛ́ a yeńzi, ɔ̃ a dɩ̀lɛnɛ́ aaɔ yeazi sɔ̃, aaiɔ misiilɛɛ, aaiɔ a ikoyãɔ kũa.

Imina mɛ́ mɔ̀ ń Isailiɔ taa Egipio. Kɛ́ a wɛ̃ gɛ̀gɛ̃, aa dasi kṵ̀, ɔ̃ Egipi kía Falaɔ̃ɔ ń dá zɔzɩ̀u (Daa 45.17-20, 47.11). An taasi pɔ́ aalɛ kɛ yá̰ i sã Luaguo, ɔ̃ à gbɛ́̃ sɛ̀ ń guu, wɩ̀ mɛ Mɔizi, aàɔ dɛ ń dɔaana ũ. Lua azɩ̀a ɔ̀lɔ Mɔiziɛ à mɛ̀ a tɔ́n Dii. À dabudabuɔ kɛ̀ à a gbãa ɔ̀lɔ Egipiɔnɛ, ɔ̃ aa Isailiɔ gbàɛ (1.1-15.21). À dɔ̀aanɛ́ à ɔlɩ̀ańzi Sinai gbáau (15.22-18.17). Lua Isailiɔ sɛ̀ a gbɛ́̃ɔ ũ, ɔ̃ à a bàakuańnɔ yãdànɛ́ Sinai gbɛpɔlɛu, à a ikoyãɔ dɩ̀lɛnɛ́ (19.1-24).

Gɔɔ pɔ́ Lua lɛ́ kpaaũkpɛdɔa ɔlɔ Mɔiziɛ (25-31), Isailiɔ zugaaena pɩ̀ ń vuao aa dɩ̀lɛ ń dii pɔ́ ń bɔ́lɛ Egipi ũ. Yá̰ bee Lua pɔ fɛ̀̃ ɔ̃ à yãyɩ̀amá (32-34). Bɔa lápi láakɩ̀i wà Dii kpaaũkpɛpi dɔa yã'ò, we Lua ɩ̀ɔ kpaaũuńnɔ (35-40).

Gbɛ́̃, ńlɛ zɔble kpelewan lò, lápi lɛ́ ɔlɔwɛ̃ɛ lá Lua ɩ̀ gbɛ́̃ɔ bo sɩ̀ana aa gɔ̃ wɛ́̃ɛɔ ũ, kɛ́ aaɔ naanɔ, aaiɔ na ń kɔ̃o.

Ɩadaa Isailiɔwa Egipi

1 Isaili pɔ́ aa tà Egipi ń ń mae Yakɔbuoɔ,* baade

* **1:1** Daa 46.3-7

ŉ a bɛ gbɛ̃́ɔ tɔ́n kɛ:
2 Lubɛni, Simɛɔ, Levii, Yuda,
3 Isakaa, Zabulɔni, Bɛ̃yãmɛɛ,
4 Dã, Nɛfatali, Gada, Asɛɛ.
5 Yakɔbu buipiɔ píi gbɛ̃ɔn bàaɔ̃kwiɛ. Yosɛfu gbɛ̃́
bee sɔ̃ a ku Egipi yãa kɔ̀ɛ.
6 Ɔ Yosɛfu gà ŉ a vȉiɔ ŉ a gɔɔ gbɛ̃́ɔ píi.
7 Isailiɔ nɛ'ȉ aa kɔ̃̀ aa kȁfĩ aa dasikȕ maamaa, aa
lȉ bùsupia.
8 Kí dafu pɔ́ Yosɛfu dɔ̃o kpalablè Egipi,†
9 ɔ̃ a ò a gbɛ̃́ɔnɛ: Ȁ Isailiɔ gwa, aa dasikȕ aa lȉwála.
10 Wà gɛ́ ɔ̃nɔkɛinɛ́ kɛ́ aasu kắfĩo yắi. Tó zỉ sù fɛ̀lɛ,
aa na wá ibɛɛɔwa, aa zỉkawanɔɛ, aai bɔlɛ wá bùsuu.
11 Ɔ wà gbɛ̃́ɔ dȉlɛnɛ́ ŉ diiɔ ũ, aa ŉ wɛtã ŉ zỉ
gbãao. Beewa ɔ̃ aa Pitoũ ŉ Lamɛsɛo kàlɛ Falaɔ̃ɔɛ aà
blɛwɛkakȉiɔ ũ.
12 Kási lá wàlɛ ȉadamá lɛ́u, màa aaȉɔ kắfĩ, aaȉɔ
ligua, ɔ̃ gili gɛ̃̀ Egipiɔgu ŉ yắi.
13 Ɔ wà ŉ dá zɔzỉ pãsỉu,
14 wà ŉ pɔ yà, wà gỉbozỉ gbãa dànɛ́ ŉ bilikibɔao ŉ
buazỉ píio. Wà zỉpiɔ dànɛ́ píi pãsỉpãsỉɛ.
15 Ɔ Egipiɔ kía Ɛbɛlu nɔɛ nɛ'inaɔ sȉsi, ado tɔ́n Sifila,
ado Pua.
16 A ònɛ́: Tó a nɛ'ȉ Ɛbɛlu nɔɛɔnɛ sa, tó gɔ̃ɛɛ, à aà dɛ.
Tó nɔɛɛ sɔ̃, à aà tó.
17 Ȁma nɔɛpiɔ Lua vỉa vỉ, ɔ̃ aai yắ pɔ́ a ònɛ́ kɛo,
aalɛ nɛgɔ̃ɛɔ tó.
18 Ɔ kíapi ŉ sisi à ŉ lá à mɛ̀: Ȁkɛa á kɛ̀ màa a nɛgɔ̃ɛɔ
tòi?
19 Aa wèwà aa mɛ̀: Ɛbɛlu nɔɛɔ dɛ lán Egipi
nɔɛɔwao, aa wãa, aaȉ nɛ'i e wàɔ gɛ́ mɔ́iɛ.

---

† **1:8** Zỉn 7.17-18

20 Mȁa Isailiɔ lɛ́ kə̃́fĩ, aalɛ dasikũ̃. Ɔ Lua maakɛ̀
nɔɛ nɛ'inapiɔnɛ,
21 à ń gbá nɛ́ɔ, kɛ́ aa a vȉa vȉ yə̃́i.
22 Ɔ Falaɔ̃ɔ yə̃dȉlɛ a gbɛ̃́ɔnɛ píi à mɛ̀: A Ɛbɛlu nɛ́tɛ̃na
pɔ́ dɛ nɛgɔ̃ɛ ũɔ ka Niili íu píi, ãma à nɛnɔɛɔ tó.‡

2

Mɔizi ia

1 Levii bui gɔ̃ɛ Levii bui nɔɛ sɛ̀.
2 Nɔpi nɔsȉ à nɛ'ȉ gɔ̃ɛ ũ. Kɛ́ a è nɛ́pi maa, à aȁ ȕlɛ
mɔ ȁaɔ̃.*
3 Kɛ́ i fɔ̃ à aȁ ȕlɛ lɔo, à kɛfu gbí sɛ̀ à kɔtaa lɛ̀wȁ, kɛ́
í su gɛ̃uo yə̃́i. Ɔ à nɛ́pi dȁu à gɛ̀ a dȉlɛ Niili dȁnau vɔ̃́
guu.
4 Nɛ́pi dãe zɛ kãaa, ȁlɛ gwa yə̃́ pɔ́ a su à aȁ le.
5 Falaɔ̃ɔ nɛnɔɛ gɛ̀ zu'oi swai, ɔ̃ aȁ gbɛ̃́ɔ lɛ́ bɛbɛ swa
gɔ̃sɔ̃lɛ. A gbí è dilɛa vɔ̃́u, ɔ̃ à a zȉkɛna zȉ, à gɛ̀ a sɛ̀.
6 Kɛ́ a wɛ̃̀, a è nɛ́ mɛ́ dau, ȁlɛ ɔ́ɔlɔ. A kɛ̀ɛ̀ wɛ̃naũ à
mɛ̀: Ɛbɛlu nɛgɔ̃ɛnaɛ.
7 Ɔ nɛ́pi dãe mɔ̀ a ò Falaɔ̃ɔ nɛ́piɛ: N ye mà gɛ Ɛbɛlu
nɔɛ sísinɛ aȁɔ yɔ̃́kpanɛ nɛ́piwa yə̃̀?
8 A wèwȁ à mɛ̀: Ao, gɛ́! Ɔ nɛnɔɛnapi gɛ̀ nɛ́pi da
sȉsi.
9 Falaɔ̃ɔ nɛnɔɛpi ȍɛ̀: Nɛ́pi sɛ taȍ, ní aȁ gwamɛɛ, mí
a fĩabonɛ. Ɔ à nɛ́pi sɛ̀ taȍ, ȁlɛ aȁ gwa.
10 Kɛ́ nɛ́pi zɔ̃ɔkũ̃, à aȁ sɛ̀ gɛ̀ȍ Falaɔ̃ɔ nɛnɔɛpiɛ, ɔ̃ à aȁ
sȉ a nɛ́ ũ.† A tɔkpȁɛ̀ Mɔizi,‡ asa à mɛ̀ a aȁ bɔ̀ íuɛ.

Mɔizi bȁalɛ taa Madiə̃

‡ **1:22** Zȉn 7.19 * **2:2** Zȉn 7.20, Ɛbɛ 11.23 † **2:10** Zȉn 7.21 ‡ **2:10**
Bee mɛ̀ bɔa.

11 Gɔɔewa kɛ́ Mɔizi zɔ̃ɔkṹ̀, à gɛ̀ a bui Ɛbɛluɔ gwai,
ɔ̃ à zĩ̀ gbãa pɔ́ aalɛ kɛ è.§ A è Egipi gbɛ̃́ lɛ́ a bui gbɛ̃.
12 Kɛ́ à a saɛ gwàgwa, i gbɛ̃e eo, ɔ̃ à Egipi gbɛ̃́pi dɛ̀
a vĩ̀lɛ bùsu'ũfãau.
13 Gu sĩ̀a dɔa, kɛ́ à bɔ̀, à Ɛbɛluɔ è gbɛ̃ɔn pla, aalɛ
sòlekɛ. Ɔ à gbɛ̃́ pɔ́ a yã́ nao là à mɛ̀: Bɔ́yãi ńlɛ n gbɛ̃do
gbɛ̃i?
14 A wèwà à mɛ̀: Démɛ n dilɛ wá kía ũ kɛ́ n gbasa
ńlɛ yã́kpalɛkɛwanɔi? N ye ǹ ma dɛ lá n Egipi gbɛ̃́pi
dɛ̀wa yã̀? Ɔ vĩ̀a Mɔizi kṹ à mɛ̀: Wà yã́ɛ dɔ̃̀ɛ fá!
15 Kɛ́ Falaɔ̃ɔ yã́pi mà, àlɛ wɛɛlɛ Mɔizi dɛ, ɔ̃ à bàalɛ̀ɛ̀
à tà Madiã bùsuu,* à zɔ̃̀lɛ lɔ̀ɔ saɛ we.
16 Madiã sa'onae ku, a nɛnɔɛɔ vĩ̀ gbɛ̃ɔn sopla, ɔ̃ aa
mɔ̀ itɔ̀ aa kà pɔtuoɔ imibɔu ń mae pɔ́ɔnɛ.
17 Kɛ́ sãdãnaeɔ mɔ̀ lɛ́ ń yá, ɔ̃ Mɔizi fɛ̀lɛ yãsĩ̀ ń
nɔɛpiɔ, ɔ̃ à í kpàńɛ́ ń pɔ́ɔwa.
18 Kɛ́ aa tà ń mae Leuɛliwa, à ń lá à mɛ̀: A̋kɛa a su
káau gbãi?
19 Aa wèwà wà mɛ̀: Egipi gɔ̃ɛe mɛ́ wá sí
sãdãnaɔwa. Baa se ɔ̃mɛ itɔ̀ a kpàwɛ̃ɛ wá pɔ́ɔwa.
20 Ɔ à ń lá à mɛ̀: A ku má ni? Bɔ́yãi a gɔ̃ɛpi tò wei?
A̋ aà sísi aà mɔ pɔblewanɔ.
21 Mɔizi mɔ̀, ɔ̃ à wè zɔ̃̀lɛ ń gɔ̃ɛpio, ɔ̃ gɔ̃ɛpi a nɛnɔɛ
Sefola kpàwà.
22 A nɛ'ĩ̀ gɔ̃ɛ ũ, ɔ̃ Mɔizi tɔkpàɛ̀ Geesoũ,† à mɛ̀ bɔ̀mɔn
a ũ dãɔ bùsuu la.
23 Kɛ́ à gɛ̃̀gɛ̃, ɔ̃ Egipiɔ kía gà. Isailiɔ lɛ́ aaukɛ zɔzĩ̀ pɔ́
aalɛ kɛ yã́i, aalɛ wiilɛ, ɔ̃ an wiipi Lua lè.

§ **2:11** Ɛbɛ 11.24-26 * **2:15** Zĩ̀n 7.23-29, Ɛbɛ 11.27 † **2:22** Bee mɛ̀
bɔ̀mɔ.

24 A ń aaukɛa mà, mɛ́ aà bàa pɔ́ kú ń Ablahaũo ń
Izaakio ń Yakɔbuo i sãaàguo.‡
25 Lua Isailiɔ gwà, ɔ̃ à wɛ̃nadɔ̃̀nɛ́.

3

Lua Mɔizi sisia

1 Mɔizi lɛ́ a ȁnsue Madiã bùsu sa'ona pɔ́ɔ dã́, à
guwaiwai baa vȉ e à kà gbɛ pɔ́ wȉ mɛ Olebu kȉ́i.
2 Ɔ Dii Malaika bɔ̀ mɔ̀wà tɛ́vua guu kàelɛu. Mɔizi
lɛpi gwà, a è tɛ́ dɔwà, kási sɔ̃ àlɛ tɛ́kũo.
3 Ɔ à mɛ̀: Má gɛ́ dabudabupi gwaiɛ, mí pɔ́ pɔ́ tò
kàelɛpi lɛ́ tɛ́kũo dɔ̃.
4 Kɛ́ Dii è à mɔ̀ gwai, ɔ̃ à lɛzùaàzi za kàelɛpi guu à
mɛ̀: Mɔizi! Mɔizi! Ɔ a wèwà à mɛ̀: Má kɛ́!
5 Lua ɔ̀ɛ̀: Nsu sɔ̃io. N̄ n kyale bɔbɔ, asa gu pɔ́ ń zɛu
adoaɛ ma kua la yã́i.
6 Ɔ à mɛ̀: Mámɛ má n deziɔ Ablahaũ ń Izaakio
ń Yakɔbuo Lua ũ. Ɔ Mɔizi ɔkù a wɛ́wa, kɛ́ a wɛsia
Lualɛ vȉa vȉ yã́i.
7 Ɔ Dii mɛ̀: Ma taasi pɔ́ ma gbɛ̃́ɔ lɛ́ kɛ Egipi è, mɛ́
ma wii pɔ́ an wɛtãnaɔ tò aalɛ lɛ́ mà. Má ń wãwãkɛa
dɔ̃.
8 Ayãmɛto ma pila mà ń sí Egipiɔwa, mí ń bɔlɛ
bùsupiu, mí gɛ́ńnɔ bùsu táaede yàasau, gu pɔ́ vȉ
ń zɔ́'io diu, bùsu pɔ́ Kanaaɔ kuu ń Itiɔ ń Amɔleɔ ń
Pɛliziɔ ń Iviɔ ń Yebusiɔ.
9 Isailiɔ wiilɛa ma le sa, mɛ́ ma ȉa pɔ́ Egipiɔ lɛ́
damá è.
10 Gɛ́ sa, ma n zȉ Falaɔ̃ɔwa, kɛ́ ǹ ma gbɛ̃́ Isailiɔ bɔlɛ
Egipi.*

‡ **2:24** Daa 15.13-14, 18 * **3:10** Zȉn 7.30-34

11 Ɔ Mɔizi ò Luaɛ: Dén ma ũ kɛ́ mà gɛ́ Falaɔ̃ɔwa
mà Isailiɔ bɔlɛ Egipii?
12 Lua ò̀ɛ̀: Máɔ kunnɔɛ. Zi̋a pɔ́ ma n zi̋ seelan kɛ:
Tó n ń bɔ́lɛ Egipi, á ma sísi gbɛɛ bee pɔlɛu.
13 Ɔ Mɔizi ò Luaɛ: Tó ma gɛ má ò Isailiɔnɛ ma mɛ̀
an deziɔ Lua mɛ́ ma zi̋má, tó aa ma la n tɔ́i, kpelewa
má onɛ́i?
14 Lua wèwà à mɛ̀: Mámɛmaa gbɛ̃́ pɔ́ má dɛ a ũ.†
Onɛ́ mámɛ ma n zi̋má.
15 Lua ò̀ɛ̀ lɔ: O Isailiɔnɛ ǹ mɛ ma Dii an deziɔ
Ablahaũ ń Izaakio ń Yakɔbuo Lua mɛ́ n zi̋má. Ma
tɔ́n we gɔɔpii. A̋ɔ ma sisi màa e á buiwa.
16 Gɛ ǹ Isaili gbɛ̃zɔ̃ɔɔ kãaa, ní onɛ́ ma Dii an deziɔ
Ablahaũ ń Izaakio ń Yakɔbuo Lua mɛ́ bɔ̀ mɔ̀ma.
Onɛ́ málɛ ń e, ma yã́ pɔ́ wàlɛ kɛnɛ́ Egipi è.
17 Má ń bɔlɛ Egipi, gu pɔ́ aalɛ taasikɛupi, mí gɛ́ńnɔ
bùsu pɔ́ Kanaaɔ kuu ń Itiɔ ń Amɔleɔ ń Pɛliziɔ ń Iviɔ
ń Yebusiɔ, gu pɔ́ vi̋ ń zɔ́'io diu.
18 Aa n yãmaɛ. Mpi ń Isaili gbɛ̃zɔ̃ɔɔ à gɛ Egipiɔ kía
le, í oɛ̀ ma Dii Ɛbɛluɔ Lua mámɛ ma bɔ mɔwá, ma
mɛ̀ aà á gba zɛ́ à gɛ́ gɔɔ àaɔ̃ kɛi guwaiwaiu, kɛ́ à e
sa'o mapi ma Dii á Luawa.
19 Má dɔ̃ kɛ́ Egipiɔ kía a we à gɛo, mɛ́ i kɛ ma
gãnàwà bàasio.
20 Má ɔtɔ̃ Egipiɔwa, mí dabudabuɔ kɛ mà
kpaońzi, i gbasa á gbaɛ.
21 Má tó Egipiɔ á wɛgwa, kɛ́ tó álɛ tá, á tá ɔgiio.
22 A̋ nɔɛ píi ã́nusu ge vua nɔamblebɔɔ ń pɔkasaɔ
gbɛa a Egipi nɔɛ deewa ń ń nɔɛ pɔ́ kú aà bɛɔ, í da á
nɛgɔ̃ɛɔ ń á nɛnɔɛɔnɛ. Màa á Egipiɔ pɔ́ɔ símá dúuduu.

4

† **3:14** Zãa 8.24, Zia 1.4, 8

Lua Mɔizi gbaa dabudabukɛa zɛ́

1 Mɔizi wèwà à mɛ̀: Tó aai ma náaikɛo, mɛ́ aai ma
yãmao, tó aa mɛ̀ ḿmɛ ni bɔ n mɔao sɔ̃ bɛ?
2 Ɔ Dii aà là à mɛ̀: Bɔ́ ń kũa wei? A wèwà à mɛ̀:
Goɛ.
3 Dii ɔ̀ɛ̀: Pɛ̋lɛ zɩ̋lɛ. Kɛ́ a pɛ̏lɛ, ɔ̃ à lɩ̏ mlɛ̃ ũ, ɔ̃ Mɔizi
bɔ̀zã.
4 Ɔ Dii ɔ̀ɛ̀: Ɔbɔ ǹ kũ a vlɛ̋wa. Kɛ́ a kṹ, ɔ̃ à ɛ̀a gɔ̏ go ũ
aà ɔzɩ̏.
5 Dii ɔ̀ɛ̀: Màa ńyɔ̃ kɛ, aa e si kɛ́ ma Dii an deziɔ
Ablahaũ ń Izaakio ń Yakɔbuo Lua mɛ́ bɔ̀ mɔ̀ma.
6 Dii ɛ̀a ɔ̀ɛ̀ lɔ: Ɔsɔlɔ n ulau. Ɔ a sɔ̀lɔu. Kɛ́ a bɔ̀, a è
kusu lɩ̏a, à kɛ̀ púuu lán buawa.
7 Dii ɔ̀ɛ̀: Ɛa ǹ ɔsɔlɔ n ulau. A ɛ̀a sɔ̀lɔu. Kɛ́ a bɔ̀, a è à
sù a gbɛu.
8 Dii ɔ̀ɛ̀: Tó aai n náaikɛ aa seela sɛ̋ia sɩ̏o, aa seela
gbɛzã sí.
9 Tó aai seela plaapiɔ si aa n yãmà sɔ̃o, Niili í tɔ́ ǹ
kɔ́lɛ tɔɔlɛ, a li au ũɛ.
10 Ɔ Mɔizi ɔ̀ɛ̀: Ɵ'o Dii! Za zi yã'o àamanɔo. Baa za
gɔɔ pɔ́ n yã'ɔ̀mɛɛ, ma lɛ́ gbiaɛ.
11 Ɔ Dii ɔ̀ɛ̀: Démɛ lɛdɔ̀ gbɛ̃nazɩ̏naɛi? Démɛ ɩ̀ aà
lɛ́na naalɛ ge ɩ̀ aà swã̄dokũi? Démɛ ɩ̀ to aà gu'e ge ɩ̀
aà vɩ̏akũi? Ma Dii, mámɛo lɔ̀?
12 Gɛ́ sa! Má dɔnlɛ ń yã'oao, má yɛ̋ pɔ́ ńyɔ̃ o danɛ.
13 Ɔ à mɛ̀: Ɵ'o Dii! N yɛ̋ na! Gbɛ̃pãle zɩ̏.
14 Ɔ Dii pɔ pà Mɔizizi à mɛ̀: N vɩ̏i Aalona Levii bui
kuo lé? Má dɔ̃ kɛ́ yã'o zɩ̏'ũaànɔo. Alɛ mɔ́ dainlɛ. Tó
à wɛsɩ̏nlɛ, aà pɔ́ a kɛ na.
15 Yã'oaànɔ, ní yɛ̋ pɔ́ a su o daɛ̀. Mapi, máɔ dɔálɛ
ń yã'oao, míɔ yɛ̋ pɔ́ ásu kɛ daɛ́.
16 A yã'o gbɛ̋ɔnɛ n gɛ̃ɛ ũ, aɔ dɛ n lɛdɔɛkɛna ũ, mɛ́
ńyɔ̃ɔ dɛɛ̀ Lua ũ.

17 Goɛ sɛ́ ǹyɔ̃ kũa, ní seelaɔ kɛò.

Mɔizi ɛaa Egipi

18 Mɔizi tà a ȁnsue Yetolowa, a òɛ̀: Ma gba zɛ́ mà
ta ma gbɛ̃́ɔ kȉi Egipi, mà e tó aa ku wɛ̃ni guu e tia.
Yetolo òɛ̀: Ka aafia.
19 A mɔ lè Dii ò Mɔiziɛ Madiã bùsuu à mɛ̀: Fɛlɛ ǹ
ta Egipi, asa gbɛ̃́ pɔ́ aalɛ n wɛ yãaɔ gàga píi.
20 Ɔ Mɔizi a na sɛ̀ ń a nɛgɔ̃ɛnapiɔ, à ń dí zàa'ȉnaɔ
kpɛ, à ɛ̀a lɛ́ tá Egipi, a Lua gopi kũa.
21 Ɔ Dii òɛ̀: Tó n ka Egipi, dabudabu pɔ́ ma a iko
kpàmaɔ kɛ Falaɔ̃ɔ aɛ píi. Kási má aà swãfɛ̃ɛ̀, i gí gbɛ̃́ɔ
gbaɛi.
22 Ní oɛ̀ ma Dii ma mɛ̀ Isaili mɛ́ ma nɛgɔ̃ɛ sɛ̃́ia ũ,
23 ɔ̃ má òɛ̀ aà ma nɛgɔ̃ɛ sɛ̃́iapi gbaɛ aà gɛ ma sísi.
Lá à gȉ aà gbaɛi, má aà nɛgɔ̃ɛ sɛ̃́ia dɛ sa sɔ̃ɛ.
24 Zɛ́ guu Mɔizi lɛ́ i guei, ɔ̃ Dii aà lè we, a ye à aà
dɛ.
25 Ɔ Sefola gbɛ̀ fɛ̃na sɛ̀ à a nɛ́ tɔ̃zɔ̃̀ò,* à a gyafɔɔ nà
Mɔizi gbáwa à mɛ̀: Sȉanaɛ, ḿmɛ ń ma au gɔ̃ ũ.
26 Tɔ̃zɔ̃a bee yȁi à mɛ̀, au gɔ̃. Ɔ Dii Mɔizi tò.
27 Dii ò Aalonaɛ: Gɛ́ dai Mɔizilɛ guwaiwaiu. Ɔ à
gɛ̀ aà lè Lua gbɛ kȉi, à lɛpɛ̀wà.
28 Mɔizi yȁ pɔ́ Dii a zȉ oi dàu a sȉu Aalonaɛ ń seela
pɔ́ a òɛ à kɛɔ.
29 Ɔ Mɔizi ń Aalonao tà Egipi aa Isaili gbɛ̃zɔ̃ɔɔ
kȁaa.
30 Aalona yȁ pɔ́ Dii ò Mɔiziɛ dàu a sȉuné píi, ɔ̃
Mɔizi dabudabupiɔ kɛ̀ Isailiɔ wáa.
31 Aa yȁpi sȉ. Kɛ́ aa mà Dii mɛ́ mɔ̀ ń gwai à ń
taasikɛa è, ɔ̃ aa kùlɛɛ̀ aa mipɛ̀lɛ.

---

* **4:25** Daa 17.10

5

Mɔizi ń Aalonao gɛa Falaɔ̃ɔ gwai

1 Bee gbɛa Mɔizi ń Aalonao gɛ̀ Falaɔ̃ɔ lè aa ò̀ɛ̀: Yá̃
pɔ́ Dii Isailiɔ Lua ò̀n kɛ: A mɛ̀ ǹ a gbɛ́̃ɔ gbaɛ aa gɛ
dikpɛkɛɛ guwaiwaiu.
2 Falaɔ̃ɔ wèmá à mɛ̀: Dén Dii ũ kɛ́ mà misiilɛɛ̀, mí
Isailiɔ gbaɛi? Má Dii dɔ̃o. Má Isailiɔ gbaɛo.
3 Ɔ aa ò̀ɛ̀: Ɛbɛluɔ Lua mɛ́ bɔ̀ mɔ̀wá. Wá gba zɛ́ wà
gɛ́ gɔɔ àaɔ̃ kɛi guwaiwaiu, wí sa'o Dii wá Luapiwa,
kɛ́ asu gagyã̃kawáguo ge zȉ.
4 Ɔ Egipiɔ kíapi ò Mɔiziɛ ń Aalonao: Akɛa á tò gbɛ́̃ɔ
laai lɛ́ go ń zȉwai? A ɛa á zȉwa.
5 Ɔ à ɛ̀a mɛ̀: Kɛ́ gbɛ́̃ɔ dasikȕ sa, ɔ̃ á ye aa kã́mabo
ń ń zȉoa?
6 Zȉbeezȉ Falaɔ̃ɔ yã̃dȉlɛ Isaili wɛtã̃naɔnɛ ń ń
dɔaanaɔ à mɛ̀:
7 Á̃suli musã̃ kpámá aa bilikibɔò lá i kɛ yã̃awa
lɔo. Aali gɛ́ ń pɔ́ kɛ́̃i ńzȉaɛ.
8 Kási aali bilikibɔ a lɛ́ gbɛu lá aȁ bɔ ziwaɛ. Á̃su
laonɛ́o, asa mȁadeɔnɛ. A yã́i tò an wii dɔ, aalɛ mɛ
wa ye gɛ́ sa'oi ń Luawaɛ.
9 A zȉ kã́fȉnɛ́, kɛ́ aasu ȉampakȉi e aa laaidɔ ɛgɛ
yã́ɔwa lɔo.
10 Ɔ an wɛtã̃napiɔ ń ń dɔaanaɔ mɔ̀ wa ò̀nɛ́: Falaɔ̃ɔ
mɛ̀ á musã̃ kpáwá lɔo.
11 A gɛ sɛ́lɛ ázȉa gu pɔ́ á eu. Kási wá zȉ laoɛ́o, baa
yɔɔ.
12 Ɔ aa fȁaa aa gɛ̀ Egipi gupiiu sɛ̃ kɛ́̃i musã̃ ũ.
13 An wɛtã̃napiɔ ȉɔ naɛmá lá gu lɛ́ dɔ, kɛ́ aali ń zȉ
nɛ́, lá aaȉ nɛ gɔɔ pɔ́ wȉ musã̃ kpámáwaɛ.

14 Wà gbɛ̃a kɛ̀ Isaili dɔaana pɔ́ an wɛtãnaɔ ń
dílɛɔnɛ, wa ònɛ́: Akɛa i bilikibɔ gbã ge gĩa, à kà lá
wà a lɛ́ dàɛ́ yãawao ni?
15 Ɔ Isaili dɔaanaɔ gɛ̀ wiilɛ̀ Falaɔ̃ɔwa aa mɛ̀: Akɛa
ńlɛ kɛ wápiɔ n zɔ̀blenaɔnɛ màai?
16 Wàlɛ musã kpáwá lɔo, mɛ́ wàlɛ mɛ wà bilikibɔ.
Wàlɛ wá gbɛ̃, kási n gbɛ̃́ɔ mɛ́ tàae vĩ.
17 Ɔ à mɛ̀: Màadeɔn á ũ. Màa á bɛò! A yãi iɔ mɛ á
gɛ́ sa'oi Diiwaɛ.
18 A gɛ́ zĩkɛi. Wa musã kpáwá lɔo, kási áli bilikibɔ
lá wa dàɛ́ lɛ́uɛ.
19 Kɛ́ wa ò Isaili dɔaanaɔnɛ aasu gɔɔ do bilikibɔa
laoo, aa dɔ̃̀ kɛ́ wà yã́ èɛ sa.
20 Kɛ́ aa bɔ̀ Falaɔ̃ɔ kĩ́i, aa kpàaũ ń Mɔizio ń
Aalonao, aalɛ ń dã́,
21 ɔ̃ aa ònɛ́: Dii á yã́ gwa, i yã́kpalɛkɛánɔ, asa á tò
Falaɔ̃ɔ ń a gbɛ̃́ɔ ye wá gĩyãio. A wá dɛa zɛ́ kpàmáɛ.
22 Ɔ Mɔizi ɛ̀a gɛ ò Diiɛ: Dii, bɔ́yãi n ĩadà
gbɛ̃́piɔwai? Bee yãi n ma zĩia?
23 Za gɔɔ pɔ́ ma gɛ yã'ò Falaɔ̃ɔɛ ń n tɔ́o, ɔ̃ àlɛ ĩada n
gbɛ̃́ɔwa, mɛ́ ni ń bɔo!

6

Dii Isailiɔ suabaa lɛgbɛ̃a Mɔiziɛ

1 Ɔ Dii òɛ̀: Nyɔ̃ yã́ pɔ́ má kɛ Falaɔ̃ɔɛ e tia. A ń gbaɛ
ma gbãa zɔ̃ɔ yã́i. A ń yá a bùsuu ma gbãa zɔ̃ɔ yã́i.
2 Ɔ Lua ɛ̀a yã'ò Mɔiziɛ à mɛ̀: Mámɛmaa Dii,
3 ma bɔ mɔ Ablahaũ ń Izaakio ń Yakɔbuowa Lua
Gbãapiide ũ,* kási aai ma dɔ̃ kɛ́ ma tɔ́n Diio.

* **6:3** Daa 17.1, 28.3, 35.11

4 Ma bàa kúńnɔ ma mὲ má Kanaa bùsu pɔ́ aa ku
a guu nibɔɔ ũ kpámá.
5 Ma Isailiɔ aaukɛa mà an zɔblea Egipiɔnɛ yã́i, mɛ́
ma bàa pɔ́ kúńnɔpi i sãmaguo.
6 Ayãmɛto o Isailiɔnɛ ǹ mɛ: Mámɛmaa Dii, má
á bɔ zĩ̀ gbãa pɔ́ Egipiɔ dàɛ́ guu, mí á bo. Má
yã́kpalɛkɛńnɔ, mí á bo ń ma gã̀sa gbãao.
7 Má á sɛ́ ma gbɛ̃́ɔ ũ, míɔ dɛ á Lua ũ, íɔ dɔ̃ kɛ́
mámɛmaa Dii á Lua pɔ́ á bɔ́ Egipi zĩ̀ gbãau.
8 Má gɛ́ánɔ bùsu pɔ́ ma a lɛgbɛ̃̀ Ablahaũ ń Izaakio
ń Yakɔbuoɔnɛ guu. Má á gba àɔ vĩ̀. Mámɛmaa Dii.
9 Mɔizi yã́pi ò Isailiɔnɛ, kási aai aà yãmao, kɛ́ zɔzĩ̀
pãsĩ̀ ń kãdὲ yã́i.
10 Ɔ Dii ò Mɔiziɛ à mὲ:
11 Gɛ ǹ o Egipiɔ kí Falaɔ̃ɔɛ aà Isailiɔ gbaɛ aa bɔlɛ a
bùsuu.
12 Ɔ Mɔizi wè Diiwa à mὲ: Lá Isailiɔ lí ma yãmao,
ma gbɛ̃́ pɔ́ ma lɛ́ gbia, kpelewa Falaɔ̃ɔ a ma yãmai?

Mɔizi ń Aalonao buibɔkĩ̀i

13 Dii yã'ò Mɔiziɛ ń Aalonao Isailiɔ ń Egipiɔ kíao
yã́ musu, a òńɛ́ aa bɔlɛ ń Isailiɔ Egipi.
14 An bui uabeleɔ tɔ́n kɛ: Isaili nɛgɔ̃ɛ sɛ̃́ia Lubɛni
nɛgɔ̃ɛɔn kɛ: Anɔki, Palu, Ɛzɔ̃nɔ, Kaami. Lubɛni
buiɔn we.
15 Simɛɔ nɛgɔ̃ɛɔn kɛ: Yemuɛ, Yamini, Oada, Yakɛ̃,
Zohaa ń Kanaa nɔɛ nɛ́ Sauluo. Simɛɔ buiɔn we.
16 Levii nɛgɔ̃ɛɔ tɔ́n kɛ an buiwa: Geesɔ̃, Kɛata,
Mɛlali. Levii kὲ wɛ̃̀ basoolokwi ń soplaoɛ (137).
17 Geesɔ̃ nɛgɔ̃ɛɔn kɛ an buiwa: Libeni ń Simɛio.
18 Kɛata nɛgɔ̃ɛɔ tɔ́n kɛ: Amlaũ, Isaa, Hɛblɔ̃, Uziɛli.
Kɛata kὲ wɛ̃̀ basoolokwi ń àaɔ̃oɛ (133).

19 Mɛlali nɛgɔ̃ɛɔn Mali ń Musio ũ. Levii buiɔn we
daɛdaɛ.
20 Amlaũ a dasɛ̃ Yokɛbɛdɛ sɛ̀ nɔ ũ, ɔ̃ à Aalona ń
Mɔizio ȉò. Amlaũ kɛ̀ wɛ̃̀ basoolokwi ń soplaoɛ (137).
21 Isaa nɛgɔ̃ɛɔn Kole ń Nɛfɛgio ń Zikelio ũ.
22 Uziɛli nɛgɔ̃ɛɔn Misaɛli ń Ɛlɛzafão ń Sitelio ũ.
23 Aalona Aminadabu nɛ́ Ɛlisɛba, Naasɔ̃ dãe sɛ̀ nɔ
ũ, ɔ̃ à Nadabu ń Abiuo ń Ɛleazaao ń Itamaao ȉò.
24 Kole nɛgɔ̃ɛɔn Asii ń Ɛlikanao ń Abiasafao ũ.
Kole buiɔn we.
25 Aalona nɛ́ Ɛleazaa Putiɛli nɛnɔɛɔ do sɛ̀ nɔ ũ, ɔ̃ à
Finɛasi ȉò. Levii bui uabeleɔn we daɛdaɛ.
26 Aalona ń Mɔizi pɔ́ Dii ònɛ́ aa Isailiɔ bɔlɛ Egipi
gãgãn we.
27 Ampiɔ mɛ́ yã'ò Egipiɔ kí Falaɔ̃ɔɛ, kɛ́ aa e Isailiɔ
bɔlɛ Egipi.
28 Kɛ́ Dii yã'ò Mɔiziɛ Egipi,
29 à mɛ̀ ámɛaa Dii, yã́ pɔ́ álɛ oɛ̀ aà o Falaɔ̃ɔɛ píi.
30 Ɔ Mɔizi òɛ̀ a lɛ́ gbiaɛ, kpelewa Falaɔ̃ɔ a a yãmai?

7

Yã́ mɛ̀n kwi yìaa Egipiwa

1 Ɔ Dii ò Mɔiziɛ: Gwa! Ma n kɛ Falaɔ̃ɔɛ lamawa, ɔ̃
n vȉi Aalona dɛ n yã'ona ũ.
2 Yã́ pɔ́ má ònɛ píi o n vȉi Aalonaɛ, i o Falaɔ̃ɔɛ aà
Isailiɔ gbaɛ aa bɔlɛ a bùsuu.
3 Ǹ beeo má aà swãfɛ̃ɛ̀. Má seelaɔ ń dabudabuɔ
kɛ Egipi dasi,*
4 kási Falaɔ̃ɔ a á yãmao. Má ɔtɔ̃ Egipiɔwa, mí
yã́kpalɛkɛńnɔ, mí bɔ ń ma zȉgɔ̃ ma gbɛ̃́ Isailiɔ.

---

* **7:3** Zȉn 7.36

5 Tó ma bɔ ń ma gbãao Egipi, má Isailiɔ bɔlɛu,
Egipiɔ i dɔ̃ sa kɛ́ mámɛmaa Dii.
6 Ɔ Mɔizi ń Aalonao kɛ̀ lá Dii ònɛ́wa.
7 Gɔɔ pɔ́ aa yã'ò Falaɔ̃ɔɛ, Mɔizi wɛ̃̀ basiiɔ̃ɛ, Aalona
sɔ̃ wɛ̃̀ basiiɔ̃ ń àaɔ̃o.
8 Ɔ Dii ò Mɔiziɛ ń Aalonao:
9 Tó Falaɔ̃ɔ dabudabu gbɛ̀ama, o Aalonaɛ aà a go
sɛ pã́lɛ aà aɛ, i li mlɛ̃ ũ.
10 Kɛ́ Mɔizi ń Aalonao gɛ̀ Falaɔ̃ɔ kĩ́i, aa kɛ̀ lá Dii
ònɛ́wa. Aalona a go sɛ pã̀lɛ Falaɔ̃ɔ ń a ĩ̀waɔ aɛ, ɔ̃ à lĩ̀
mlɛ̃ ũ.
11 Ɔ Falaɔ̃ɔ Egipi wɛzɛ̃naɔ ń ɛsɛdeɔ sĩ̀si, ɔ̃ aa
dabudabupi kɛ̀ màa sɔ̃ ń ɛsɛdekɛ guu.
12 Kɛ́ an baade a go pã̀lɛ,[†] ɔ̃ an gopiɔ lĩ̀ mlɛ̃ɔ ũ sɔ̃, ɔ̃
Aalona go ń pɔ́ɔ mɔ̀mɔ.
13 Falaɔ̃ɔ swã́ yĩ̀aaɛ, i ń yãmao lá Dii òwa.

Iɔ lia au ũ

14 Dii ò Mɔiziɛ: Falaɔ̃ɔ swã́ gbãa, à gĩ̀ gbɛ̃́ɔ gbaɛi.
15 Gɛ ǹ aà le zia kɔɔ, gɔɔ pɔ́ àlɛ gɛ́ swai, níɔ aà dã
Niili saɛ we. Nyɔ̃ n go pɔ́ lĩ̀ mlɛ̃ ũpi kũa,
16 ní oɛ̀ ǹ mɛ, ma Dii Ɛbɛluɔ Lua mámɛ ma n zĩ̀wà
ǹ oɛ̀ aà ma gbɛ̃́ɔ gbaɛ aa gɛ́ ma sísii guwaiwaiu, kási
e tia i mao.
17 Ma Dii ma mɛ̀, yã́ pɔ́ a to aà dɔ̃ kɛ́ mámɛmaa
Diin kɛ: Tó n Niili í lɛ̀ ń go pɔ́ ń kũao, a li au ũɛ.[‡]
18 Kpɔ pɔ́ kú ípi guuɔ i gaga, Niili í i gĩ̀dɔ, Egipiɔ i
fua mii.
19 Ɔ Dii ɛ̀a ò Mɔiziɛ: O Aalonaɛ aà a go sɛ dɔ Egipiɔ
ía, an swaɔ ń ń swa'ɔnaɔ ń ń biaɔ ń ń íkalɛkĩ̀iɔ píi, i
gɔ̃ au ũ. Au iɔ daa gua Egipi, baa ń pɛ̃naɔ ń olaɔ guu
ío píi.

[†] **7:12** 2Tim 3.8 [‡] **7:17** Zia 11.6, 16.4

20 Ɔ Mɔizi ń Aalonao kɛ̀ lá Dii ònɛ́wa. Aalona a
gopi sɛ̀ à Niili ı́ lɛ̀ò Falaɔ̃ɔ ń a ı̀waɔ wáa, ɔ̃ ı́pi gɔ̃̀ au ũ
píi.§
21 Kpɔ pɔ́ kú a guuɔ gàga, ɔ̃ Niili ı́pi gı̃̀dɔ̀, Egipiɔ
fùa mii. Au daa gua Egipi.
22 Egipi ɛsɛdeɔ kɛ̀ màa sɔ̃ ń ɛsɛdekɛ guu, ɔ̃ Falaɔ̃ɔ
swɛ̃́ gbãakũ̀, i ń yãmao lá Dii òwa.
23 Falaɔ̃ɔ ɛ̀a tà a bɛ, i yɛ̃́pi da seo.
24 Egipiɔ bia yɔ̃̀yɔ̃ Niili gɔ̃sɔ̃wa, kɛ́ wà e imi, asa
aai fɔ̃ swada ı́ mı̀o.
25 A ku màa e gɔɔ sopla Dii Niili lɛa gbɛa.

Blɔɔɔ kaa

26 Ɔ Dii ò Mɔiziɛ: Gɛ ǹ o Falaɔ̃ɔɛ, ma Dii ma mɛ̀ aà
ma gbɛ̃́ɔ gbaɛ aa gɛ́ ma sísii.
27 Tó à gı̃̀ ń gbaɛi sɔ̃, má tó blɔɔɔ ka aà bùsu
gupiiuɛ.
28 Blɔɔɔ Niili pa e aa bua sı̃̀sı̃a, aai gɛ̃ aà ua e aà
kpɛ́u kpɛa, aai dɛdɛ aà wúlɛbɔwa. Aa gɛ̃ aà ı̀waɔ uaɔ
ń aà gbɛ̃́ɔ uaɔ. Aa ka aà kı̃̀naɔ guu ń aà blɛdabɔɔu.
29 Blɔɔɔ dɛdɛwà ń aà gbɛ̃́ɔ ń aà ı̀waɔ píi.

8

1 Dii ɛ̀a ò Mɔiziɛ: O Aalonaɛ aà a go sɛ dɔ swaɔla ń
swa'ɔnaɔ ń biaɔ, blɔɔɔ i ka Egipi bùsuu.
2 Kɛ́ Aalona a go dɔ̀ Egipi ı́ɔla, ɔ̃ blɔɔɔ bɔ̀lɛ lı̃̀
bùsupia.
3 Ɔ ɛsɛdepiɔ kɛ̀ màa sɔ̃ ń ɛsɛdekɛ guu, aa tò blɔɔɔ lı̃̀
Egipia.

§ **7:20** Soũ 78.44, 105.29

4 Ɔ Falaɔ̃ɔ Mɔizi ń Aalonao sȉsi à mɛ̀: A awakpa
Diiɛ aà blɔɔɔ kɛ̃a ń ma gbɛ̃́ɔ, mí á gbɛ̃́ɔ gbaɛ aa gɛ́
sa'oiwà.
5 Ɔ Mɔizi ò Falaɔ̃ɔɛ: Gɔɔ dilɛmɛɛ mà awakpanɛ
Diiɛ ń n ȉwaɔ ń n gbɛ̃́ɔ, kɛ́ aà blɔɔɔ kɛ̃ma ń n uaɔ, aai
gɔ̃ swai ado.
6 Falaɔ̃ɔ mɛ̀: Zia. Ɔ Mɔizi mɛ̀: A kɛ lá ń òwa kɛ́ ǹ e
ǹ dɔ̃ gbɛ̃e muaa ń Dii wá Luaoo.
7 Blɔɔɔ kɛ̃ma ń n uaɔ ń n ȉwaɔ ń n gbɛ̃́ɔ, aai gɔ̃ swai
ado.
8 Kɛ́ Mɔizi ń Aalonao gò Falaɔ̃ɔ kȉ́i, Mɔizi wabikɛ̀
Diiwa blɔɔ pɔ́ a kà Falaɔ̃ɔguɔ yã́ musu.
9 Dii Mɔizi wabikɛa mà, ɔ̃ blɔɔpiɔ gàga kpɛ́ɔ guu ń
uaɔ ń wɛ̃́nkpɛɔ.
10 Wa kȁaakãaa, ɔ̃ bùsu gȉdɔ̀ píi.
11 Kɛ́ Falaɔ̃ɔ è dáama kɛ̀, aà swã́ ɛ̀a gbãakȕ, ɔ̃ i
Mɔizi ń Aalonao yãmao lá Dii òwa.

Gã́i kaa

12 Dii ò Mɔiziɛ: O Aalonaɛ aà a go sɛ́, i tɔɔlɛ lɛ́ò,
bùsuti i li gã́iɔ ũ Egipi gupiiu.
13 Ɔ aa kɛ̀ màa. Aalona a go sɛ̀ à tɔɔlɛ lɛ̀ò, ɔ̃ bùsuti
lȉ gã́iɔ ũ, aa kà gbɛ̃nazȉnaɔgu ń nɔ̀bɔɔ. Egipi bùsuti
lȉ gã́iɔ ũ píi.
14 Ɛsɛdeɔ yɔ̏wà màa ń ɛsɛdekɛ guu sɔ̃, ɔ̃ aa fùa.
Gã́iɔ kà gbɛ̃nazȉnaɔgu ń nɔ̀bɔɔ.
15 Ɔ ɛsɛdeɔ ò Falaɔ̃ɔɛ: Lua ɔgbɛɛ. Kási Falaɔ̃ɔ swã́
gȉ yȉaaɛ, i ń yãmao lá Dii òwa.

Ʋsȉnaɔ kaa

16 Dii ò Mɔiziɛ: Fɛlɛ kɔɔkɔɔ gɛ Falaɔ̃ɔ le gɔɔ pɔ́ àlɛ
gɛ́ swai, ní oɛ̀ ma Dii ma mɛ̀ aà ma gbɛ̃́ɔ gbaɛ aa gɛ́
ma sísii.
17 Tó à gì̃ ń gbaɛi, má ũsı̃̀naɔ kaaàgu ń aà ı̀waɔ ń
aà gbɛ̃́ɔ ń aà bɛ kpɛ́ɔɛ. Egipi kpɛ́ɔ i pa ń ũsı̃̀naɔ, aa
da tɔɔlɛa se.
18 Gɔɔ bee Gosɛ̃ bùsu gu pɔ́ ma gbɛ̃́ɔ kuu ɔ̃ má bɔ
ado. We ũsı̃̀naɔ kauo, kɛ́ aà e dɔ̃ kɛ́ mámɛmaa Dii
aà bùsuu.
19 Má a gbɛ̃́ɔ dɔ̃kɔ̃ɛ ń aà gbɛ̃́ɔ. Zia ɔ̃ seelapi a kɛ.
20 Ɔ Dii kɛ̀ màa. Ũsı̃̀naɔ kà Falaɔ̃ɔ ua ń aà ı̀waɔ uaɔ.
Egipi ɔ̃̀ɔkpà píi ũsı̃̀naɔ yã́i.
21 Ɔ Falaɔ̃ɔ Mɔizi ń Aalonao sı̀si à mɛ̀: A gɛ sa'o á
Luawa bùsuu la.
22 Ɔ Mɔizi òɛ̀: A zɛvı̃̀ wà kɛ màao, asa pɔ́ pɔ́ wá
sa'oò Dii wá Luawa dɛ Egipiɔnɛ tɛ̃ ũɛ. Tó wa sa'ò ń
pɔ́ pɔ́ dɛnɛ́ tɛ̃ ũo ń wáa, aa wá pápa ń gbɛo aa wá
dɛdɛo lé?
23 Wá táa'o guwaiwaiu gɔɔ àaɔ̃ɛ, wí gbasa sa'o Dii
wá Luawa lá a òwɛ̃ɛwa.
24 Ɔ Falaɔ̃ɔ mɛ̀: Má á gbaɛ à gɛ sa'o Dii á Luawa
guwaiwaiu, ãma ásu gɛ́ zã̀o. A awakpaɛ̀mɛɛ sa.
25 Mɔizi òɛ̀: Tó ma ta, má awakpaɛ̀, i ũsı̃̀naɔ kɛ̃ma
zia ń n ı̀waɔ ń n gbɛ̃́ɔ. Ama ńsu mɔafilikɛ ǹ gí gbɛ̃́ɔnɛ
aa gɛ́ sa'oi Diiwa lɔo.
26 Kɛ́ Mɔizi bɔ̀ Falaɔ̃ɔ kı̃́i, à awakpàɛ̀ Diiɛ.
27 Dii aà wabikɛa mà, ɔ̃ ũsı̃̀naɔ kɛ̃̀ Falaɔ̃ɔwa ń a
ı̀waɔ ń a gbɛ̃́ɔ. I gɔ̃ gueio, baa mɛ̀ndo.
28 Kási Falaɔ̃ɔ swã́ gì̃ gbãa e tiaɛ, i ń gbáɛo.

9

Pɔtuoɔ gagaa

1 Dii ò Mɔiziɛ: Gɛ ǹ Falaɔ̃ɔ le, ní oɛ̀ Dii á Ɛbɛluɔ Lua
mɛ̀, aà ma gbɛ̃́ɔ gbaɛ aa gɛ́ ma sísii.
2 Tó à gì ń gbaɛi mɛ́ a ń kũa e tia,
3 má ɔtɔ̃ aà pɔtuoɔwa bua. Má gagyã pãsì ká aà
sɔ̃́ɔgu ń aà zàa'ìnaɔ ń aà yiongoɔ ń aà zuɔ ń aà sãɔ ń
aà bleɔ.
4 Má Isaili pɔ́ɔ dɔ̃kɔ̃ɛ ń Egipiɔ pɔ́ɔ. Isailiɔ pɔ́ɔ kee a
gao.
5 Ma Dii ma a gɔɔdìlɛ. Zia má bee kɛ bùsuu la.
6 Kɛ́ gu dɔ̀, ɔ̃ Dii kɛ̀ màa. Egipiɔ pɔtuoɔ gàga píi,
kási Isailiɔ pɔ́ɔ kee i gao.
7 Falaɔ̃ɔ yã́ pɔ́ kɛ̀pi gbɛ̀a a mà Isailiɔ pɔ́ɔ kee i gao,
kási aà swã́ gì gbãaɛ, i gbɛ̃́piɔ gbaɛo.

Sɛ̃́nɛ kaa Egipiɔgu

8 Dii ò Mɔiziɛ ń Aalonao: A mua túfu ɔũkpa, Mɔizi
i fã musu Falaɔ̃ɔ aɛ,
9 i da Egipi bùsua píi lán luutɛ̃wa, i ka gbɛ̃nazìnaɔ
ń nɔ̀bɔɔgu sɛ̃́nɛ ũ gupiiu.
10 Ɔ aa mua túfu sɛ̀lɛ aa gɛ̀ò Falaɔ̃ɔ kĩ́i. Kɛ́ Mɔizi
túfupi fã̀ musu, ɔ̃ à kà gbɛ̃nazìnaɔ ń nɔ̀bɔɔgu sɛ̃́nɛ
ũ.*
11 Ɛsɛdeɔ i fɔ̃ gɛ̀ Mɔizi kĩ́io sɛ̃́nɛpiɔ yã́i, asa à ń lé ń
Egipiɔ píiɛ.
12 Ɔ Dii Falaɔ̃ɔ swãfɛ̃̀ lá a ò Mɔiziɛwa, ɔ̃ i ń yãmao.

Lougbɛ kwɛa

13 Dii ò Mɔiziɛ: Fɛlɛ kɔɔkɔɔ gɛ Falaɔ̃ɔ le, ní oɛ̀ ma
Dii á Ɛbɛluɔ Lua ma mɛ̀, aà ma gbɛ̃́ɔ gbaɛ aa gɛ́ ma
sísii.
14 Kɛ́ bee sa má ìa píi kpáaàzi ń aà ìwaɔ ń aà gbɛ̃́ɔ,
kɛ́ aà e dɔ̃ dṹnia guu píi gbɛ̃e muaamanɔo.

* **9:10** Zia 16.2

15 Asa tó ma ɔtɔ̃̀má ma gagyãkàŋ́gu yãa, dɔ̃ aàpi
ŋ́ a gbɛ̃́ɔ aa làa dṹnia guu.
16 Má tò aà ku kɛ́ aà ma gbãa e, ma tɔ́ i li dṹniaa
píiɛ.†
17 Lá àlɛ azi̋a sɛ lɛsi̋ dɛ ma gbɛ̃́ɔla e tia, àlɛ ŋ́ gbaɛo,
18 zia maa'i má tó lougbɛ pãsi̋ kwɛ́ maamaa,
lougbɛ pɔ́ a taa i kɛ Egipi yãao zaa wa kàlɛ e ŋ́ a
gbão.
19 Oɛ̀ aà gbɛ̃́ɔ zi̋ aa aà pɔtuoɔ ŋ́ pɔ́ pɔ́ a vi̋ buaɔ sɛ́lɛ
káka kpɛ́u píi. Gbɛ̃nazi̋naɔ ŋ́ pɔ́ pɔ́ kú bàasiɔ, tó wi
gɛ̃ŋ́nɔ kpɛ́uo, lougbɛ a kwɛ́má aa gagaɛ.
20 Falaɔ̃ɔ i̋waeɔ vi̋akɛ̀ Dii yã́ɛ, aa ŋ́ zi̋kɛnaɔ ŋ́ ŋ́
pɔtuoɔ kàka kpɛ́u.
21 A̋ma gbɛ̃́ pɔ́ aai Dii yãdaoɔ, aa ŋ́ zi̋kɛnaɔ ŋ́ ŋ́
pɔtuoɔ tò bàasi.
22 Ɔ Dii ò Mɔiziɛ: Ɔsɛ musu, lougbɛ i kwɛ
gbɛ̃nazi̋naɔ ŋ́ pɔtuoɔ ŋ́ buapɔ́ɔwa Egipi bùsu
gupiiu.
23 Kɛ́ Mɔizi a go dɔ̀ musu, Dii tò lou lɛ́ pũna, àlɛ
ma ŋ́ gbɛo, àlɛ pílɛ, mɛ́ lua lɛ́ su tɔɔlɛwa. Dii lougbɛ
kà Egipiɔgu.‡
24 Lougbɛ lɛ́ kwɛ́, lou lɛ́ pílɛpilɛ. Lougbɛpi pãsi̋.
Zaa Egipi bùsu ku, lou bee taa i mau yãao.
25 Lougbɛpi pɔ́ pɔ́ kú bàasi Egipi bùsuuɔ ásookɛ̀
píi, gbɛ̃nazi̋naɔ ŋ́ pɔtuoɔ ŋ́ buapɔ́ɔ píi. A sɛ̃̀a líɔ ɛ̀'ɛ
píi.
26 Gosɛ̃ bùsu gu pɔ́ Isailiɔ kuu ɔ̃ lougbɛpi i kauo
ado.
27 Falaɔ̃ɔ Mɔizi ŋ́ Aalonao si̋si a ònɛ́: Kɛ́ bee sa ma
duunakɛ̀. Dii dee yã́ naɛ, mapi ŋ́ ma gbɛ̃́ɔ tàaedeɔn
wá ũ.

† **9:16** Lom 9.17 ‡ **9:23** Zia 8.7, 16.21

28 A̋ awakpaɛ̀. Loupũnaa ń lougbɛɛ beeo kà. Má
á gbaɛ saɛ, wa gı́ɛ́ lɔo.
29 Mɔizi ò̀ɛ̀: Tó ma bɔ wɛ̃́nkpɛ, mɛ́ ma a ɔɔ dɔ̀ Dii
kı̋i oi, loupũnaa a zɛ, lougbɛ i láa, kɛ́ ǹ e ǹ dɔ̃ tɔɔlɛá
Dii pɔ́ɛ.
30 A̋ma má dɔ̃ kɛ́ mpi ń n ı̀waɔ, álɛ vı̋akɛ Dii Luaɛo
e tia.
31 Naa ń maseo ɔ̏ɔkpà, kɛ́ naa pı̀a mɛ́ mase mɔe
bɔ̀ yái̋.
32 Ȅse ń weao i ɔ̏ɔkpao, kɛ́ aaı̀ ma gbɛzã yái̋.
33 Mɔizi bɔ̀ Falaɔ̃ɔ kı̋i à gɛ̀ wɛ̃́nkpɛ, à a ɔɔ dɔ̀ Dii kı̋i
oi, ɔ̃ loupũnaa ń lougbɛo zɛ̀, lou i ma lɔo.
34 Kɛ́ Falaɔ̃ɔ è lou ń lougbɛo ń loupũnaao zɛ̀, à gı̀
lɛ́ duunakɛ, aà swá̋ gbãakṹ̀, aàpi ń a ı̀waɔ.
35 Aà swá̋ yı̀aa, à gı̀ Isailiɔ gbaɛi lá Lua dà Mɔiziɛ
a ò̀ɛ̀wa.

10

Kwaɔ kaa

1 Dii ò Mɔiziɛ: Gɛ́ Falaɔ̃ɔ kı̋i, asa ma aà swãfɛ̃̀ ń aà
ı̀waɔ, kɛ́ mà a dabudabuɛ beeɔ kɛ ń guu,
2 kɛ ǹ e ǹ o n nɛ́ɔnɛ ń n tɔũnaɔ lá ma Egipiɔ wɛtã̀ ń
dabudabu pɔ́ má kɛ̀ ń guuo, ı́ dɔ̃ kɛ́ mámɛmaa Dii.
3 Ɔ Mɔizi ń Aalonao gɛ ò Falaɔ̃ɔɛ aa mɛ̀: Dii Ɛbɛluɔ
Lua mɛ̀, ńyɔ̃ɔ ku misiilɛaɛ sai e bɔɛ ni? N a gbɛ̃́ɔ gbaɛ
aa gɛ́ a sísii.
4 Tó n gi ń gbáɛi, zia a kwaɔ ka n bùsuu,
5 aa da tɔɔlɛa, wa gu'eo, aai lɛ́lɛ pɔ́ pɔ́ gɔ̃̀nɛ lougbɛ
gbɛaɔwa ń lı́ɔ píi.

6 Aa ka n kpɛ́ɔ pai ń n ȉwaɔ pɔ́ɔ ń Egipiɔ pɔ́ɔ píiɛ.
N maeɔ ń n deziɔ aai a taa e yãao, za gɔɔ pɔ́ aa zɔ̏lɛ
bùsuu la e ń a gbão. Ɔ Mɔizi ɛ̀a bɔ̀ Falaɔ̃ɔ kȉ́i.
7 Falaɔ̃ɔ ȉwaɔ ò̀ɛ: Gbɛ̃́piɔ aaɔ músikpawázi mȁa e
bɔɛ ni? Gbɛ̃́piɔ gbaɛ aa gɛ́ Dii ń Lua sísii. N̄ dɔ̃ kɛ́
Egipi ɔ̃̀ɔkpȁo lé?
8 Ɔ wȁ ɛ̀a sù ń Mɔizio ń Aalonao Falaɔ̃ɔ kȉ́i, a ònɛ́:
A̋ gɛ́ Dii á Lua sísii. A̋ deɔ mɛ́ aa gɛ́i?
9 Mɔizi wèwȁ à mè: Nɛ́fɛ̃nɛn gbɛ̃zɔ̃ɔ. Wá gɛ́ wápiiɛ
ń wá nɛgɔ̃ɛɔ ń wá nɛnɔɛɔ ń wá sãɔ ń wá bleɔ ń wá
zuɔ, asa Dii dikpɛ ɔ̃ wálɛ gɛ́ kɛi.
10 Ɔ a ònɛ́: Tó ma á gbáɛ ń á nɔɛɔ ń á nɛ́ɔ ápii, Dii
á bɔ! A̋ laaika! A̋ ye fɛ̃manɔɛ.
11 Aawo! A̋ gɔ̃ɛɔ mɛ́ aa gɛ́ Dii sísii, asa bee á gbɛ̀a.
Ɔ wȁ ń yá Falaɔ̃ɔ kȉ́i.
12 Dii ò Mɔiziɛ: N ɔdɔ Egipi bùsua, kwaɔ i ká, aai
sɛ̃ ń lá pɔ́ bɔ̀ lougbɛ gbɛaɔ ble píi.
13 Kɛ́ Mɔizi a go dɔ̀ Egipia, Dii bɔ̀ ń ȉ́anao gukpɛ oi,
àlɛ pɛ́ bùsupiwa fãanɛ ń gwãasȉnao zɛsai. Kɛ́ gu dɔ̀,
gukpɛ ȉ́anapi sù ń kwaɔ.*
14 Ɔ kwapiɔ mɔ̀ kù Egipi bùsua píi. An dasi dɛ a
yãa pɔ́ɔla, mɛ́ a taa a kɛ bau lɔo.
15 Aa kpȁlɛ tɔɔlɛa gupiiu, ɔ̃ tɔɔlɛ sȉsi. Aa sɛ̃ ń láɔ
ń libɛ pɔ́ bɔ̀ lougbɛ gbɛaɔ blè píi. Sɛ̃ ge láe ku Egipi
bùsuu lɔo.
16 Wegɔ̃ɔ Falaɔ̃ɔ Mɔizi ń Aalonao sȉsi à mè: Ma
duunakɛ̀ Dii á Luaɛ ń ápiɔ.
17 A sùuu gɛ̃ndonaɛ bee kɛmanɔ ń ma duunao, ȉ
awakpamɛɛ Dii á Luaɛ aȁ kaalɛɛ bee kɛ̃a.
18 Kɛ́ à bɔ̀ Falaɔ̃ɔ kȉ́i, à awakpȁ Diiɛ.

* **10:13** Zia 9.3

19 Ɔ Dii bɔ̀ ń ǐan gbãao bɛ'aɛ oi, à mɔ̀ kwaɔ sɛ̀lɛ kà
Ǐsia Tɛ̃au. Baa kwa mɛ̀ndo i gɔ̃ Egipi lɔo.
20 Dii Falaɔ̃ɔ swã́fɛ̃̀, ɔ̃ i Isailiɔ gbaɛo.

Gusia daa Egipia

21 Dii ò Mɔiziɛ: Ɔsɛ musu, gusia pɔ́ wa e ɔkãwà i
da Egipia.
22 Kɛ́ Mɔizi ɔdɔ̀ musu, ɔ̃ gusia gèele dà Egipia
gupiiu e gɔɔ àaɔ̃.†
23 Wǐli kɔ̃'eo, mɛ́ gbɛ̃e i e gò a tíao e gɔɔ àaɔ̃pi. Kási
gupua ku gu pɔ́ Isailiɔ kuu píiɛ.
24 Ɔ Falaɔ̃ɔ Mɔizi sǐsi à mɛ̀: A gɛ́ Dii sísii ń á nɔɛɔ ń
á nɛ́ɔ píi, ǐ á sãɔ ń á bleɔ ń á zuɔ tó.
25 Mɔizi mɛ̀: To wàɔ wá sa'obɔɔ ń sa pɔ́ wǐ a
pɔ́ kátɛu à tɛ́kũ obɔɔ kũa, kɛ́ wà e wà Dii wá Lua
gbagbaò.
26 Sema wà gɛ́ ń wá pɔtuoɔ, baa mɛ̀ndo a gɔ̃o, asa
an guu ɔ̃ wá sa'obɔɔ sɛu wà Dii wá Lua gbagbaò. E
wàɔ gɛ́ kái we, wá dɔ̃ pɔ́ pɔ́ wá sɛ́ wà sa'oowà gǐao.
27 Dii Falaɔ̃ɔ swã́fɛ̃̀, ɔ̃ i we ń gbáɛo.
28 Falaɔ̃ɔ ò Mɔiziɛ: Gomɛɛ we! Nsu tó wá wɛ́ kɛ
síiɔ̃ lɔo. Zǐ́ pɔ́ wa wɛsǐkɔ̃lɛ, n gaɛ.
29 Ɔ Mɔizi mɛ̀: Lá ń ò, má wɛsinlɛ lɔo.

11

Egipi nɛgɔ̃ɛ sɛ̃́iaɔ gagaa

1 A mɔ lè Dii ò Mɔiziɛ yãa à mɛ̀: Má ǐada Falaɔ̃ɔwa
ń Egipi bùsuo gɛ̃n do lɔ, i gbasa á gbaɛ. Tó àlɛ á gbaɛ,
a á yáɛ fá!
2 O gbɛ̃́ɔnɛ an baade gɔ̃ɛ ń nɔɛo ǎnusu pɔ́ɔ ń vua
pɔ́ɔ gbɛa gbɛ̃́ pɔ́ á vǐ Egipi gbɛ̃́ ũwa.

† **10:22** Soũ 105.28, Zia 16.10

3 Má tó Egipiɔ Isailiɔ wɛgwa. Mɔizi sɔ̃ a bɛɛɛ vı̏
Egipi Falaɔ̃ɔ ı̏waɔ ń a gbɛ̃́ɔnɛ.
4 Ɔ Mɔizi ò Falaɔ̃ɔɛ: Dii mɛ̀, gwãası̏n wɛɛdo á pã
Egipi bùsua,
5 Egipi nɛgɔ̃ɛ sɛ̃́iaɔ i gaga píi sɛa za Falaɔ̃ɔ pɔ́ zɔ̃lɛa
báawa nɛ́wa e à gɛ pɛ nɔɛ zı̏kɛna pɔ́ aaı̏ wísilɔɔ pɔ́wa
ń pɔtuo nɛsana sɛ̃́iaɔ píi.
6 Búbua gbãa a da Egipia gupiiu, a taa i kɛ yãao,
mɛ́ a kɛ bau lɔo.
7 Kási Isailiɔ guu baa gbɛ̃ a gbodɔ gbɛ̃nazı̏na ge
pɔtuowao, kɛ́ ǹ e ǹ dɔ̃ Dii Egipiɔ dɔ̃kɔ̃ɛ ń Isailiɔ yã́i.
8 N ı̏waɛ beeɔ mɔ ma kı̏́i píi, aai kúlɛmɛɛ, aai mɛ
mà gɛ́ ń ma gbɛ̃́ɔ píi. Bee gbɛa sa mí gɛ́. Ɔ Mɔizi bɔ̀
Falaɔ̃ɔ kı̏́i ń pɔfɛ̃ zɔ̃ɔo.
9 Dii ò Mɔiziɛ yãa à mɛ̀: Falaɔ̃ɔ a n yãmao, kɛ́ ma
dabudabukɛaɔ e dasikũ Egipi yã́i.
10 Mɔizi ń Aalonao dabudabupiɔ kɛ̀ Falaɔ̃ɔ aɛ píi,
ɔ̃ Dii aà swãfɛ̃̀. A gı̏ Isailiɔ gbaɛi aa bɔ a bùsuu.

12

Gɛ̃amusu dikpɛ

1 Dii yã'ò Mɔiziɛ ń Aalonao Egipi à mɛ̀:
2 Mɔɛ bee líɔ dɛɛ́ mɔ sɛ̃́ia ũ wɛ̃ ń wɛ̃o.
3 A o Isailiɔnɛ píi, mɔɛ bee gɔɔ kwide zı̏́ ualɛ ń
ualɛo píi aali sã sɛ mɛ̀ndodo.
4 Tó ua gbɛ̃́ɔ dasi i ka aa sã mɛ̀ndo nɛo, aa sɛ́ ń ua
pɔ́ aa ku kɔ̃ saɛo a gbɛ̃́ɔ dasilɛu, kɛ́ a kı̏ni su gɔ̃o yã́i.
5 A sãsa ge blesan bɔlɔna pɔ́ sãa vı̏o sɛ́.*

* **12:5** Zãa 1.29, Ɛbɛ 9.14, 1Piɛ 1.19

6 Isailiɔ píi, baade a pɔ́ gwa e mɔɛ bee gɔɔ gɛ̃o
mɛ̀ndosaide zɨ́. Oosi i dɛ,
7 ɨ́ a au lɛ́ kpɛ́ pɔ́ wa a nɔ̀ɔ sou kpɛɛlɛ gɨ̃ɔwa, ɔplaai
ń zɛɛio ń musuo.
8 Gwãasɨ̃n doũpi à nɔ̀ɔpi kpátɛa, ɨ́ só ń kàao ń lá
kɨ̀são.
9 Ɨ́su so búsu ge fùukɛao. Ɨ́ kpátɛa ń a mio ń a
gbáɔ ń a guupɔɔ.
10 Ɨ́su to gu dɔ a kɨ̃niwao. Tó a kɨ̃ni gɔ̃̀, à kátɛu à
tɛ́kũ.
11 Tó álɛ só, à asanadɔ, ɨ́ kyalekpa, á gopana iɔ
naa á ɔzɨ̃, ɨ́ só kpakpa, asa Dii Gɛ̃amusu sa'obɔɛ.

12 Gwãasɨ̃napi má pã Egipia mà nɛgɔ̃ɛ sɛ̃́iaɔ dɛdɛ
bùsupi gupiiu ń pɔtuo nɛsana sɛ̃́iaɔ píi, mí yãda
Egipi tã́aɔla. Mámɛmaa Dii.
13 Aupi iɔ dɛ seela ũ kpɛ́ pɔ́ á kú a guuwa. Tó málɛ
ɔtɔ̃ Egipiɔwa, mɛ́ ma aupi è, má gɛ̃álaɛ, gagapi a á
leo.
14 Ɨ́li gɔɔpi dilɛ ma dikpɛ ũ a yã́ dɔngu yã́i, íɔ
dikpɛpi kɛ fɛlɛkaa ũ e á buiwa.

Kàaso dikpɛ

15 Ɨ́li kàa so e gɔɔ sopla. Ɨ́ gɔɔ sɛ̃́ia zɨ́ àli pɔ́sɛ'ɛsɛ
pɔ́ kú á kpɛ́uɔ kɔ́lɛ,[†] asa gbɛ̃́ pɔ́ pɔ́sɛa sò gɔɔ soplapi
guu, wa aà bɔ Isailiɔ guu wà dɛɛ.
16 Ɨ́ gɔɔ sɛ̃́ia zɨ́ ń a gɔɔ sopladeo àli kɔ̃kãaa à ma
sísi. Ɨ́su zɨ̃e kɛ gɔɔ beeɔ zɨ́o, sema blɛkɛa gbɛ̃́piiɛ
bàasio, a lɛ́n we.
17 Ɨ́li Kàaso dikpɛkɛ, asa zɨ̃beezɨ̃ ɔ̃ ma á bɔ́lɛ Egipi
lán zɨ̃gɔ̃ɔwa. Ɨ́ buiɔ líɔ dikpɛpi kɛ kètokɔ̃ɛ ũ.

---

† **12:15** Bɔa 23.15, Mat 26.17, 1Kln 5.7-8

18 Mɔ sɛ̃́ia gɔɔ gɛ̃o mɛ̀ndosaide zɪ̃́ oosi, àɔ kàa so e
a gɔɔ bao ń mɛ̀ndoode zɪ̃́ oosi.
19 Pɔ́sɛ'ɛsɛ su àɔ kú á bɛo e gɔɔ sopla, asa gbɛ̃́ pɔ́
pɔ́sɛa sò, bɔ̀mɔn nò, belen nò, wa aà bɔ Isailiɔ guu
wà dɛɛ.
20 Ásuli pɔ́sɛa so gɔɔ beeo. Gu pɔ́ á kúu píi, àliɔ
kàa só.

Gɛ̃amusu dikpɛ sɛ̃́ia

21 Mɔizi Isaili gbɛ̃zɔ̃ɔɔ sɪ̀si píi, a ònɛ́: A gɛ́ á ua sã
sɛ́i, ɪ́ dɛ Gɛ̃amusu dikpɛkɛbɔ ũ.
22 A ése sáo sɛ à zɔ̃ au pɔ́ kú ta guuwa, ɪ́ lɛ́ kpɛɛlɛ
gɪ̃ɔwa, ɔplaai ń zɛɛio ń musuo. Á gbɛ̃e su bɔ a kpɛ́uo
e gu dɔ.
23 Tó Dii lɛ́ pã bùsua àlɛ Egipiɔ dɛdɛ, mɛ́ à au
è kpɛɛlɛ gɪ̃ɔwa, a gɛ̃aɛ. A to gbɛ̃dɛdɛna gɛ̃ázi à á
dɛdɛo.‡
24 Ápiɔ ń á buiɔ àɔ yã́pi kũa kɛ̀tokɔ̃ɛ ũ e á buiwa.
25 Tó a gɛ̃ bùsu pɔ́ Dii á gbáu lá à a lɛgbɛ̀wa, àɔ
lousisiyãpi kũa.
26 Tó á nɛ́ɔ lousisiyãpi mi gbɛ̀awá,
27 à onɛ́ a dɛ Gɛ̃amusu sa pɔ́ wɪ̀ o Diiwa ũɛ, asa kɛ́
à Egipiɔ dɛ̀dɛ, à gɛ̀ wá Isailiɔ kpɛ́aɛ, i wá dɛdɛo. Ɔ
gbɛ̃́ɔ kùlɛ Diiɛ aa mipɛ̀lɛ.
28 Kɛ́ aa tà, aa kɛ̀ lá Dii ò Mɔiziɛ ń Aalonaowa.

Egipi nɛgɔ̃ɛ sɛ̃́iaɔ gagaa

29 Gwãasɪ̃n wɛɛdo Dii Egipi nɛgɔ̃ɛ sɛ̃́iaɔ dɛ̀dɛ píi
sɛa za Falaɔ̃ɔ pɔ́ zɔ̃lɛa báawa nɛ́wa, e à gɛ̀ pɛ̀
dakpɛunaɔ pɔ́wa ń pɔtuo nɛsana sɛ̃́iaɔ píi.
30 Falaɔ̃ɔ fɛ̀lɛ gwã́ ń a ɪ̀waɔ ń Egipiɔ píi, ɔ̃ búbua
dà Egipia, asa uae ku gɛsaio.

‡ **12:23** Ɛbɛ 11.28

31 Gwãasi̋na ɔ̃ Falaɔ̃ɔ Mɔizi ń Aalonao si̋si a ònɛ́:
A̋ fɛlɛ bɔlɛ ń Isailiɔ ma gbɛ̃́ɔ guu. A̋ gɛ́ Dii sísii lá á
òwa.
32 A̋ á bleɔ ń á sãɔ ń á zuɔ sɛ́lɛ lá á òwa. A̋ gɛ́i, í
samaa'omɛɛ.
33 Egipiɔ lɛ́ naɛ gbɛ̃́piɔwa aa bɔlɛnɛ́ ń bùsuu
kpakpa, asa aa mɛ̀: Wá gaga píiɛ.
34 Isailiɔ ń kàatidɛaɔ kà taɔ guu a sɛ'ɛsɛsai, aa ń
ulaɔ fi̋fi̋wà aa dàda ń gȁu.
35 Aa kɛ̀ lá Mɔizi ònɛ́wa, aa ã́nusu pɔ́ɔ ń vua pɔ́ɔ ń
pɔkasaɔ gbɛ̀a Egipiɔwa.
36 Dii tò Egipiɔ ń wɛgwà, ɔ̃ aa kpàmá. Màa aa
Egipiɔ pɔ́ɔ si̋má.

Isailiɔ daa zɛ́u

37 Isailiɔ dàzɛu kɛ̀sɛ, aa bɔ̀lɛ ń Lamɛsɛo aa tà
Suko. Gɔ̃ɛɔ ɔ̀aasɔsɔo lɛɛ ɔ̀aa àaɔ̃ɛ (600.000), nɛ́ɔ ń
nɔɛɔ bàasi.
38 Bui zi̋lo dodoaɔ tàńnɔ dasi lɔ. Bleɔ ń sãɔ ń zuɔ
dasi kɛ̀ zài.
39 Aa kàa kɛ̀ ń kàatidɛa pɔ́ aa bɔ̀ò Egipio. A sɛ'ɛsɛ
vi̋o, asa wà ń yá Egipi zɛzɛsaiɛ. Aai blɛ mài e sɛ̀ kɛ́
wà ble zɛ́uo.
40 Isailiɔ kua Egipi kɛ̀ wɛ̃̀ ɔ̀aa pla ń baakwioɛ.§
41 Wɛ̃̀ ɔ̀aa pla ń baakwiopi gbɛa, dikpɛpi zi̋ ɔ̃ Dii
zi̋gɔ̃piɔ bɔ̀lɛ Egipi píi.
42 Gwãasi̋napiá Dii pɔ́ɛ. Isailiɔ líɔ itɛ̃kɛwà e an
buiwa, asa gwã́pi ɔ̃ Dii Isailiɔ bɔlɛa Egipi itɛ̃kɛ̀.

Gɛ̃amusu dikpɛ

43 Dii ò Mɔiziɛ ń Aalonao: Gɛ̃amusu yã́ pɔ́ má
di̋lɛn kɛ: Buipãlee su a nɔ̀ɔ soo,
44 ãma zɔ pɔ́ á lù mɛ́ à tɔ̃zɔ̃̀ a só.

§ **12:40** Daa 15.13, Gal 3.17

45 Nibɔ ge gbɛ̀wina su soo.
46 A̋ so kpɛ́u, ásu bɔ ń a nɔ̀ɔpio bàasio. A̋su sãpi
wáe ɛo.*
47 Isaili píi lí dikpɛpi kɛ.
48 Tó bɔ̀mɔ kú á guu, mɛ́ a ye Gɛ̃amusu dikpɛkɛ
Diiɛ, aà tɔ̃zɔ̃zɔ̃ a bɛ gɔ̃ɛɔnɛ píi, i gɔ̃ bele ũ, i gbasa kɛ.
Gyafɔɔdee suli bleo.
49 Bele ń bɔ̀mɔ pɔ́ kúánɔɔ, ikoyã doũpiɛ.
50 Ɔ Isailiɔ kɛ̀ lá Dii ò Mɔiziɛ ń Aalonaowa píi.
51 Zĩ̀beezĩ̀ Dii Isailiɔ bɔ̀lɛ Egipi gãgã.

13

Kàaso dikpɛ ń nɛgɔ̃ɛ sɛ̃́iaɔ kpaa Luawao

1 Dii yã'ò Mɔiziɛ à mɛ̀:
2 Isaili nɛgɔ̃ɛ sɛ̃́iaɔ ń pɔtuo nɛsana sɛ̃́iaɔ kpaa, asa
ma pɔ́ɔnɛ píi.*
3 Mɔizi ò gbɛ̃́ɔnɛ: A̋ bɔa Egipi zɔbleau gɔɔɛ bee yã́
àɔ dɔágu, asa Dii mɛ́ á bɔ́ Egipi ń a ɔ gbãao. A̋suli
pɔ́sɛa so gɔɔpiwao.
4 A̋lɛ bɔ Egipi mɔ sɛ̃́ia pɔ́ wĩ̀ mɛ Abibu guu gbãɛ.
5 Dii lɛgbɛ̃̀ á deziɔnɛ à mɛ̀ á bùsu pɔ́ vĩ̀ ń zɔ́'io diu
mɛ́ Kanaaɔ ń Itiɔ ń Amɔleɔ ń Iviɔ ń Yebusiɔ kuu
kpáwá. Tó a tò a kau, àli dikpɛpi kɛ mɔɛ beeu.
6 A̋liɔ kàa so e gɔɔ sopla. A gɔɔ sopladepi zĩ́ iɔ dɛɛ́
Dii dikpɛ ũ.
7 A̋liɔ kàa so e gɔɔ soplapi gɛ paò. Pɔ́sɛa ge
pɛ̃ɛsɛ'ɛsɛ suliɔ ku uae á bùsuu gɔɔ beewao.
8 Gɔɔ bee àli o á nɛgɔ̃ɛɔnɛ álɛ bee kɛ yã́ pɔ́ Dii kɛ̀ɛ́
kɛ́ à á bɔ́lɛ Egipi yã́iɛ.

* 12:46 Zãa 19.36 * 13:2 Luk 2.23

9 Dikpɛpi iɔ dɛ́ɛ́ seela ũ lán pɔ́ daa ɔwa ge dɔngubɔ
yea mi'aɛwawa, kɛ́ Dii ikoyã su bɔ á lɛ́uo, asa ɔ̃mɛ á
bɔ́lɛ Egipi ń a ɔ gbãao.
10 Aliɔ ikoyãpi kɛ a gɔɔwa wɛ̃ ń wɛ̃o.
11 Tó Dii tò a ka Kanaa bùsuu, mɛ́ a kpàwá lá à a
lɛgbɛ̀ɛ́ ń á deziɔwa,
12 à á nɛgɔ̃ɛ sɛ̃́iaɔ kpawà píi. A pɔtuo nɛsana sɛ̃́iaɔ
iɔ dɛ aà pɔ́ ũ píi.
13 Ili á zàa'ĩn nɛsana sɛ̃́ia bo ń sãnɛo. Tó i boo, à a
waa fĩ. A á nɛgɔ̃ɛ sɛ̃́iaɔ bo píi.
14 Tó á nɛgɔ̃ɛɔ á lá yã́pi mii zia aa mɛ̀, bɔ́ yã́n wei,
à onɛ́, kɛ́ Dii wá bɔ́ zɔbleu Egipi ń a ɔ gbãao yã́ɛ.
15 Kɛ́ Falaɔ̃ɔ gĩkɛ̀ à gĩ wá gbaɛi, ɔ̃ Dii Egipi nɛgɔ̃ɛ
sɛ̃́iaɔ dɛ̀dɛ píi ń pɔtuo nɛsana sɛ̃́iaɔ píi. A yã́i ɔ̃ wi
sa'oiwà ń pɔtuo nɛsana sɛ̃́iaɔ, mɛ́ wi wá nɛgɔ̃ɛ sɛ̃́iaɔ
bo.
16 Bee aɔ dɛ seela ũ lán pɔdaa wá ɔwa ge pɔyea
wá mi'aɛwawa, asa Dii mɛ́ wá bɔ́ Egipi ń a ɔ gbãao.

Isailiɔ bɔa Egipi

17 Kɛ́ Falaɔ̃ɔ Isailiɔ gbàɛ, Lua i bɔńnɔ Filitɛ̃ bùsu zɛ́
guuo, baa ń a kãikɛo, asa à mɛ̀: Tó wà fɛ̀lɛmá ń zĩo,
aa làasookɛ ɛa taa Egipiwaɛ.
18 Lua dɔ̀i, à guwaiwai zɛ́ sɛ̀ńnɔ Isia Tɛ̃a oi. Isailiɔ
bɔ̀ Egipi ń ń gɔ̃kɛbɔɔ kũa.
19 Mɔizi Yosɛfu gɛ sɛ̀, àlɛ taò, asa Yosɛfu tò Isailiɔ
lɛgbɛ̀ yãa à mɛ̀, tó Lua mɔ̀ ń bɔi, aa a gɛwa sɛ́lɛ bɔò
wɛɛ.†
20 Kɛ́ aa bɔ̀ Suko, aa gɛ̀ bòokpà guwaiwai lɛ́ Etaũ.

† **13:19** Daa 50.25, Yoz 24.32

21 Dii ɩ̀ɔ dɔaanɛ́ tɛlu guu fãanɛ, kɛ́ àɔ zɛ'ɔlɔnɛ́.
Gwãasɩ̃na sɔ̃, ɩ̀ɔ dɔaanɛ́ tɛ́ guu kɛ́ àɔ gupunɛ́, aaiɔ
táa'o fãanɛ ń gwãasɩ̃nao.
22 Tɛlupi lí go ń aɛ fãanɛo, mɛ́ tɛ́pi lí go ń aɛ gwã́o.

14

Egipiɔ pɛ́lɛa Isailiɔzi

1 Dii ò Mɔiziɛ:
2 O Isailiɔnɛ aa lilɛ gɛ bòokpa Pi'ailo saɛ Midoli ń
ísiao zãnguo, bɔaa ń Baalizɛfɔ̃o. A̋ bòokpa ísia saɛ
we.
3 Falaɔ̃ɔ aɔ e a sãsã, guwaiwai á kũkũɛ.
4 Má aà swã́fɛ̃, i pɛ́lɛázi, mí tɔbɔ Falaɔ̃ɔ ń a zɩ̃gɔ̃ɔ
yã́ musu, Egipiɔ iɔ dɔ̃ kɛ́ mámɛmaa Dii. Ɔ Isailiɔ kɛ̀
màa.
5 Kɛ́ wa ò Egipiɔ kí Falaɔ̃ɔɛ gbɛ̃́piɔ bàalɛ̀, ɔ̃ aàpi ń
a ɩ̀waɔ nɔ̀sɛ pãle sɛ̀ an yã́ musu aa mɛ̀: Kpelewa wá
kɛ̀ wá tò Isailiɔ bɔ̀ zɔbleawɛ̃ɛ guui?
6 Ɔ Falaɔ̃ɔ godɔ̀ a sɔ̃́ɛ, à a zɩ̃gɔ̃ɔ nàaa.
7 A̋ sɔ̃́go maaɔ sɛ̀ mɛ̀n ɔ̀aa àaɔ̃ ń Egipi sɔ̃́goɔ píi, zɩ̃gɔ̃
kíaɔ ká ń guu.
8 Dii Egipiɔ kí Falaɔ̃ɔ swã́fɛ̃̀, ɔ̃ à pɛ̀lɛ Isailiɔzi, aalɛ
bɔlɛ an mi daa ía.
9 Ɔ Egipiɔ pɛ̀lɛńzi ń Falaɔ̃ɔ sɔ̃ɔ ń aà sɔ̃́goɔ ń aà sɔ̃deɔ
ń aà zɩ̃gɔ̃ɔ píi, ɔ̃ aalɛ mɔ́ ń lei ń bòou ísia saɛ Pi'ailo
saɛ bɔaa ń Baalizɛfɔ̃o.
10 Kɛ́ Falaɔ̃ɔ kãikũ̀, Isailiɔ wɛzù, ɔ̃ aa Egipiɔ è tɛ́ ń
kpɛ. Vĩa ń kṹ maamaa, ɔ̃ aa wiilɛ̀ Diiwa.
11 Aa ò Mɔiziɛ: Miaɔ ku Egipi noa? Bɔ́yãi n
mɔwanɔ guwaiwaiu la wà gagai? A̋kɛa n wá bɔ́lɛ
Egipii?

12 Wi onɛ Egipio lé? Wi mɛ wá tó tɛɛɛ wà zɔble
Egipiɔnɛo lé? Zɔbleanɛ́ maawɛ̃ɛ dɛ gagaa guwai-
waiua.
13 Mɔizi ònɛ́: Ãsu to vĩa á kũo. Ã zɛ tɛɛɛ, ĩ e lá Dii
a á suaba gbã, asa Egipi pɔ́ álɛ ń e gbãɛɔ, á ń e bau
lɔo.
14 Dii mɛ́ a zĩkaɛ́. Ãɔ ku kílikiliɛ.

Pãa Isia Tɛ̃aa

15 Dii Mɔizi là à mɛ̀: Bɔ́ wii ńlɛ lɛ́ai? O gbɛ̃́ɔnɛ aa
bɔ ń táo.
16 N n gopana dɔ ísiaa, ní zɔ̃ɛò, Isailiɔ i gɛ̃ a
zãnguo gugiiu.
17 Mapi, má Egipiɔ swãfɛ̃, aai gɛ̃ ń gbɛa, mí tɔbɔ
Falaɔ̃ɔ ń a zĩgɔ̃ɔ ń a sɔ̃́goɔ ń a sɔ̃deɔ yã́ musu.
18 Tó ma tɔbɔ̀ Falaɔ̃ɔ ń a sɔ̃́goɔ ń a sɔ̃deɔ yã́ musu,
Egipiɔ i dɔ̃ sa kɛ́ mámɛmaa Dii.
19 Lua Malaika pɔ́ dɔaaa Isailiɔnɛ ɛ̀a gɛ̀ kú ń kpɛ,
mɛ́ tɛlu pɔ́ kú ń aɛ ɛ̀a gɛ̀ ń kpɛ lɔ
20 ampiɔ ń Egipiɔ zãnguo. Tɛlupi gupù Isailiɔnɛ
mɛ́ à gusiakpà Egipiɔnɛ, ɔ̃ an gbɛ̃e i e sɔ̃̀ a deei
gwãasĩna beeo.
21 Kɛ́ Mɔizi ɔdɔ̀ ísiaa, ɔ̃ Dii bɔ̀ ń ĩ́an gbãao gukpɛ
oi. A kàka e gu gɛ̀ dɔ̀ò, à ísia sɛ̀lɛ kpà e gugii bɔ̀. Kɛ́ ĩ
zɔ̃̀ɛ,
22 ɔ̃ Isailiɔ táa'ò gugiiu aa bùa. Ĩ bĩ́iboa an ɔplaai
ń ń ɔzɛɛio.*
23 Ɔ Egipiɔ pɛ̀lɛńzi. Falaɔ̃ɔ sɔ̃́ɔ ń a sɔ̃́goɔ ń a sɔ̃deɔ
píi tɛ́ ń kpɛ ísia guu.
24 Gufɛ̃nɛ Dii Egipi zĩgɔ̃ɔ gwà za tɛlu tɛde guu, ɔ̃ a
tò gili gɛ̃̀ńgu.

---

* **14:22** 1Kln 10.1-2, Ɛbɛ 11.29

25 A tò an sɔ̃́goɔ vɨ̀lɛ, a tò an táa'oa zɨ̃'ũkṳ̀, ɔ̃ aa mɛ̀:
Wà bàalɛ Isailiɔnɛ, asa Dii lɛ́ zɨ̃kanɛ́wanɔɛ.
26 Dii ò Mɔiziɛ: Ɔdɔ ísiaa, ɨ i da Egipiɔla ń ń sɔ̃́goɔ
ń ń sɔ̃deɔ.
27 Ɔ Mɔizi ɔdɔ̀ ísiaa, ɔ̃ ɨ lɛ́ pa a gbɛu gudɔlɛia. Lá ɨ
lɛ́ su màa, ɔ̃ Egipiɔ bàalɛ̀ aa kpàaũò. We Dii tò ísia
kṳ̀aaumá.
28 Ɨ sù à dà sɔ̃́goɔla ń sɔ̃deɔ ń Falaɔ̃ɔ zɨ̃gɔ̃ pɔ́ gɛ̃̀ ísia
guu Isailiɔ gbɛaɔ píi. An kee i bɔo, baa mɛ̀ndo.
29 Isailiɔ sɔ̃ aa táa'ò ɨ zãnguo gugiiuɛ. Ɨ bɨ̃́iboa an
ɔplaai ń ń ɔzɛɛio.
30 Zɨ̃beezɨ̃ Dii Isailiɔ sɨ̃ Egipiɔwa, ɔ̃ Isailiɔ Egipipiɔ
gɛɔ è ísia gɔ̃sɔ̃lɛ.
31 Kɛ́ Isailiɔ Dii gbãa zɔ̃ɔ pɔ́ a mɔ̀ Egipiɔnɛ è, aa
vɨ̃akɛ̀ɛ̀, ɔ̃ aa aà náaikɛ̀ ń aà zɔ̀blena Mɔizio.

15

Mɔizi lɛ

1 Ɔ Mɔizi ń Isailiɔ píi lɛɛ bee sɨ̃ Diiɛ* aa mɛ̀:
Má lɛsi Diiɛ, asa à tɔbɔ̀,
à sɔ̃deɔ ń ń sɔ̃́ɔ kà ísiau.
2 Dii mɛ́ ma gbãa ũ,
má lɛ́mawà, aàpi mɛ́ ma suabà.
Ɔmɛ ma Lua ũ,
má aà táasilɛ.
Ɔmɛ ma mae Lua ũ,
má aà tɔbɔ.
3 Diiá zɨ̃gɔ̃ɛ, aà tɔ́n Dii.
4 A Falaɔ̃ɔ sɔ̃́goɔ ń aà zɨ̃gɔ̃ɔ kà ísiau,
à zɨ̃gɔ̃ kíaɔ sɔ̃̀ɔlɛ Ɨsia Tɛ̃au.
5 Ɨpi dàńla,
aa kpàlɛ zɨ̃́lɛ lán gbɛwa.

* 15:1 Zia 15.3

6 Dii, n ɔplaa n gbãa tɔbɔ̀,
Dii, n n ibɛɛɔ ulɔ̀ ń n ɔplaao.
7 N n wɛ̀lɛɔ nɛ̀ n gawi zɔ̃ɔ guu,
n pɔ pà, n ń kwɛ́ lán sɛ̃wa.
8 N pɔbɔ̀ n níu, ɔ̃ ı́ fɛ̀lɛ,
a zɛa lán bı̃́iwa,
ísia ı́ ı̀ a guoguo.
9 Wá ibɛɛpiɔ mɛ̀,
wa pɛ́lɛwázi wà wá leɛ,
wi wá pɔ́ɔ síwá lá wa yeiwa,
wi ń fɛ̃ndaɔ wo wà wá dɛdɛò.
10 N n lɛ́'ı̃ana gbàɛ, ɔ̃ ísia dàńla,
aa kpàlɛ lán bɛɔmawa ı́ zɔ̃ɔpiu.
11 Dii, tã́a kpele mɛ́ muaannɔi?
Démɛ muaannɔi?
Yãbɔnsaɛkɛna, n zɔ̃ɔkɛ adoa,
n gawi ı̀ to vı̃a wá kṹ.
12 N n ɔplaa dɔ̀, ɔ̃ tɔɔlɛ ń mɔmɔ.
13 Ńyɔ̃ dɔaa wá gbɛ̃́ pɔ́ n wá bóɔnɛ n gbɛ̃kɛ guu,
ńyɔ̃ gɛ́wanɔ n bùsuu ń n gbãao.
14 Tó buipãleɔ mà, aa lualua,
iwãa a ka Filitɛ̃ bùsudeɔ pɔa.
15 Ɛdɔũɔ kíaɔ bílikɛ,
gili a gɛ̃ Mɔabu dɔaanaɔgu,
Kanaa bùsudeɔ kúsu a kwɛ ḿpii.
16 Vı̃a zɔ̃ɔ a ń kṹ, sɔ̃ i kɛ̃́ńgu,
aa gɔ̃ kílikili lán gbɛwa n gbãa zɔ̃ɔ yã́i Dii,
e wá gbɛ̃́ pɔ́ ń wá é n pɔ́ ũɔ gɛ̃.
17 Dii, ńyɔ̃ gɛ́wanɔ gbɛ̀sı̃sı̃ pɔ́ ń sɛ̀ n pɔ́ ũ kı̃́i,
ní wá zɛdɔ gu pɔ́ ń dı̃̀lɛ n zɔ̃lɛkı̃i ũ,
n kúkı̃i pɔ́ ń kɛ̀kɛ nzı̃aɛ guu.
18 Dii aɔ kible gɔɔpiiɛ.

19 Kɛ́ Falaɔ̃ɔ sɔ̃́ɔ ń a sɔ̃́gɔɔ ń a sɔ̃deɔ gɛ̃̀ ísia guu, ɔ̃
Dii sù ń ío à dàńla, kási Isailiɔ táa'ò gugiiu ísiapiuɛ.
20 Ɔ ãnabi Miliaũ, Aalona dãe, sɛ̃́sɛ̃na sɛ̀, ɔ̃ nɔɛɔ bɔ̀
tɛaàzi píi, aalɛ sɛ̃́sɛ̃napa, aalɛ ɔ̃wã.
21 Miliaũ lɛsi̋nɛ́ à mɛ̀:
A̋ lɛsi Diiɛ, asa à tɔbɔ̀,
à sɔ̃deɔ ń ń sɔ̃́ɔ kà ísiau.

I fi̋ii

22 Mɔizi dàzɛu ń Isailiɔ, aa kɛ̃̀ Ísia Tɛ̃awa aa gɛ̃̀
Sulu guwaiwaiu. Aa táa'ò gɔɔ àaɔ̃ guwaiwaipiu, aai
í eo.
23 Kɛ́ aa kà gu pɔ́ wi̋ mɛ Mala, aai fɔ̃ a imi̋o, kɛ́ a
fi̋ii yã́i. A yã́i tò wà tɔkpà gupiɛ Mala.†
24 Ɔ gbɛ̃́ɔ zɔadɔ̀ Mɔiziwa aa mɛ̀: Bɔ́ wá mii?
25 Mɔizi wiilɛ̀ Diiwa, ɔ̃ Dii lí ɔ̀lɔɛ̀. Kɛ́ a zù íu, ɔ̃ ípi
nakũ̀. Weki̋i ɔ̃ Dii ikoyã di̋lɛnɛ́ à ń yɔ̃́
26 à mɛ̀: Tó a laaidɔ̀ ma Dii á Lua ma yã́wa mɛ́
álɛ yã́ pɔ́ má yei kɛ, tó a yã́ pɔ́ má di̋lɛɔ mà mɛ́ á
ma ikoyãɔ kũa píi, má gyã pɔ́ má kà Egipiɔgu kee
kááguo, asa mámɛmaa Dii á gbã̀gbãna ũ.
27 Bee gbɛa aa kà Eliũ, gu pɔ́ nibɔna mɛ̀n kuɛplaɔ
kuu ń daminali mɛ̀n bàaɔ̃kwiɔ. Ɔ aa bòokpà í saɛ
we.

16

Mana ń bùuɔ

1 Isailiɔ fɛ̀lɛ Eliũ ḿpii, ɔ̃ aa kà Sini guwaiwai pɔ́
kú Eliũ ń Sinaio zãnguo an bɔa Egipi mɔ plaade gɔɔ
gɛ̃ode zí̋.

† **15:23** Bee mɛ̀ fi̋ii.

2 Ɔ aa zɔadɔ̀ Mɔizi ń Aalonaowa guwaiwaiu we
ḿpii,
3 aa ònɛ́: Bɔ́yãi Dii i wá dɛdɛ Egipio ni? Wekĩi
wi zɔ̃lɛ wà pɔble ń nɔ̀ɔo e wà kãɛ, ɔ̃ a mɔ wá dɛdɛi
guwaiwaiu la ń nɔanao.

4 Dii ò Mɔiziɛ: Kua za musu má blɛ fɛ̃ɛ́ɛ́,* gbɛ̃́ɔ lí
bɔlɛ gɔɔ do pɔ́ sɛ́lɛi lá gu lɛ́ dɔ ń lɛ́ lɛ́u, kɛ́ mà ń lɛ́ mà
gwa tó aa ma ikoyã kũa.
5 Gɔɔ soolode zɩ̃́ gɔɔ pla pɔ́ ɔ̃ aali sɛ́lɛ, aaliɔ a blɛkɛ.
6 Ɔ Mɔizi ń Aalonao ònɛ́ píi: Oosia á dɔ̃ kɛ́ Dii mɛ́
á bɔ́lɛ Egipi,
7 zia kɔɔ i Dii gawi e. A zɔa pɔ́ á kàazi mà, asa pɔen
wá ũ kɛ́ a gbasa zɔakàwázio.
8 Mɔizi ɛ̀a mɛ̀: Dii a á gba nɔ̀ɔ à so oosia, zia kɔɔ i
blɛ kpáwá á lɛ́ lɛ́u, kɛ́ à zɔa pɔ́ á kàazi mà yãi. Pɔen
wá ũo. I kɛ wámɛ a zɔakàwázio, Diiɛ.
9 Ɔ Mɔizi ò Aalonaɛ: O Isailiɔnɛ píi aa sɔ̃ Diizi, asa
à ń zɔakaa màɛ.
10 Kɛ́ Aalona lɛ́ yã'onɛ́, aa aɛdɔ̀ guwaiwai oi, ɔ̃ aa
è Dii gawi bɔ̀má tɛlu guu.
11 Ɔ Dii yã'ò Mɔiziɛ à mɛ̀:
12 Ma Isailiɔ zɔakaa mà. Onɛ́ oosia aa nɔ̀ɔ só, zia
kɔɔ aa blɛble aa kã́, aai dɔ̃ kɛ́ mámɛmaa Dii ń Lua.
13 Oosi bùuɔ mɔ̀ lĩ ń bòoa. Kɛ́ gu dɔ̀ fii kpà à lĩai.
14 Kɛ́ fii kwɛ̀, ɔ̃ pɔ́ gɔ̃̀ kálɛ tɔɔlɛ puannɔ kelekele lán
kpɔ̀tɛɛwa.
15 Kɛ́ Isailiɔ è, aa òkɔ̃ɛ: Bɔ́n wei? Asa aai dɔ̃ bɔ́ no.
Mɔizi ònɛ́: Blɛ pɔ́ Dii kpàwá à blen we.
16 Yã́ pɔ́ Dii dìlɛɛ́n kɛ: A baade lí sɛ́lɛ a lɛ́ lɛ́u. A sɛ́lɛ
á baade miwa zaa lɛ dodo á uadeɔ lɛ́u.

* 16:4 Zãa 6.31

17 Isailiɔ kɛ̀ màa. Aa sɛ̀lɛ, gbɛ̃eɔ pɔ́ zɔ̃ɔ, gbɛ̃eɔ pɔ́
bílao.
18 Wà zaadàu, kɛ́ gbɛ̃́ pɔ́ sɛ̀lɛ zɔ̃ɔ pɔ́ su fɛ̃o, mɛ́ gbɛ̃́
pɔ́ i sɛ́lɛ bílao pɔ́ su kɛ̃́sãwào.†
19 Mɔizi ònɛ́: Gbɛ̃e su a kɨ̃ni tó e kɔɔo.
20 Gbɛ̃eɔ i Mɔizi yãmao, aa a kɨ̃ni tò e kɔɔ, ɔ̃ à kɔ̀ɔkà
à yaikɛ̀, ɔ̃ Mɔizi pɔ pà gbɛ̃́ beeɔzi.

21 Lá gu lɛ́ dɔ baade ɨ̀ sɛ́lɛ a lɛ́ lɛ́u. Tó ɨ̀atɛ̃ gbãakṹ,
pɔ́ pɔ́ gɔ̃̀ tɔɔlɛ ɨ̀ yɔɛ.
22 Gɔɔ soolode zɨ̃́ aa blɛ sɛ̀lɛ lɛɛ pla, baade miwa
zaa lɛ plapla. Ɔ an gbɛ̃zɔ̃ɔ gɛ ò Mɔiziɛ ḿpii.
23 A ònɛ́: Màa Dii dɨ̀lɛ. Ziaá kɑ̃́mabozɨ̀ɛ, Dii gɔɔɛ.
A pɔ́ pɔ́ á ye kpasa kpasa. A pɔ́ pɔ́ á ye disa disa, í a
kɨ̃ni pɔ́ gɔ̃̀ dilɛ e kɔɔ.
24 Aa dɨ̀lɛ e kɔɔ lá Mɔizi òwa. Bee i yaikɛo, i
kɔ̀ɔkao.
25 Ɔ Mɔizi ònɛ́: A ble gbã, asa kɑ̃́mabozɨ̀ɛ, á e guei
gbão.
26 Aliɔ sɛ́lɛ e gɔɔ soolo. A gɔɔ sopladeá kɑ̃́mabozɨ̀ɛ,
aɔ ku gɔɔ beeo.

27 Gɔɔ soplade zɨ̃́ gbɛ̃eɔ bɔ̀ sɛ́lɛi, ɔ̃ aai eo.
28 Ɔ Dii ò Mɔiziɛ: Aɔ kú ń ikoyã pɔ́ má dɨ̀lɛɔ masaio
e bɔɛ ni?
29 Aɔ dɔ̃ kɛ́ ma Dii mámɛ ma kɑ̃́mabogɔɔ dɨ̀lɛɛ́. A
yɑ̃́i tò gɔɔ soolode zɨ̃́ mi gɔɔ pla blɛ kpáwá. Baade
líɔ ku a gbɛu, gbɛ̃e suli bɔ gu pɔ́ á kúu gɔɔ sopladepi
zɨ̃́o.
30 Ɔ aa kɑ̃́mabò gɔɔ soplade zɨ̃́.‡

† **16:18** 2Kln 8.15 ‡ **16:30** Bɔa 20.8-11

31 Isailiɔ tɔkpà blɛpiɛ Mana.§ A dɛ lán pɔ́wɛn pua
kelenaɔwaɛ. A í na lán kàa zɔdewa.*
32 Mɔizi mɛ̀: Yã́ pɔ́ Dii dìlɛn kɛ: Wà mana zaa
lɛ do dilɛ wá buiɔnɛ, kɛ́ aa blɛ pɔ́ a kpàwá wá blè
guwaiwaiu wá bɔa Egipi gbɛa e sɔ̃.
33 Ɔ Mɔizi ò Aalonaɛ: Lo sɛ mana zaa lɛ do kau, ní
dilɛ Dii aɛ, kɛ́ àɔ dilɛa wá buiɔnɛ.†
34 Ɔ Aalona dìlɛ gbɛ̀ pɛ̀pɛɛɔ saɛ, kɛ́ àɔ dilɛa lá Dii ò
Mɔiziɛwa.
35 Isailiɔ mana blè wɛ̃̀ blaɛ‡ e aa gɛ̀ kàò bùsu pɔ́
gbɛ̃́ɔ kuu. Aa manapi blè e aa gɛ̀ kàò Kanaa bùsu
zɔ̃lɛuɛ.
36 Zaa lɛ do litili plaɛ.

17

I bɔa gbɛu
(Nao 20.2-13)

1 Isailiɔ fɛ̀lɛ Sini guwaiwaiu ḿpii, aalɛ
bòokpakpa lá Dii ònɛ́wa, ɔ̃ aa gɛ̀ bòokpà Lefidiũ.
Aai í e we wa mìo,
2 ɔ̃ aa zɔadɔ̀ Mɔiziwa aa mɛ̀: Wá gba í wà mi. A
ònɛ́: Bɔ́yãi álɛ zɔadɔai? Akɛa álɛ Dii lɛ́wɛi?
3 Kɛ́ imi lɛ́ ń dɛ, ɔ̃ aa zɔadɔ̀ Mɔiziwa aa mɛ̀: Bɔ́yãi
n wá bɔ́lɛ Egipii? N ye ǹ wá dɛdɛ ń imio ń wá nɛ́ɔ ń
wá pɔtuoɔ yã̀?
4 Ɔ Mɔizi wiilɛ̀ Diiwa à mɛ̀: Kpelewa má kɛ ń
gbɛ̃́piɔi? A gɔ̃̀ yɔɔ aa ma pápa ń gbɛo wà ma dɛɛ.
5 Dii òɛ̀: Isaili gbɛ̃zɔ̃ɔɔ sɛ́lɛ, í dɔaa gbɛ̃́piɔnɛ. N n go
pɔ́ n Niili lɛ̀ò sɛ lɔ.

§ **16:31** Bee mɛ̀ bɔ́n wei. * **16:31** Nao 11.7-8 † **16:33** Ɛbɛ 9.4
‡ **16:35** Yoz 5.12, 1Kln 10.3

6 Máɔ zɛa n aɛ Olebu gbɛwa we. Gbɛpi lɛ́, ı̃ i bɔ,
aai mi. Ɔ Mɔizı̃kɛ̀ màa Isaili gbɛ̃zɔ̃ɔɔ wáa.
7 Ɔ wà tɔkpà gupiɛ Masa,* asa we aa Dii lɛ́wɛ̀u
aa mɛ̀: Dii kúwanɔɛ wee? Wà tɔkpàɛ̀ Mɛliba† lɔ, kɛ́
Isailiɔ zɔakà we yɑ̃́i.

Zı̃kaa ń Amalɛkiɔ

8 Amalɛkiɔ mɔ̀ zı̃kai ń Isailiɔ Lefidiũ.
9 Ɔ Mɔizi ò Yozueeɛ: Gbɛ̃́ɔ plɛwɛ̃ɛ, ı̃ gɛ zı̃ka ń
Amalɛkiɔ. Zia máɔ zɛa sı̃̀sı̃ɛ bee misonawa ń Lua
goo kũa.
10 Yozuee kɛ̀ lá Mɔizi òɛwa, à gɛ̀ zı̃kai ń Amalɛkiɔ.
Ɔ Mɔizi ń Aalonao ń Huluo dɛ̀dɛ sı̃̀sı̃pi misonawa.
11 Tó Mɔizi a ɔɔ sɛ̀, Isailiɔ ı̃ɔ Amalɛkiɔ fuɛ, ɑ̃ma tó
à a ɔɔ sı̃ilɛ sɔ̃, Amalɛkiɔ ı̃ɔ Isailiɔ fuɛ.
12 Kɛ́ Mɔizi ɔɔ wɑ̃̀, ɔ̃ wà gbɛ sɛ dı̃lɛ aà zíɛ, à zɔ̃̀lɛwà,
ɔ̃ Aalona ń Huluo aa aà ɔɔ kṹkũa, gbɛ̃do ɔplaai,
gbɛ̃do ɔzɛɛi, ɔ̃ aà ɔɔ gɔ̃̀ zɛa e ı̃atɛ̃ gɛ̀ gɛ̃̀ kpɛ́u.
13 Ɔ Yozuee zı̃blè Amalɛkiɔwa, à ń dɛdɛ ń fɛ̃ndao.
14 Dii ò Mɔiziɛ: Bee kɛ̃ lá guu àɔ dɛ dɔngubɔ ũ, ní
o Yozueeɛ, asa má Amalɛkiɔ midɛ dṹnia guu píiɛ.‡
15 Mɔizi gbagbakı̃i bò, ɔ̃ à tɔkpàɛ̀ Diimadalapoo
16 à mɛ̀: Ȁ Dii dàlapoo dɔ musu, Dii iɔ zı̃ka ń
Amalɛkiɔ gɔɔpiiɛ.

18

Yetolo gɛa Mɔizi gwai

1 Mɔizi ɑ̃̀nsue Yetolo, Madiɑ̃ sa'ona, yɑ̃́ pɔ́ Lua kɛ̀
Mɔiziɛ ń a gbɛ̃́ Isailiɔ mà, lá Dii ń bɔ́lɛ Egipi.
2 Ȁ mɔ lè Mɔizi a na Sefola gbàɛ bɛ yɑ̃a

---

* **17:7** Bee mɛ̀ lɛwɛa. † **17:7** Bee mɛ̀ zɔakaa. ‡ **17:14** 1Sam 15.2-9

3 ń a nɛgɔ̃ɛ mɛ̀n plaɔ.* Ado tɔ́n Geesoũ,† asa Mɔizi
mɛ̀ bùsu pãleu la bɔ̀mɔn a ũ.
4 Ado tɔ́n Ɛliɛzɛɛ,‡ asa Mɔizi mɛ̀ a mae Lua dɔ̀alɛɛ,
à a bɔ Falaɔ̃ɔ fɛ̃nda lɛ́zi̋.
5 Ɔ Yetolo fɛ̀lɛ lɛ́ mɔ́ Mɔizi kí̋i ń aà nɛ́ɔ ń aà nao gu
pɔ́ à bòokpàu Lua gbɛ saɛ guwaiwaiu.
6 A̋ lɛ́kpãsãkɛ̀ Mɔiziɛ à mɛ̀: Málɛ mɔ́ n kí̋i ń n nao
ń n nɛ́ mɛ̀n plaɔ.
7 Mɔizi bɔ̀ dà a ȁnsuelɛ, à kùlɛ à lɛpɛ̀wà. Aa kɔ̃
aafia gbɛ̀a, ɔ̃ aa gɛ̏ kpɛ́u.
8 Mɔizi yá̋ pɔ́ Dii kɛ̀ Falaɔ̃ɔɛ ń Egipiɔ Isailiɔ yá̋i dàu
a sìuɛ̀ píi ń taasi pɔ́ ń lé zɛ́uɔ píi ń lá Dii ń bɔ́uo.
9 Yetolo pɔ kɛ̀na yãmaa pɔ́ Dii kɛ̀ Isailiɔnɛwa píi ń
lá à ń bɔ́ Egipiɔ ɔzi̋o.
10 Ɔ à mɛ̀: Wà Dii sáaukpa, lá à á bɔ́ Falaɔ̃ɔ ń Egipiɔ
ɔzi̋.
11 Má dɔ̃̏ sa kɛ́ Dii zɔ̃ɔ dɛ dii kǐniɔla píi. Kɛ́ Egipiɔ
bȁnkũ̏wá, a ɔ̀lɔnɛ́.
12 Ɔ Yetolo sa pɔ́ wì a pɔ́ kátɛu à tɛ́kũ ò Luawa
ń sa pãleɔ lɔ. Ɔ Aalona ń Isaili gbɛ̃zɔ̃ɔɔ píi aa mɔ̀
pɔblèaànɔ Lua aɛ.

Yãgɔ̃gɔ̃naɔ dilɛa
(Iko 1.9-18)

13 Kɛ́ gu dɔ̀ Mɔizi zɔ̏lɛ lɛ́ yá̋gɔ̃gɔ̃nɛ́, aa kálɛaaàzi za
kɔɔ e oosi.
14 Kɛ́ Mɔizi ȁnsue yá̋ pɔ́ àlɛ kɛnɛ́ è píi, ɔ̃ à aà
là à mɛ̀: Bɔ́ ńlɛ kɛ ń gbɛ̃̋ɛ beeɔ màai? Bɔ́yãi ńlɛ
yá̋kpalɛkɛnɛ́ ndo, gbɛ̃̋pii kálɛanzi za kɔɔ e oosii?
15 Mɔizi wɛ̀wà à mɛ̀: Gbɛ̃̋ɔ ì mɔ ma kí̋i Lua lɛdama
maiɛ.

---

* **18:3** Zi̋n 7.29 † **18:3** Bee mɛ̀ bɔ̀mɔ. ‡ **18:4** Bee mɛ̀ Lua ma
dɔnlɛde.

16 Tó aa yãkele vȉ, aaȉ mɔ ma kȉ̋i mà yã̋pi gɔ̃́gɔ̃nɛ́,
mí Lua ikoyã pɔ́ a dȉlɛɔ onɛ́.
17 Mɔizi ȁnsue ɗɛ̀: Yã̋ pɔ́ ńlɛ kɛ maao.
18 Nyɔ̃ kpasa, gbɛ̃́ pɔ́ kunnɔɔ i kpasa lɔ, asa zȉpi
dɛnlaɛ, ńyɔ̃ fɔ̃ kɛ ndoo.
19 Ma yãma sa, má lɛdama, Lua iɔ kunnɔ. Nyɔ̃
dɛnɛ́ kɔ́ɔ ũ, níɔ gɛ́ ń ń yã̋ɔ Lua kȉ̋i,
20 níɔ ikoyã pɔ́ Lua dȉlɛɔ danɛ́, níɔ zɛ́ pɔ́ dɛ aa sɛ
ɔlɔnɛ́ ń yã̋ pɔ́ aali kɛɔ.
21 Gbɛ̃́ laaide náaide pɔ́ Lua vȉa vȉ mɛ́ aali gba-
gusaɛsioɔ plɛ ń guu, ní ń dilɛ gbɛ̃ɔn ɔ̀aa sɔoɔ dɔaanaɔ
ũ ń gbɛ̃ɔn basɔoɔ pɔ́o ń gbɛ̃ɔn blakwiɔ pɔ́o ń gbɛ̃ɔn
kwiɔ pɔ́o
22 aaɔ yã̋gɔ̃gɔ̃ gbɛ̃́piɔnɛ gɔɔpii. Aali mɔma ń yã̋
zȉ'ũɔ píi, ãma aali yã̋ yɔɔnaɔ gɔ̃́gɔ̃ ńzȉa. Beewa ɔ̃ aa
n aso laonɛ.
23 Tó Dii wèinɛ mɛ́ ń kɛ̀ mȁa, ńyɔ̃ fuo, gbɛ̃́piɔ i ta
bɛ aafia.
24 Mɔizi a ȁnsue yãmȁ, a kɛ̀ lá a ɗɛwa píi.
25 A gbɛ̃́ laaideɔ plɛ̀ Isaili buiɔ guu píi, à ń dílɛ
gbɛ̃ɔn ɔ̀aa sɔoɔ dɔaanaɔ ũ ń gbɛ̃ɔn basɔoɔ pɔ́o ń
gbɛ̃ɔn blakwiɔ pɔ́o ń gbɛ̃ɔn kwiɔ pɔ́o.
26 Ɔ aaȉɔ yã̋ gɔ̃gɔ̃nɛ́ gɔɔpii. Yã̋ zȉ'ũ ɔ̃ aaȉ mɔɔ̀
Mɔiziwa, ɔ̃ aaȉ yã̋ yɔɔnaɔ gɔ̃́gɔ̃ ńzȉa.
27 Mɔizi gɛ̀ zɛ̀ a ȁnsueɛ, ɔ̃ à tà a bùsuu.

19

Sinai gbɛ saɛ

1 Isailiɔ bɔa Egipi mɔ ȁaɔ̃de gɔɔ sɛ̃́ia zȉ̋
2 aa fɛ̀lɛ Lefidiũ. Kɛ́ aa kà Sinai guwaiwaiu, ɔ̃ aa
bòokpȁ we Sinai gbɛ saɛ.

3 Mɔizi dɛ̀dɛ gɛ̀ Lua kɩ̃́i gbɛpi musu, ɔ̃ Dii lɛzùaàzi
à mɛ̀: Yɑ̃́ɛ bee o Yakɔbu bui Isailiɔnɛ:
4 Ɑ́ è lá má kɛ̀ Egipiɔnɛ, lá ma á sɛ́ ma suánɔ ma
kɩ̃́i, lán kúu a nɛ́ sɛa a gɑ̃̀sɩ̃awawa.
5 Tó a ma yɑ̃mà mɛ́ á ma bàakuaánɔ yɑ̃́ kũa sa, áɔ
dɛ ma gbɛ̃́ yenzideɔ ũ* bui píi guuɛ. Baa kɛ́ dṹnia
dɛ ma pɔ́ ũ píi,
6 áɔ dɛmɛɛ kíaɔ ń sa'onaɔ ũɛ, ma gbɛ̃́ pɔ́ an kua
adoaɔ ũ.† Yɑ̃́ pɔ́ ńyɔ̃ o Isailiɔnɛn we.
7 Mɔizi pɩ̃la à gbɛ̃zɔ̃ɔɔ sɩ̃si, ɔ̃ à yɑ̃́ pɔ́ Dii òɛ dàu a
sɩ̃uné píi.
8 Aa wèwà píi aa mɛ̀: Yɑ̃́ pɔ́ Dii òwɛ̃ɛ píi, wá kɛɛ. Ɔ
Mɔizi yɑ̃́ pɔ́ wa ò sɛ̀lɛ à gɛ̀ sɩ̃u Diiɛ.
9 Dii òɛ̀: Má mɔ́ n kɩ̃́i súɛlɛ gèele guu, kɛ́ gɔɔ pɔ́
málɛ yɑ̃'onɛ, aa e wà ma, aaiɔ n náai vɩ̃ gɔɔpii. Ɔ
Mɔizi yɑ̃́ pɔ́ gbɛ̃́ɔ ò sɛ̀lɛ sɩ̃u Diiɛ.
10 Ɔ Dii òɛ̀: Gɛ́ ń kɩ̃́i, ní onɛ́ aa gbɑ̃bɔ ńzɩ̃aɛ gbɑ̃ ń
ziao, aai ń pɔkasaɔ pí,
11 aaiɔ ku sɔu guu zia bàasi, asa a gɔɔ àaɔ̃de zɩ̃́ má
pila mà zɛ Sinai gbɛ musu gbɛ̃́pii wáaɛ.
12 Kɔɔ danɛ́ gbɛpi pɔlɛu e à lɩ̃ai píi, ní onɛ́ aa
laaika, aasu dɛdɛ gbɛpiwao, an gbɛ̃e su ɔkɑ̃́wà seo.
Gbɛ̃́ pɔ́ ɔkɑ̃̀wà, wà ade dɛ.
13 Wasu ɔkɑ̃ adewao, wà aà pápa ń gbɛo ge wà aà
zɔ̃zɔ̃ ń kao wà dɛ. Pɔtuon nò, gbɛ̃nazɩ̃nan nò, à gàɛ.
Tó aa mà wà kuupɛ̀ wà a ba gà, aa sɔ̃ gbɛpizi.‡
14 Mɔizi pɩ̃la gbɛpiwa à mɔ̀ gbɛ̃́piɔ lè, a ònɛ́ aa
gbɑ̃bɔ ńzɩ̃aɛ aa ń pɔkasaɔ pí.

* **19:5** Tit 2.14 † **19:6** 1Piɛ 2.9, Zia 1.6, 5.10 ‡ **19:13** Ɛbɛ 12.18-20

15 A ɛ̀a òné: Aɔ ku sɔu guu gɔɔ àaɔ̃de zɨ́ yá musu.
Ásu wúlɛ ń nɔɛoo.
16 Ké gu dɔ̀ a gɔɔ àaɔ̃depi zɨ́, ɔ̃ lou lé pũna àlɛ
pílɛpilɛ, mé lou sɨ̀si gbɛ musu. Ké aa kuu ɔ́ gbãa mà,
ɔ̃ vɨ̀a gbɛ̃́ pɔ́ kú bòouɔ kṹ píi, aalɛ kpakpanaga.§
17 Mɔizi bɔ̀lɛńnɔ bòou, à gɛ̀ńnɔ Lua kɨ́i, ɔ̃ aa zɛ̀ zɨ́lɛ
gbɛpi saɛ.
18 Súɛlɛ kùlɛ Sinai gbɛwa ké Dii pɨ̀lawà ń téo yɨ́i.
Súɛlɛpi fɛ̀lɛ lán mua súɛlɛwa, mé gbɛpi lé lualua píi.
19 Kuu ɔ́ gbãa lé kɨ́ɨ̃. Ké Mɔizi yã'ò, ɔ̃ Lua wèwà
loupũnaa guu.
20 Dii pɨ̀la à zɛ̀ Sinai gbɛ misonawa, à Mɔizi sɨ̀si, ɔ̃
à dɛ̀dɛ gɛ̀ we.
21 Dii òɛ̀: Pila ǹ gbɛ̃́piɔ gba laai, aasu gu baa vɨ̀ aa
mɔ ma gwaio, ké an daside su gagao yɨ́i.
22 Baa sa'ona pɔ́ aaɨ̀ sɔ̃maziɔ, aa gbãbɔ ńzɨ̀aɛ, ké
másu ń dɛdɛo yɨ́i.
23 Mɔizi ò Diiɛ: Aa dɛdɛo, asa n wá gbá laai n mɛ̀
wà kɔɔ da gbɛpi pɔlɛu, i gɔ̃ n pɔ́ ũɛ.
24 Ɔ Dii òɛ̀: Pila ǹ Aalona sɛ mɔò, ãma sa'onaɔ ń
gbɛ̃́ kɨ̀niɔ su gu baa vɨ̀ wà mɔ ma kɨ́io, ké másu ń
dɛdɛo yɨ́i.
25 Ɔ Mɔizi pɨ̀la gbɛ̃́piɔwa, à yɨ́pi òné.

20

Dii yãdilɛa mɛ̀n kwiɔ
(Iko 5.1-33)

1 Lua yɨ́ɛ bee ò píi à mɛ̀:
2 Mámɛmaa Dii á Lua, ma á bɔ́lɛ zɔbleu Egipi.
3 Ásu àɔ diie vɨ̀o, ma bàasio.

§ **19:16** Zia 4.5

4-5 A̋suli pɔe taa kɛ à kúlɛ à zɔbleɛ̀o, pɔ́ pɔ́ kú musu
ge tɔɔlɛ ge ı̋ guun nò, asa ma Dii á Lua, mili sí sàao.
Mi mae pɔ́ yemazioɔ yãvãi wi an buiɔnɛ ń musu e
à gɛ pɛ́ ń sı̋wɛnaɔ ń ń sɔ̃kpaɛɔwaɛ.
6 Gbɛ̋ pɔ́ yemazi aa ma yãdilɛaɔ kũaɔ sɔ̃, miɔ gbɛ̃kɛ
vı̋ńnɔɛ e ń bui lɛ́wa.*
7 Ma Dii á Lua ásuli ma tɔ́ sí pão, asa gbɛ̋ pɔ́ ma tɔ́
sı̋ pã, má tó aà bɔ pão.
8 A̋li kɑ̋mabogɔɔzı̋ dɔ̃ ma pɔ́ ũ.
9 A̋li á buazı̋ ń á zı̋ píio kɛ gɔɔ soolo,
10 a soplade iɔ dɛɛ́ kɑ̋mabozı̋ ũ, asa ma Dii á Lua
ma pɔ́ɛ. A̋suli zı̋e kɛ gɔɔpi zı̋o, ápiɔ ge á nɛgɔ̃ɛ ge á
nɛnɔɛ ge á zı̋kɛna gɔ̃ɛ ge nɔɛ ge á pɔtuo ge nibɔ pɔ́ kú
á bɛ.
11 Asa gɔɔ soolo ɔ̃ ma musu ń dű́niao kɛ̀ ń ísiao ń
pɔ́ pɔ́ kú ń guuɔ píi, ɔ̃ ma kɑ̋mabò a gɔɔ sopladepi zı̋.
Ayãmɛto ma báaadà kɑ̋mabogɔɔpiu, má dı̋lɛ ma pɔ́
ũ.†
12 A̋li á de ń á dao kpɛla, kɛ́ à e gɛ̃gɛ̃ bùsu pɔ́ ma
Dii á Lua málɛ kpáwáu.‡
13 A̋suli gbɛ̃dɛo.§
14 A̋suli wúlɛ ń gbɛ̃pãle nɔoo.*
15 A̋suli kpɑ̋i'oo.†
16 A̋suli yãdɔ á gbɛ̋deewao.‡
17 A̋suli á gbɛ̋dee ua bı̋ikɛo. A̋suli aà nɔ bı̋ikɛo ge
aà zı̋kɛna gɔ̃ɛ ge nɔɛ ge aà zu ge aà zàa'ı̋na ge pɔ́ pɔ́
a vı̋ɔ píi.§

* 20:6 Nao 14.18 † 20:11 Daa 2.1-3 ‡ 20:12 Mat 15.4, Ɛfɛ 6.2-3
§ 20:13 Daa 9.6 * 20:14 Mat 5.27 † 20:15 Lom 13.9 ‡ 20:16
Mat 19.18-19 § 20:17 Lom 7.7, 13.9

18 Gbɛ̃́pii loupũnaa mà ń kuu'ɔo, aa loupilɛa è ń
súɛlɛo dɔ gbɛ musu, ɔ̃ vĩa ń kṹ, aalɛ lualua, aa zɛ
kãaa.
19 Aa ò Mɔiziɛ: Yã'owɛ̃ɛ nzĩa, wí ma. Nsu to Lua
yã'owɛ̃ɛo, kɛ́ wásu gagao yã́i.*
20 Mɔizi ònɛ́: Ásu to vĩa á kũo, asa á laai gwaa yã́i
ɔ̃ Lua mɔ̀i, kɛ́ à e àɔ a vĩa vĩ, mɛ́ kɛ́ ásu duunakɛo yã́i.
21 Aa zɛ kãaa, ɔ̃ Mɔizi sɔ̃̀ tɛlui, gu pɔ́ Lua kupiu.

Dii gbagbakĩi yã́

22 Ɔ Dii ò Mɔiziɛ: Yã́ɛ bee o Isailiɔnɛ: Ázĩawa á mà
lá ma yã'òɛ́ za musu.
23 Ásu tã́a kɛ à naao. Ásu ã́nusu ge vua pi tã́aɔ ũo.
24 Á ma gbagbakĩi bo ń bɛ̀lɛo, íli sa'owà ń sãɔ ń
zuɔ, sa pɔ́ wĩ a pɔ́ kátɛu à tɛ́kũ ń sáaukpasao. Gu pɔ́
má dĩlɛɛ́ àɔ ma sisiu, má mɔ́ á kĩ́i, mí báaadaágu.
25 Tó álɛ ma gbagbakĩipi bo ń gbɛo, ásu kɛ ń gbɛ̀
ãaoo, asa tó a gãpɛ̀lɛwà, à sãakɛ̀n we.†
26 Ásu ma gbagbakĩi bo à a dɛdɛkĩi kɛo, kɛ́ á puizi
su bɔwào yã́i.

21

Zɔɔ gwaa yã́
(Iko 15.12-18)

1 Ikoyã pɔ́ ńyɔ̃ danɛ́ɔn kɛ:
2 Tó gbɛ̃́ Ɛbɛlu lù zɔ ũ, ali zĩkɛɛ̀ wɛ̃̀ sooloɛ, a wɛ̃̀
soplade i bɔ wɛ̃́ɛ ũ ĩabosai.
3 Tó à mɔ̀ adoɛ, a bɔ adoɛ. Tó a nɔ vĩɛ, aà bɔ ń a
nɔo.
4 Tó aà dii mɛ́ nɔ kpàwà mɛ́ à nɛ́ɔ ĩaànɔ, nɔɛpi ń a
nɛ́ɔ gɔ̃ aà diiɛ, i bɔ ado.

* 20:19 Ɛbɛ 12.18-19 † 20:25 Yoz 8.31

5 Tó zɔpi mɛ̀, á ye a diizi ń a nao ń a nɛ́ɔɛ, á ye bɔ
wɛ̃́ɛ ũo,
6 aà dii i gɛaànɔ yãgɔ̃gɔ̃naɔ kı̃́i, i sɔ̃aànɔ kpɛɛlɛi, i
aà swã́ fɔ̃́ ń kao gãmɔ ge gãmɔ líwa, iɔ ku aà zɔ ũ e
gɔɔpii.
7 Tó gbɛ̃́ a nɛnɔɛ yı̀a zɔ ũ, a e bɔ lá zɔgɔ̃ɛ ı̀ bɔwao.
8 Tó aà dii dı̀lɛ á aà sɛ nɔ ũɛ, mɛ́ nɔpi i su kɛ̀ɛ̀o, aà
to wà aà bo. A zɛvı̀ à aà yía buipãlewao, kɛ́ à bɔ̀ aà
yã́u yã́i.
9 Tó a kpà a nɛ́waɛ sɔ̃, aà aà dilɛ a nɛnɔɛ ũ.
10 Tó à nɔ pãle sɛ̀, asu a káau baa bɔ blɛ ge pɔkasaɔ
ge kpɛ́ yã́uo.
11 Tó i yã́ mɛ̀n àaɔ̃piɔ kɛɛ̀o, zɔpi zɛvı̀ à ta pã
ĩabosaiɛ.

Gbɛ̃́ kɛa'ı̀a yã́

12 Tó gbɛ̃́ gbɛ̃́ lɛ̀ a dɛ̀, wà ade dɛ sɔ̃.
13 Tó àlɛ wɛɛlɛ à aà dɛoɛ sɔ̃, tó kai mɛ́ mɔ̀, má ulɛkı̃́i
dilɛɛ́, íli bàalɛ ta we.
14 Tó gbɛ̃́ nɔ̀sɛpãsı̃ kɛ̀ à a gbɛ̃́dee dɛ̀, baa tó à bàalɛ̀
gɛ̀ nà ma gbagbakı̃izi, wà gi wà aà dɛ.
15 Tó gbɛ̃́ a de ge a da gbɛ̃̀, wà ade dɛ.
16 Tó gbɛ̃́ gbɛ̃́ sɛ̀ kpã́i, a yı̀a ge a kũan nò, wà ade
dɛ.
17 Tó gbɛ̃́ a de ge a da kpɛbɔ̀, wà ade dɛ.*
18 Tó wàlɛ sòlekɛ, mɛ́ gbɛ̃́ a gbɛ̃do lɛ̀ ń gbɛo ge ɔkũ,
mɛ́ i gao, tó a ku dɛ̃̀adɛ̃a,
19 à fɔ̃̀ fɛ̀lɛ lɛ́ bɔ bàasi ń lío, gbɛ̃́ pɔ́ à aà lɛ̀ a bɔ
gosaiɛ, i aà zı̃ pɔ́ i e kɛ̀o ĩaboɛ̀ ń ɛsɛ pɔ́ wa kɛ̀ɛ̀o.

* **21:17** Mat 15.4

20 Tó gbɛ̃́ a zɔgɔ̃ɛ ge nɔɛ lɛ̀ ń goo, mɛ́ à gà gɔ̃̀ɔ, wa
ade wɛtã.
21 Tó zɔpi gɔɔ do ge gɔɔ pla lè sɔ̃, wasu aà diipi
wɛtão, asa aà ɔ̃aɛ.
22 Tó gɔ̃ɛɔ lɛ́ dɛ̃ɛka mɛ́ aa kpà nɔsindeea, tó à
nɔbɔ̀lɛ mɛ́ aà gue i kɛ'ɪ̃ao, lá nɔɛpi zã́ dàné, aa a ɦabo
màaɛ, tó yãgɔ̃gɔ̃naɔ wèi.
23 Tó ɪ̃a pãle su ku a guuɛ sɔ̃, wa ga ɦabo ń gao,
24 wɛ́ ń wɛ́o, swaa ń swaao,† ɔ ń ɔo, gbá ń gbáo,
25 tɛbɔ ń tɛbɔo, ɪ̃a ń ɪ̃ao, bɔ ń bɔo.
26 Tó gbɛ̃́ a zɔgɔ̃ɛ ge nɔɛ lɛ̀, aà wɛ́ wɪ̃, aà aà gbaɛ aà
wɛ́ ɦaboa ũ.
27 Tó aà swaaɛ sɔ̃, aà aà gbaɛ aà swaa ɦaboa ũ.

Pɔtuoɔ yã́

28 Tó zu gɔ̃ɛ ge nɔɛ zɔ̃̀ a dɛ̀, wà zupi pápa ń gbɛo
wà dɛ, aà dii i bɔyãu. Wasu zupi nɔ̀ɔ soo.
29 Tó zupi pãsɪ̃ za káauɛ sɔ̃, mɛ́ wa ò a diiɛ, tó i dɔo,
ɔ̃ à gbɛ̃́ zɔ̃̀ a dɛ̀, wà zupi pápa ń gbɛo wà dɛ, wi a dii
dɛ lɔ.
30 Tó wà ɔ̃a dà a diiɛ aà wɛ̃ni ɦaboa yã́i, lá wa òɛ̀
píi a boɛ.
31 Tó zupi nɛ́ dɛ̀, yã́ doũɛ.
32 Tó zupi zɔgɔ̃ɛ ge nɔɛ dɛ̀, zu dii a ã́nusu ɔwatɛ̃
baakwi kpa zɔ diiwaɛ, wi zupi pápa ń gbɛo wà dɛ.
33 Tó gbɛ̃́ pɔ́ wɛ̃̀ a lɔ̀ɔlɛ, ge tó à lɔ̀ɔ yɔ̃̀, i pɔ́ taɛo, ɔ̃ zu
ge zàa'ɪ̃na zù a guu,
34 lɔ̀ɔde ɦabo pɔ́ diiɛ ń ɔ̃ao, pɔgɛpi i gɔ̃ɛ̀.
35 Tó gbɛ̃́ zu gbɛ̃pãle pɔ́ zɔ̃̀ a dɛ̀, aà a bɛ̃́ɛ yía, aai a
ɔ̃a kpaalɛ, aai a gɛ kpaalɛ màa lɔ.

† **21:24** Mat 5.38

36 Tó zù dii dɔ̃ za káau kɛ́ a pãsi̋ mɛ́ i dɔo, a zu
fiabo ń zuoɛ, a gɛ i gɔ̃ɛ̀.

Aizɛɛ yá̃

37 Tó gbɛ̃́ zu ge sã kpá̃i'ò, mɛ́ a dɛ̀ ge a yi̋a, a zu
fiabo ń zuo mɛ̀n sɔoɛ, i sã fiabo ń são mɛ̀n síiɔ̃.

22

1 Tó kpá̃i kpɛ́ gbòo, mɛ́ gbɛ̃e aà kũ̀ à aà lɛ̀ a dɛ̀, tó
gwá̃ɛ ade tàae vi̋o,
2 tó ń i̋atɛ̃wɛoɛ sɔ̃, bee mɛ́ tàae vi̋.
Kpá̃i a fiaboɛ. Tó a pɔe vi̋ sɔ̃o, wà aà yía zɔ ũ pɔ́ pɔ́
à a kpá̃i'ò yá̃i.
3 Tó wà zu ge zàa'i̋na ge sã pɔ́ à a kpá̃i'ò è aà ɔzi̋
bɛ̃́ɛ, a a fiabo mɛ̀n plaɛ.
4 Tó gbɛ̃́ lɛ́ pɔ́ɔ dã bua ge vɛ̃ɛbu guu, mɛ́ a tò a pɔ́ɔ
gbɛ̃pãle bua pɔblè, ade a fiabo ń a bua ge a vɛ̃ɛbu
pɔmaaɔɛ.
5 Tó wà tɛsɔ̃̀ sɛ̃wa, mɛ́ à gɛ̀ dà gbɛ̃pãle bugbɛu ge
pɔgba, mɛ́ aà pɔ́ɔ tɛkũ̀, tɛkpana a fiaboɛ.
6 Tó gbɛ̃́ ɔ̃a ge àizɛɛ kpà a gbɛ̃́deewa ulɛi, mɛ́ wa
sɛ̀ aà kpɛ́u kpá̃i, tó wà kpá̃ipi kũ̀, a pɔ́ pɔ́ à a kpá̃i'ò
fiabo lɛɛ plaɛ.
7 Tó wi e aà kũ̀o, kpɛde gɛ yá̃kpalɛkɛnaɔ le, aai
gwa tó ɔ̃mɛ pɔ́ pɔ́ wa kpàwa ulɛipi sɛ̀.
8 Tó lɛkpaa gɛ̀ gbɛ̃́ɔ zãnguo zu ge zàa'i̋na ge sã
ge pɔkasa yá̃ musu ge pɔe mɛ́ vũ̀aa ɔ̃ gbɛ̃e è à mɛ̀
a pɔ́ɛ, gbɛ̃ɔn plapiɔ gɛ́ yá̃kpalɛkɛnaɔ ki̋i. Gbɛ̃́ pɔ́
yá̃kpalɛkɛnaɔ mɛ̀ aà yá̃ nao a fiabo a gbɛ̃́deeɛ lɛɛ
plaɛ.

9 Tó gbɛ̃́ zàa'ĩna ge zu ge sã ge pɔpãle kpà a
gbɛ̃́deewa gwai, tó à gà ge a gue kɛ̀'ĩa ge wa kũ̀ gbɛ̃e
i eo,
10 an gbɛ̃ɔn pla ḿpii aa ka Diiwa, gbɛ̃́ pɔ́ wà pɔ́
kpàwàpi i mɛ i ɔkãwào. Pɔ́ dii zɛ ń a kaao, gbɛ̃́ pɔ́ à
pɔ́ kpàwàpi sɔ̃ a fiaboo.
11 Tó wa kũ̀wà kpã́iɛ sɔ̃, a fiabo pɔ́ diiɛɛ.
12 Tó wài mɛ́ dɛ̀, a a seela ɔlɔ̀ɛ̀, a pɔ́ pɔ́ wài kũ̀pi
fiaboo.
13 Tó gbɛ̃́ pɔtuo sɛ̀ a gbɛ̃́deewa mɛ́ a gue kɛ̀'ĩa a dii
kpɛ ge pɔ́pi gàn nò, a a fiaboɛ.
14 Tó pɔ́ dii wáaɛ sɔ̃, a a fiaboo. Tó wa sɛ̀wà wà
fiabòɛ̀ɛ sɔ̃, ɔ̃a pɔ́ wa sɛ̀owà bee a mɔ́.

Kua ń kɔ̃o yá́

15 Tó gbɛ̃́ pɔyè wɛ̃́ndia pɔ́ wi kpã́sã yãaoɛ, a nɔpi
wɛɛlɛ'ɔ̃a kpaɛ, i aà sɛ nɔ ũ.
16 Tó nɛ́ mae gì fiafia aà zãkɛaànɔ, gɔ̃pi a gi
nɔwɛɛlɛ'ɔ̃a kpá lá wì kpawaɛ.
17 Á́su to nɔɛ pɔdamade àɔ kuo.
18 Tó gbɛ̃́ pɔtuo dà̃akpà, wà ade dɛ.
19 Sa'oa Diiwa ado bàasio, gbɛ̃́ pɔ́ sa'ò dii pãlewa,
wà ade tɔ̀lɔzɔ̃.
20 Á́su bɔ̀mɔ wɛtão, ásu gbãamɔɛ̀o, asa bɔ̀mɔɔn á
ũ yãa Egipi.
21 Á́su gyaa ge tonɛ wɛtão.
22 Tó a aà wɛtà̃ mɛ́ à wiilɛ̀a, má yã́siaànɔɛ.
23 Ma pɔ i fɛlɛ, mí á dɛdɛ zì guu, á naɔ i gɔ̃ gyaaɔ ũ,
á nɛ́ɔ i gɔ̃ desai sɔ̃.
24 Tó a ɔ̃a sɛ̃̀a ma gbɛ̃́ taaside pɔ́ kúánɔɛ, ásu ɔ'idiaɛ̀
lán ɔ'idianɛdewao.

25 Tó n n gbɛ̃́dee zwãa tɔ̀ɔmasi̋, kpawà e ɪ̃atɛ̃ àɔ gɛ̃
kpɛ́u,
26 asa aà wúlɛbɔ mɛ̀ndona pɔ́ ì fi̋fi̋wan we. Bɔ́ a
wúlɛòi? Tó à wiilɛ̀a, má yɑ̃́siaànɔɛ, asa sósobiden
ma ũ.
27 Ɑ́su Lua tɔbɛ̃ɛsio. Ɑ́su á bùsu gbɑ̃ade kao.*
28 Ɑ́su à á bua ge á lu pɔ́ káau pɔ́ i ma gba gɔɔ
gágao. Ɑli á nɛgɔ̃ɛ sɛ̃́iaɔ kpaa.
29 Ɑli á zu ge á sɑ̃ nɛsana sɛ̃́iaɔ kpaa. Ɑli kɛ a dawa
gɔɔ soplaɛ, a swaaɔ̃de íli kpáa.
30 Ɑɔ dɛ ma gbɛ̃́ pɔ́ an kua ńdoaɔ ũ. Ɑ́suli nɔ̀ɔ pɔ́
wài dɛ̀ soo. Ɑli kpá gbɛ̃ɔwa.

23

Yɑ̃kɛa a zɛ́wa

1 Ɑ́suli wàpe baokpao. Ɑ́suli zɛ ń gbɛ̃vɑ̃io ɛgɛ
seelade ũo.
2 Ɑ́suli tɛ́ bílazi yɑ̃vɑ̃ikɛa musuo. Ɑ́suli zɛ ń bílao
yɑ̃́kpalɛ guu à bɔ yɑ̃́zɛde kpɛo.
3 Tó taaside yɑ̃́ nao, ásuli zɛaànɔo.
4 Tó n ibɛɛ zu ge aà zàaɪ̃ina sɑ̀sɑ̃, mɛ́ n kpaaũò, kũ
ǹ suoɛ̀ bɛ.
5 Tó n n zangude zàaɪ̃ina è, àlɛ fu asowa, dɔaàlɛ,
ńsu to weo.
6 Tó taaside yɑ̃́ na, ásuli bɔ aà kpɛo.
7 Ɑ kɛ̃ mɔafiliwa zɑ̃̀. Ɑ́suli tàaesaide ge gbɛ̃maa
dɛo, asa má tó tàaede bɔ pɑ̃o.
8 Ɑ́suli gbagusaɛsio, asa gbagusaɛ ì to wɛdeɔ
vi̋akũɛ, mɛ́ ì gbɛ̃maaɔ yɑ̃́ fuangba.
9 Ɑ́suli bɔ̀mɔ wɛtɑ̃o. Ɑ bɔ̀mɔkɛ dɔ̃, asa bɔ̀mɔɔn á ũ
yɑ̃a Egipi.

---

* **22:27** Zi̋n 23.5

10 Aliɔ pɔ́tɔ̃ á bua, íliɔ kɛkɛ e wɛ̃̀ soolo,
11 a wɛ̃̀ soplade í tó tɔɔlɛ kɑ̃́mabo à ɑ̃́iampa, á
taasideɔ i a zã pɔ́ bɔ̀lɛ weɔ kɔ̃nwɛ, sɛ̃̀anɔbɔɔ i a kɑ̃́ini
só. A yɑ̃́ doũpi kɛ ń á vɛ̃ɛbuo ń á kù kpɛ́o.
12 Aliɔ zɑ̃̀ikɛ e gɔɔ soolo, a soplade zɑ̃́ íli kɑ̃́mabo,
kɛ́ á zuɔ ń á zàa'ɑ̃̀inaɔ e kɑ̃́mabo, mɛ́ á zɔɔ ń bɔ̀mɔɔ e
ɑ̃́iampa.
13 Aɔ yɑ̃́ pɔ́ má ɔ̀ɛ́ɔ kũa píi. Ásuli dii pãleɔ sísio.
Wasuli ń tɔ́ ma á lɛ́u seo.

Lousisidikpɛ mɛ̀n ɑ̀aɔ̃ɔ
(Bɔa 34.18-26, Iko 16.1-7)

14 Wɛ̃ ń wɛ̃o àli mɔ́ lousisidikpɛ lɛɛ ɑ̀aɔ̃ɔ kɛimɛɛ.
15 Aliɔ Kàaso dikpɛkɛ lá má dɑ̀ɛ́wa, íliɔ kàa so e
gɔɔ sopla mɔ pɔ́ wɑ̃̀ mɛ Abibu guu a gɔɔwa, asa mɔpi
guu ɔ̃ a bɔlɛ Egipi. Gbɛ̃e suli mɔ́ ma kɑ̃́i ɔgiio.
16 Aliɔ Pɔkɛkɛ dikpɛkɛ gɔɔ pɔ́ a na pɔkɛkɛawa, íliɔ á
buapɔ́ káauɔ kpaa. Aliɔ Pɔkãaa dikpɛkɛ wɛ̃̀ láaawa
gɔɔ pɔ́ a á buapɔ́ɔ kɑ̃̀aa píi.
17 Wɛ̃ ń wɛ̃o gɛ̃n ɑ̀aɔ̃ á gɔ̃ɛ píi lí mɔ́ dikpɛkɛi mapi
ma Dii á Luaɛ.
18 Ásuli pɔ́sɛa kpaa sãnu ń á sa'obɔ auoo. Ásuli
dikpɛ sa'obɔ nísi dilɛ gu dɔwɑ̀o.
19 Ali gɛ́ Dii á Lua kpɛ́u ń á buapɔ́ káauɔ. Ásuli
blenɛ nɔ̀ɔ kuu ń a da yɔ̃́'ioo.

Dii lɛgbɛ̃a Kanaa bùsu yɑ̃́ musu

20 Má Malaika zɑ̃̀ aà dɔaaɛ́, iɔ á dɔ̃́a zɛ́u, i gɛ́ánɔ gu
pɔ́ má kɛ̀kɛu.
21 A laaidɔ aà yɑ̃́wa, íɔ aà yãma. Ásu bɔ aà kpɛo,
asa a sùuukɛánɔ á tàae yɑ̃́ musuo, kɛ́ ma tɔ́ kuwà
yɑ̃́i.

22 Tó a aà yãmà mɛ́ a yɑ̃́ pɔ́ má ɒ̀ɛ́ kɛ̀ píi, máɔ dɛ á
ibɛɛɔ ibɛɛ ũɛ, á wɛ̀lɛɔ wɛ̀lɛ ũ.
23 Ma malaikapi a dɔaaɛ́, i gɛ zɛɛ́ bùsu pɔ́ Amɔleɔ
kuu ń Itiɔ ń Pɛliziɔ ń Kanaaɔ ń Iviɔ ń Yebusiɔ, mí ń
midɛɛ́.
24 Ásu kúlɛ ń diiɔnɛo, ásu zɔblenɛ́o, ásu ń kɛa kɛo.
Á ń gboo, í ń gbɛ̀pɛlɛɔ wíwi.
25 Á zɔble Dii á Luaɛ, i báaadaɛ́ á blɛu ń á imiao, i
gyãɔ kɛ̃́wá.
26 Nɔɛɔ nɔbɔlɛ á bùsuuo, mɛ́ ĩ́i aɔ kuuo. Má á wɛ̃ni
dɔ́ɛ ń mɔgalaoɛ.
27 Má vĩ́adada gbɛ̃́ pɔ́ kú á aɛɔzi, mí tó gili gɛ̃ bui
pɔ́ a ka ń kĩ́iɔgu, mí tó á ibɛɛɔ kpɛkpaɛ́.
28 Má bɛɔɔ gbaɛ á aɛ, aa ka Iviɔ ń Kanaaɔ ń Itiɔgu,
aai ń yáɛ́.
29 I kɛ má ń yáɛ́ wɛ̃̀ do guu gɔ̃̀ɔ no, kɛ́ bùsupi su gɔ̃
lákpɛ ũ, sɛ̃̀anɔbɔɔ liálao yɑ̃́i.
30 Máɔ ń yáɛ́ busɛbusɛɛ e à gɛ dasikũ à ka bùsu
kũa.
31 Má á bùsu lɛ́ daɛ́ za Ísia Tɛ̃a lɛ́u e Filitɛ̃ɔ Ísia lɛ́u,
za guwaiwai lɛ́u e Uflata lɛ́u. Má bùsupideɔ naɛ́ á
ɔzĩ́ɛ, í ń yá.
32 Á lɛ́ su àɔ kú ń yɑ̃́u ge ń diiɔ yɑ̃́uo.
33 Ásu to aaɔ kú á bùsuuo, kɛ́ aasu to à duu-
nakɛmɛɛo yɑ̃́i, asa tó a zɔblè ń diiɔnɛ, a mɔkpà
ázĩ́aɛɛ.

24

Lua bàa kua ń Isailiɔ sa'oa

1 Dii ò Mɔiziɛ: Mpi ń Aalonao ń Nadabuo ń Abiuo
ń Isaili gbɛ̃zɔ̃ɔ gbɛ̃ɔn bàaɔ̃kwiɔ, à dɛdɛ gbɛwa à mɔ
ma kĩ́i, í kúlɛmɛɛ za kãakãa.

2 Ní sɔ̃mazi ndo, aasu sɔ̃mazio, mɛ́ bíla su
dɛdɛnnɔ gbɛpiwao.
3 Mɔizi gɛ̀ yɑ̃́ pɔ́ Dii ò dàu a sȉuné píi ń ikoyɑ̃ɔ píi.
Aa wè sɑ̃nusɑ̃nu ḿpii aa mɛ̀: Yɑ̃́ pɔ́ Dii ò píi, wá kɛɛ.
4 Ɔ Mɔizi yɑ̃́ pɔ́ Dii òpiɔ kɛ̃̀ lá guu píi.
A̋ fɛ̀lɛ kɔɔkɔɔ, à aà gbagbakȉi bò gbɛpɔlɛu, ɔ̃ à
gbɛpɛ̀lɛpɛlɛ mɛ̀n kuɛpla Isaili bui kuɛplaɔ pɔ́ ũ.
5 A̋ Isaili ɛ̀waasoɔ zȉ ń zuswanaɔ, ɔ̃ aa sa pɔ́ wȉ a
pɔ́ kátɛu à tɛ́kũ òò Diiwa ń sáaukpasaɔ.
6 Ɔ Mɔizi zupiɔ au sȉ a kpaalɛ̀ lɛɛ pla. A̋ a lɛɛ do
dȉlɛ ń tao, à a lɛɛ do ɛ̀lɛ sa'okȉiwa.
7 Ɔ à Dii bàakuańnɔ lá sɛ̀ à a kyokɛ̀nɛ́. Aa mɛ̀: Yɑ̃́
pɔ́ Dii ò píi, wá kɛɛ, wá misiilɛ̀ɛ.
8 Ɔ à aupi sɛ̀ a fɑ̃̀má à mɛ̀: Dii bàakuaánɔ aun we
yɑ̃dilɛaɛ́ɛ beeɔ musu píi.*
9 Mɔizi ń Aalonao ń Nadabuo ń Abiuo ń Isaili
gbɛ̃zɔ̃ɔ gbɛ̃ɔn bàaɔ̃kwiɔ dɛ̀dɛ gɛ̀ Lua kȉi.
10 Aa ń Isailiɔ Lua è. Safii gbɛ̀ gusalala kálɛ aà gbá
zíɛ, a í dɛ búunnɔ wásawasa lán luabɛbuunawa.†
11 Lua i yɑ̃e kɛ Isaili gbɑ̃adepiɔnɛo. Aa wɛsȉaàlɛ,
ɔ̃ aa pɔblè aa imȉ.

Mɔizi kua Sinai gbɛ musu

12 Dii ò Mɔiziɛ: Dɛdɛ gbɛwa ǹ mɔ ma kȉi, níɔ ku
we. Má gbɛ̀ pɛ̀pɛɛ pɔ́ ma ikoyɑ̃ pɔ́ má dȉlɛ kɛ̀máɔ
kpama, kɛ́ ǹ e danɛ́.
13 Ɔ à fɛ̀lɛ ń a zɔbɑ̃na Yozueeo, aalɛ gɛ́ dɛdɛi Lua
gbɛwa.

* **24:8** Mat 26.28, 1Kln 11.25, Ɛbɛ 9.19-20, 10.29 † **24:10** Eze 1.26, Zia 4.2-3

14 Ɔ Mɔizi ò gbɛ̃zɔ̃ɔɔnɛ: Aɔ wá dá̃ la, wá ɛa suwá.
Aalona ń Huluo aaɔ kúánɔɛ. Tó gbɛ̃e yãe vĩ, aà gɛò
ń kĩ́i.
15 Ɔ Mɔizi dèdɛ gbɛpiwa. Súɛlɛ daa a misonaa,
16 ɔ̃ Dii gawi pĩla Sinai gbɛpiwa. Súɛlɛpi daa
mà̀a e gɔɔ soolo, a gɔɔ soplade ɔ̃ Dii lɛzù Mɔizizi za
súɛlɛpi guu.
17 Isailiɔ Dii gawi è lán tɛ́ pã̀sĩwa gbɛpi misonaa.
18 Ɔ Mɔizi gɛ̀ súɛlɛpi guu, à ɛ̀a dèdɛ gbɛpiwa. A ku
we e gɔɔ bla fãanɛ ń gwãasĩnao.

25

Gbadaa zwà̃akpɛdɔa yá̃ musu
(Bɔa 35.4-9)

1 Dii yã'ò Mɔiziɛ à mɛ̀:
2 O Isailiɔnɛ aa gbadamɛɛ, ní sí gbɛ́̃ pɔ́ wèi à
damɛɛ ń nɔ̀sɛmɛndooɔwa.
3 Pɔ́ pɔ́ ńyɔ̃ símá gba ũɔn kɛ: Vua, á̃nusu, mɔgotɛ̃,
4 babuuna, bà gà̀alulade, wɔ̃ɔtɛ̃na, zwãa, blekã,
5 sãsa báa pɔ́ wa kɛ̀kɛ tɛ́̃ɛɛɔ, ayo báaɔ, lɛpusiali,
6 filia nísi, pɔ́ gĩnana pɔ́ wĩ nísi pɔ́ wĩ pɔ́ dilɛò à gɔ̃
ma pɔ́ ũ ń tulaletio kɛòɔ,
7 onisi ń gbɛ̀ bɛɛɛde pãle pɔ́ wa zĩkɛò sa'o'ula ń aà
bɔ̀ɔloonnɔɛowaɔ.
8 Aa kpɛdɔmɛɛ, míɔ kúńnɔ.
9 A zwà̃akpɛpi ń a pɔkeleɔ kɛ píi, lá má a taa
ɔlɔnɛwa.

Kpagolo yá̃
(Bɔa 37.1-9)

10 Kpagolo kɛ ń lɛpusialio. A gbà̃a iɔ gà̃sĩsuu pla ń
kĩnio, a yàasa iɔ gà̃sĩsuu do ń kĩnio, a lɛsĩ sɔ̃ gà̃sĩsuu
do ń kĩnio.

11 Vua tɛ̃ɛtɛ̃ɛ kúlɛwà a guu ń a kpɛo píi, ní zãble a
lɛ́wa ń vuao ǹ liai.
12 Vua zã pi mɛ̀n síiɔ̃ kpagolo pɔ́ ũ, ní pɛ́pɛ a gbá
mɛ̀n síiɔ̃ɔwa, kpɛla ń kpɛleo.
13 N a sɛ́liɔ kɛ ń lɛpusialio, ní vua kúlɛ lípiɔwa.
14 Ní lipɔ̃ɔɔpiɔ sɔlɔsɔlɔ zã pɔ́ pɛ́pɛ kpagolo
saaloɔwau, aaiɔ dɛ kpagolopi sɛ́liɔ ũ.
15 Lipɔ̃ɔɔpiɔ iɔ sɔlɔsɔlɔa kpagolopi zãɔu, wasuli
lípiɔ bɔlɛ zãpiɔuo.
16 Ikoyã gbɛ̀ pɛ̀pɛɛ pɔ́ má kpamaɔ ka kpagolopi
guu.
17 N a nɛtaɛ kɛ ń vua tɛ̃ɛtɛ̃ɛo duunkɛ̃makĩi* ũ, a
gbã̀a iɔ gã̀sĩsuu pla ń kĩnio, a yàasa iɔ gã̀sĩsuu do ń
kĩnio.
18 Malaika gã̀sĩadeɔ pi mɛ̀n pla ń vua pɔ́ wa
gbɛ̃̀gbɛ̃ maannɔo a nɛtaɛpi pɔ́ ũ
19 ado lɛ́la, ado lɛ́le. N a nɛtaɛpi pí ń malaikapiɔ
aaɔ zɛawà gɔ̃̀ɔ kpɛla ń kpɛleo.
20 An gã̀sĩaɔ iɔ pooa musu a nɛtaɛpia. Malaikapiɔ
aɛ iɔ dɔakɔ̃wa, an wɛ́ iɔ pɛa nɛtaɛpiwa.
21 Ikoyã gbɛ̀ pɛ̀pɛɛ pɔ́ má kpamaɔ ka kpagolopiu,
ní a nɛ́pi taɛ.
22 A nɛtaɛpi musu ɔ̃ máli kpaaũnnɔ malaika mɛ̀n
pla pɔ́ aa zɛa ikoyã kpagolopiwaɔ zãnguo. We ɔ̃
máli yã́ pɔ́ má dilɛ Isailiɔnɛ kpauma.

Táabũnu yã́
(Bɔa 37.10-16)

23 Táabũnu kɛ ń lɛpusialio, a gbã̀a iɔ gã̀sĩsuu pla,
a yàasa iɔ gã̀sĩsuu do, a lɛsĩ sɔ̃ gã̀sĩsuu do ń kĩnio.
24 Vua tɛ̃ɛtɛ̃ɛ kúlɛwà, ní zãble a lɛ́wa ń vuao ǹ liai.

---
* **25:17** Ɛbɛ 9.5

25 Lipɛpɛɛ dai ǹ liai, a lɛsĩ iɔ ɔtã do, ní zãble a lɛ́wa
ń vuao ǹ liai.
26 Vua zã pi mɛ̀n síiɔ̃ táabũnupi pɔ́ ũ, ní pɛ́pɛ a
gola mɛ̀n síiɔ̃ɔwa a gbápɛkĩi.
27 Zãpiɔ iɔ pɛpɛ lipɛpɛɛpi zĩ́lɛ lipɔ̃ɔɔ pɔ́ wàli
táabũnupi sɛɔ̀ɔ ũ.
28 Lɛpusiali ɔ̃ ńyɔ̃ ã lipɔ̃ɔɔpiɔ ũ, ní vua kúlɛ lípiɔwa
búlubulu, iɔ dɛ táabũnupi sɛ́liɔ ũ.
29 Tapɛlɛntiɔ ń toonaɔ pí ń vua tɛ̃ɛtɛ̃ɛo táabũnupi
pɔ́ɔ ũ ń loɔ ń imibɔ pɔ́ wàli vɛ̃ɛ kauɔ.
30 Níli pɛ̃ɛ† pɔ́ wàli kpáaɔ kálɛ táabũnupiwa, iɔ
kálɛa ma aɛ we gɔɔpii.

Dau yɑ́
(Bɔa 37.17-24)

31 Dau pí ń vua tɛ̃ɛtɛ̃ɛo, ní a gbá ń a lidao ń a vú
piaaɔ ń a bɛɔ gbɛ̃gbɛ̃ maannɔ vua doũpi ũ.
32 Ní daupi gɔ̃na kɛ soolo, kpɛla àaɔ̃, kpɛle àaɔ̃.
33 A gɔ̃napi iɔ vúɔ vĩ mɛ̀n àaɔ̃'aaɔ̃ zoolozoolonnɔ
lán kɑ̃́navuwa ń a bɛɔ. Màa dau gɔ̃na mɛ̀n soolopiɔ
aaɔ dɛ píi.
34 Daupi lida iɔ vúpiɔ vĩ lɔ mɛ̀n síiɔ̃ baade ń a bɛɔ.
35 Kɔpɛkĩi mɛ̀ndo iɔ ku dau lidawa gɔ̃na mɛ̀n plaɔ
pɛ́kĩi. A plaade iɔ ku gɔ̃na mɛ̀n pla pãleɔ pɛ́kĩi, a
àaɔ̃de iɔ ku gɔ̃na mɛ̀n pla pãleɔ pɛ́kĩi lɔ. Màa daupi
lida gɔ̃na mɛ̀n soolopiɔ aaɔ dɛ.
36 Wa daupi lida pí ń vua tɛ̃ɛtɛ̃ɛoɛ ń a kɔpɛpɛkĩiɔ
ń a gɔ̃napiɔ gɔ̃̀ɔ.
37 N a filiaɔ kɛ mɛ̀n sopla ǹ didi a musu, kɛ́ aaɔ
gupu aɛ.
38 Filiadɛbɔɔ ń a tɛ́sibɔɔ iɔ dɛ vua tɛ̃ɛtɛ̃ɛ ũ.

† **25:30** Lev 24.5-8

39 Ní daupi ń a pɔkelepiɔ kɛ píi ń vua kiloo
baakwi ń síiɔ̃oo.
40 Kɛ ń laaio lá málɛ a taa kɛnɛ gbɛ musu lawa.‡

26

Zwȁakpɛdɔa yɑ̋
(Bɔa 36.8-38)

1 Zwȁakpɛ zwãa kɛ ń pɔ́lɛ pɔ́ wa tȁ ń bataɛao, wà
gɔ̃inakɛ̀wà ń malaika gȁsı̋adeɔ ń babuunao ń bà
gàaluladeo ń wɔ̃ɔtɛ̃nao lɛ kwi.
2 Pɔ́lɛpiɔ gbȁa iɔ gȁsı̋suu baakwi plasai, a yàasa
sɔ̃ gȁsı̋suu síiɔ̃. Pɔ́lɛpiɔ zɔ̃ɔ aɔ sáa màa píiɛ,
3 wi pɔ́lɛpiɔ nami lɛ sɔ́sɔo.
4 Babuuna lɛtãnkɛ ǹ dɔdɔ zwãapiɔ lɛ́ gbɛzãɔwa
5 mɛ̀n blakwikwi, bapiɔ iɔ bɔaa ń kɔ̃o píi.
6 Mɔkoolonaɔ pí ń vuao mɛ̀n blakwi, ní bapi
kákau lá a bɔaabɔaa ń kɔ̃owa, ní zwȁakpɛ zwãapi
daokɔ̃i.
7 Blekã pɔ́lɛ tɑ̋ lɛ kuɛdo, wı̋li kú zwȁakpɛpia.
8 Pɔ́lɛ mɛ̀ndo gbȁa iɔ gȁsı̋suu baakwi, a yàasa sɔ̃
gȁsı̋suu síiɔ̃. Pɔ́lɛ lɛ kuɛdopiɔ zɔ̃ɔ aaɔ sáa màa píi.
9 N a lɛ sɔɔɔ nami adoa, ní a lɛ soolo pɔ́ gɔ̏ nami
adoa lɔ. Pɔ́lɛ lɛ soolode kpaaũ pɔ́lɛ lɛ pla lɛ́u kpɛ́pi
lɛ́ pɔ́ ũ.
10 Bà lɛtãnkɛ ǹ dɔdɔ zwãapiɔ lɛ́ gbɛzãɔwa blak-
wikwi.
11 Mɔkoolonaɔ pí ń mɔgotɛ̃o mɛ̀n blakwi, ní bapi
kákau, zwȁakpɛ zwãapi i dakɔ̃i.
12 Zwãapi gbȁa pɔ́ a dɛ kpɛ́pia i ka zwãapi mɛ̀ndo
guo, iɔ bãɛa kpɛ́ kpɛ.

‡ **25:40** Zı̏n 7.44, Ɛbɛ 8.5

13 Zwãapi yàasa pɔ́ a dɛ kpɛ́pi zwãa káaua kpɛla
ń kpɛleo gȁsȉsuu dodo, iɔ bãɛa màa.
14 Sãsa báa pɔ́ wa kɛ̀kɛ tɛ̃́ɛɛɔ dadakɔ̃i, wȉli kú
zwȁakpɛpia, ní ayo báaɔ dadakɔ̃i, wȉli kua lɔ.

15 Lɛpusiali ã́ pɛ̀pɛɛpɛpɛɛ zwȁakpɛ lipɛlɛɔ ũ.
16 Lípiɔ gbȁa iɔ gȁsȉsuu kwikwi, a yàasa sɔ̃
gȁsȉsuu dodo ń kȉnio.
17 Lipɛpɛɛpiɔ swã́ bɔ ǹ kpaaȉ mɛ̀n plapla.
Zwȁakpɛ lípiɔ kɛ màa píi.
18 Lipɛpɛɛɔ kɛ màa mɛ̀n bao zwȁakpɛ gɛɔmidɔkȉi
oi pɔ́ ũ,
19 ní a zɛbɔɔ pí ń ã́nusuo mɛ̀n bla, wȉli lí mɛ̀n
baopiɔ pɛ́pɛu, lí mɛ̀ndo iɔ zɛbɔ vȉ pla a swã́ɔ gɛ̃kȉi
ũ.
20 Lipɛpɛɛɔ kɛ màa lɔ mɛ̀n bao zwȁakpɛ
gugbãntoo oi pɔ́ ũ,
21 ní a zɛbɔɔ pí ń ã́nusuo mɛ̀n bla, wȉli dilɛ mɛ̀n
plapla wà lí mɛ̀ndo swã́ pɛ́pɛu.
22 Lí pɛ̀pɛɛ kɛ màa mɛ̀n soolo zwȁakpɛ bɛ'aɛ oi pɔ́
ũ.
23 Lí pɛ̀pɛɛ kɛ màa lɔ mɛ̀n pla zwȁakpɛ bɛ'aɛ oipi
golaɔ pɔ́ ũ.
24 Gola lí mɛ̀n plapiɔ paa ǹ nakɔ̃wa za zȉ́lɛ e musu,
zã mɛ̀ndo aɔ vȉ.
25 Zwȁakpɛpi aɔ lipɛpɛɛɔ vȉ màa mɛ̀n swaaɔ̃ɛ ń
ã́nusu zɛbɔɔ mɛ̀n gɛ̃o ń mɛ̀ndoo, lí píi ń a zɛbɔɔ mɛ̀n
plapla.

26 Lɛpusiali ã́ pɔ̀ɔpɔ̃ɔ mɛ̀n sɔo zwȁakpɛ kpɛ do
lipɛpɛɛɔ yebɔ ũ,

27 ní ɑ̃́ lɔ mɛ̀n sɔɔ kpɛ do lipɛpɛɛɔ pɔ́ ũ. Lipɔ̃ɔɔ pɑ̃le
ɑ̃ lɔ mɛ̀n sɔɔ zwɑ̃̀akpɛ bɛ'aɛ oi lipɛpɛɛɔ yebɔ ũ.
28 Lipɔ̃ɔɔ pɔ́ aɔ ku guo a pɑ̃ lipɛpɛɛɔla guoguoɛ, bɔa
a lɛ́la e a lɛ́le.
29 Vua kúlɛ lipɛpɛɛpiɔwa, ní ń zɑ̃ɔ pí ń vuao a
lipɔ̃ɔɔpiɔ sɔlɔkı̃i ũ. Vua kúlɛ lipɔ̃ɔɔpiɔwa lɔ.
30 Zwɑ̃̀akpɛpi dɔ lá ma a taa ɔ̀lɔnɛ gbɛ musuwa.
31 Zwɑ̃atɑ̃ ǹ pɛ́lɛ suuna ũ, ní gɔ̃inakɛwà lán
malaika gɑ̃̀sı̃adeɔwa ń babuunao ń bà gàaluladeo
ń wɔ̃ɔtɛ̃nao ń bataɛao.
32 Lɛpusiali ɑ̃́ a lipɛlɛɔ ũ, ní vua kúlɛwà píi, ní lípiɔ
pɛ́pɛ a zɛbɔ pɔ́ wa pı̃̀ ń ɑ̃́nusuo mɛ̀n síiɔ̃ guu. Zwɑ̃api
dɔ lipɛlɛ mɛ̀n síiɔ̃piɔ kũbɔ pɔ́ wa pı̃̀ ń vuaoɔwa.
33 Zwɑ̃api mɔkoolonaɔ ka lipɛlɛ kálopiɔu. Ikoyɑ̃
kpagolo dilɛ suunapi kpɛ. Suunapi i zwɑ̃̀akpɛpi
biilɛ lɛɛ pla, kpɛɛlɛ ń luakukı̃io.*
34 Ikoyɑ̃ kpagolo pɔ́ kú luakukı̃i nɛ́ taɛ,
35 ní táabũnu dilɛ suunapi saɛ kpɛɛlɛ oi zwɑ̃̀akpɛ
gugbɑ̃ntoo oi, ní dau dilɛ ǹ a aɛ dɔ táabũnupiwa
zwɑ̃̀akpɛ gɛɔmidɔkı̃i oi.
36 Zwɑ̃atɑ̃ kpɛ́pi lɛ́ pɔ́ ũ, ní gɔ̃inakɛwà ń babuu-
nao ń bà gàaluladeo ń wɔ̃ɔtɛ̃nao ń bataɛao.
37 Lɛpusiali ɑ̃́ zwɑ̃api lipɛlɛɔ ũ mɛ̀n sɔɔ, ní vua
lɛwà píi, ní a káloɔ pí ń vuao, ní a zɛbɔɔ pí ń mɔgotɛ̃o
mɛ̀n sɔɔ.

27

Sa'okı̃i yɑ̃́
(Bɔa 38.1-7)

---

* **26:33** Ɛbɛ 6.19, 9.3-5

1 Sa'okȉi kɛ ń lɛpusialio, a gbȁa iɔ gȁsȉsuu sɔo, a
yàasa iɔ gȁsȉsuu sɔo lɔ. A gbȁa ń a yàasao iɔ sáa, a
lɛsȉ sɔ̃ gȁsȉsuu àaɔ̃.
2 Sa'okȉipi kɛ ń a kɔ́baɔ gɔ̏ɔ mɛ̀n síiɔ̃ gola ń golao,
ní mɔgotɛ̃ kúlɛ sa'okȉipiwa.
3 Sa'okȉipi pɔkeleɔ kɛ ń mɔgotɛ̃o, a oo túfukabɔɔ ń
a pɛ́ɛluɔ ń a au'ɛlɛbɔɔ ń a saaɔ ń a tɛ́sibɔɔ píi.
4 Mɔyãayãana pí sa'okȉipi pɔ́ ũ ń mɔgotɛ̃o. Mɔgotɛ̃
zã pi mɛ̀n síiɔ̃, ní dɔdɔ mɔyãayãanapi golaɔwa.
5 Mɔyãayãanapi sɔlɔ sa'okȉi zíɛ, ní fɛlɛò musu e à
ka sa'okȉipi guo.
6 Lɛpusiali ā́ pɔ̏ɔpɔ̃ɔ sa'okȉipi pɔ́ ũ, ní kpá ń
mɔgotɛ̃o.
7 Lipɔ̃ɔɔpiɔ sɔlɔsɔlɔ zãpiɔu sa'okȉi kpɛla ń kpɛleo a
sɛbɔ ũ.
8 Sa'okȉipi kɛ ń lipɛpɛɛɔ, iɔ ɛ vȉ, lá má ɔ̀lɔnɛ gbɛ
musuwa.

Zwȁakpɛ kaa yā́
(Bɔa 38.9-20)

9 Kaa da zwȁakpɛi, a gɛɔmidɔkȉi oi iɔ gȁsȉsuu
basɔo, iɔ zwãa pɔ́ wa tȁ ń bataɛao vȉ
10 ń lipɛlɛo mɛ̀n bao. Ní a zɛbɔɔ pí ń mɔgotɛ̃o mɛ̀n
bao, ní lipɛlɛ káloɔ ń mɔ̀pɔ̃ɔɔ pí ń ā́nusuo.
11 A gugbãntoo oi zwȁa gbȁa iɔ gȁsȉsuu basɔo
màa lɔ ń lipɛlɛo mɛ̀n bao ń a zɛbɔ pɔ́ wa pȉ ń
mɔgotɛ̃oo mɛ̀n bao, ní lipɛlɛ káloɔ ń mɔ̀pɔ̃ɔɔ pí ń
ā́nusuo.
12 Naa bɛ'aɛ oi kaa yàasa iɔ gȁsȉsuu blakwi ń
zwãao ń a lipɛlɛo mɛ̀n kwi ń a zɛbɔo mɛ̀n kwi.
13 Naa gukpɛ oi kaa yàasa iɔ gȁsȉsuu blakwi.

14 Zwȁa gȁsȉsuu gɛ̃o iɔ ku kaa lɛ́ ɔplaai ń a lipɛlɛo
mɛ̀n ȁaɔ̃ ń a zɛbɔo mɛ̀n ȁaɔ̃.
15 Zwȁa gȁsȉsuu gɛ̃o iɔ ku ɔzɛɛi lɔ ń a lipɛlɛo mɛ̀n
ȁaɔ̃ ń a zɛbɔo mɛ̀n ȁaɔ̃.
16 Kaapi lɛ́ zwãa iɔ gȁsȉsuu bao ń a lipɛlɛo mɛ̀n
síiɔ̃ ń a zɛbɔo mɛ̀n síiɔ̃. A zwãapi iɔ dɛ pɔ́lɛ pɔ́
wa tȁ ń bataɛao wà gɔ̃inakɛ̀wà ń babuunao ń bà
gàaluladeo ń wɔ̃ɔtɛ̃nao ũ.
17 Kaa lipɛlɛ pɔ́ lȉaiɔ iɔ mɔ̀pɔ̃ɔɔ ń kálo pɔ́ wa pȉ ń
ắnusuoɔ vȉ ń a zɛbɔ pɔ́ wa pȉ ń mɔgotɛ̃oɔ.
18 Kaapi gbȁa iɔ gȁsȉsuu basɔo, a yàasa gȁsȉsuu
blakwi, a lɛsȉ sɔ̃ gȁsȉsuu sɔo. A zwãaɔ iɔ dɛ pɔ́lɛ pɔ́
wa tȁ ń bataɛao ũ, iɔ zɛbɔ pɔ́ wa pȉ ń mɔgotɛ̃o vȉ.
19 Zwȁakpɛ pɔkele pɔ́ wàli a zȉkɛoɔ píi, baa a
kũbɔɔ ń a kaa kũbɔɔ, wa pí ń mɔgotɛ̃o píiɛ.

Filianaa yắ
(Lev 24.1-4)

20 O Isailiɔnɛ aali mɔnɛ ń nísi íwao dau pɔ́ ũ, kɛ́ a
filiaɔ lí e aaɔ gupu.
21 Aalona ń a nɛgɔ̃ɛɔ líɔ filiapiɔ kɛkɛ kpaaũkpɛpiu
zwãa pɔ́ kpaa ikoyã kpagoloi kpɛɛlɛ oi, ȉliɔ naa ma
aɛ we za oosi e gu gɛ lí dɔò. Yắpi iɔ dɛ Isailiɔnɛ
yãdilɛa láasai ũ e an buiwa.

28

Sa'on pɔkasaɔ
(Bɔa 39.1-31)

1 Isailiɔ guu ǹ n vȉi Aalona ń a nɛgɔ̃ɛɔ Nadabu ń
Abiuo ń Ɛleazaao ń Itamaao sísi, aaliɔ ma gbagba.
2 Pɔkasa pɔ́ n vȉi Aalona ali sɔ̃omazȉkɛɛ̀, iɔ gawi vȉ
ń bɛɛɛo.

3 O gɔ̃ide pɔ́ ma ń gbá ɔ̃nɔɔnɛ píi, aa pɔkasapiɔ kɛ
Aalonaɛ, wi aà dilɛ adoa aàɔ ma gbagba.
4 Pɔkasa pɔ́ aa kɛɛ̀piɔn kɛ: Bɔ̀ɔloonnɔɛ, sa'o'ula,
ulatao, ulatao pɔ́ wà ba kɛ̃̀wà, tulu, asana. Aa
pɔkasapiɔ kɛ n vı̃̀i Aalonaɛ ń a nɛgɔ̃ɛɔ, kɛ́ aali e
sɔ̃omazi ma gbagbai.
5 Aa pɔkasapiɔ kɛ ń vuao ń babuunao ń bà
gàaluladeo ń wɔ̃ɔtɛ̃nao ń bàabaao.

6 Aa sa'o'ulapi zɔ̃ ń pɔ́lɛ pɔ́ wa tã̀ ń bataɛao, wà
gɔ̃inakɛ̀wà ń vuao ń babuunao ń bà gàaluladeo ń
wɔ̃ɔtɛ̃nao.
7 Danziipi iɔ dɛ bakangãu ũ.
8 Aai asana tã ń sa'o'ula pɔ́lɛ doũpio, kɛ́ aàli dɔ
sa'o'ulapia.
9 Onisi gbɛ sɛ mɛ̀n pla, ní Isaili buiɔ tɔ́ kɛ̃́ gbɛpiɔwa
10 lá an ia tɛ́tɛ kɔ̃ kpɛwa. Tɔ́ mɛ̀n soolo iɔ ku gbɛ̀
mɛ̀ndowa, a soolo pɔ́ gɔ̃̀ iɔ ku a plaadewa.
11 Isaili buiɔ tɔ́ kɛ̃́ gbɛpiɔwa, lá pɛ̃nkɛ̃na ı̃̀ wɛ̃̀sãkɛ̃
pɛ̃nawawa. Gbɛpiɔ kũbɔɔ kɛ ń vuao, ní gbɛpiɔ
dadau.
12 Gbɛ̀ mɛ̀n plapiɔ pɛ́pɛ sa'o'ula bakangãuwa,
aaiɔ dɛ Isaili buiɔ yãdɔngugbɛɔ ũ. An tɔ́ iɔ ku Aalona
gã̀u kpɛ pla píi yãdɔngugbɛɔ ũ ma aɛ.
13 Gbɛkũbɔpiɔ kɛ ń vuao.
14 Vua tɛ̃ɛtɛ̃ɛ tã́ mɛ̀n pla, a tãa iɔ dɛ lán balɛɛnawa,
ní dɔdɔ gbɛkũbɔpiɔwa.

15 Bɔ̀ɔloonnɔɛ kɛ yã́gɔ̃gɔ̃bɔ ũ ń pɔ́lɛ pɔ́ wa tã̀ ń
bataɛao lán sa'o'ula pɔ́wa, wi gɔ̃inakɛwà ń vuao ń
babuunao ń bà gàaluladeo ń wɔ̃ɔtɛ̃nao.
16 Bɔ̀ɔloonnɔɛpi gbã̀a ń a yàasao iɔ sáa ɔtã dodo.

17 Zãblewà ń gbɛ̀ bɛɛɛdeɔ dɔ̀ɔ síiɔ̃. A dɔ̀ɔ sɛ̃́ia
saadɔani ń topazao ń ɛmɛlodio.
18 A dɔ̀ɔ plaade tiikɔazi ń safiio ń diamaao.
19 A dɔ̀ɔ àaɔ̃de belili ń agatao ń amɛtisio.
20 A dɔ̀ɔ síiɔ̃de kisoliti ń onisio ń yasepeo. Gbɛpiɔ
kũbɔɔ kɛ ń vuao, ní dadau.
21 Gbɛpiɔ iɔ mɛ̀n kuɛpla Isaili buiɔ tɔ́ lɛ́u. Wa ń
tɔ́piɔ kɛ̃ gbɛpiɔwa dodo, lá wı̃̀ wɛ̃̀sãkɛ̃ pɛ̃nawawa.
22 Vua tɛ̃ɛtɛ̃ɛ tã́ mɛ̀n pla, a tãa iɔ dɛ lán balɛɛnawa.
23 Vua tãana pí bɔ̀ɔloonnɔɛ pɔ́ ũ mɛ̀n pla, ní
tãanapiɔ dɔdɔ bɔ̀ɔpi swã́ɔwa musu.
24 Balɛɛna mɛ̀n plapiɔ dɔdɔ bɔ̀ɔpi tãana mɛ̀n
plapiɔwa,
25 ní balɛɛnapiɔ lɛ doɔ dɔdɔ gbɛkũbɔ pɔ́ kú
bakangãuwaɔwa.
26 Vua tãana mɛ̀n pla pãleɔ pí, ní ń dɔdɔ bɔ̀ɔpi
swã́ɔwa zı̃́lɛ, a gu pɔ́ ali na sa'o'ulawa.
27 Vua tãana pãleɔ pi mɛ̀n pla lɔ, ní dɔdɔ sa'o'ulapi
aɛ a pɛ́kı̃i saɛ zı̃́lɛ oi asana musu.
28 Wi bɔ̀ɔloonnɔɛ tãanaɔ ń sa'o'ula tãanapiɔ
dɔkɔ̃wa ń babuuna tãao, bɔ̀ɔpi iɔ dɔa sa'o'ula
asanawa, kɛ́ asu go sa'o'ulapiwao yã́i.

29 Gɔɔ pɔ́ Aalona lɛ́ gɛ̃ zwã̀akpɛu, aɔ Isaili buiɔ
tɔ́ pɔ́ wa kɛ̃̀ yã́gɔ̃gɔ̃ bɔ̀ɔloonnɔɛwa naa a sɔ̃waɛ, iɔ
dɛmɛɛ á yãdɔngubɔ ũ gɔɔpii.
30 Ní Uliũ ń Tumiũo* ka bɔ̀ɔpiu, aaiɔ naa Aalona
sɔ̃wa gɔɔ pɔ́ àlɛ mɔ́ ma kı̃́i. Màa Aalona aliɔ Isaili
buiɔ yã́gɔ̃gɔ̃bɔ naa a sɔ̃wa gɔɔ pɔ́ àlɛ mɔ́ ma kı̃́i píi.

* **28:30** Nao 27.21, Iko 33.8, Ɛza 2.63, Nɛɛ 7.65

31 Ulatao pɔ́ Aalona ali da ń sa'o'ulao kɛ ń zwȁa
búunao.
32 Danziipi fɔ̃ guoguo a migɛ̃kȉi ũ, ní a nɔ̀ɛpi miba,
lá pɔnamina ȉ kɛwa, kɛ́ asu kɛ̃o yái.
33 Gɔ̃inakɛ sa'o'ulapi lɛ́wa lán gbɛafu bɛwa ǹ liai
ń babuunao ń bà gàaluladeo ń wɔ̃ɔtɛ̃nao, ní vua
ánanaɔ looloo gbɛafu bɛpiɔ zãnguo.
34 Vua ánanan kɛ, gbɛafu bɛn kɛ, vua ánanan kɛ,
gbɛafu bɛn kɛ. Wa kɛ ulataopi lɛ́wa màa e à liai à gɛ
pɛɛ.
35 Aalona lí ulataopi da à zȉkɛò, tó àlɛ mɔ́ ma kíi
zwȁakpɛu ge àlɛ bɔ, wȉliɔ aà kɔ̃fi ma, kɛ́ asu gao yái.
36 Vua tɛ̃ɛtɛ̃ɛ kɛ pɛpɛɛnnɔ, ní kɛ́wà Dii pɔ́ɛ, lá wȉ
wɛ̏sãkɛ̃ pɛ̃nawawa.
37 Vua pɛpɛɛnapi dɔ tulu aɛ ń balɛɛna búunao.
38 Iɔ naa Aalona mi'aɛwa, iɔ dɛ Isailiɔ tàae pɔ́ aalɛ
ma gba pɔ́ a yái seela ũ a miwa, pɔ́ pɔ́ aalɛ ma gba
píin nò. Vua pɛpɛɛnapi aɔ naa aà mi'aɛwa gɔɔpiiɛ,
kɛ́ aa e wàɔ namanɔ.
39 Ulatao kɛ ń bàabaao, ní tulu kɛ ń bàabaao lɔ.
Gɔ̃ideɔ i asana kɛ.
40 Ulataoɔ kɛ Aalona nɛgɔ̃ɛɔnɛ ń asanaɔ ń fùa
gbȁaɔ, aaiɔ bɛɛɛ vȉ ń gawio.
41 Pɔkasapiɔ da n vȉi Aalonaɛ ń aà nɛgɔ̃ɛɔ, ní
nísikamá ǹ ń dazȉu. N ń dilɛ ńdoa, aaliɔ ma
gbagba.
42 Bàabaa sòolo gese zɔ̃nɛ́, aali ye ń kánawɛ kpɛ
e à ń gbala ulɛ.
43 Tó Aalona ń a nɛgɔ̃ɛɔ lɛ́ gɛ̃ kpaaũkpɛu, ge tó aalɛ
gɛ́ sa'okȉi ma gbagbai, an baade lí a sòolopi ye, kɛ́
aasu tàaekɛ aa gagao yái. Bee iɔ dɛ ikoyã ũ Aalonaɛ
ń aà buiɔ aà kpɛ.

29

Sa'onaɔ dilɛa yã́
(Lev 8.1-36)

1 Lá ńyɔ̃ kɛ tó ńlɛ ń dilɛ aa ma gbagban kɛ:
Zugaaena sɛ mɛ̀ndo ń sãsakao sãasaiɔ mɛ̀n pla.
2 Pɛ̃ɛti sɛ́, ní kàa kɛò ń kàa pɔ́ wa tòto ń nísio ń
kàawana pɔ́ wà nísikàwàɔ.
3 Ká gbíu, ní sɛ mɔò ń zugaaenapio ń sãsakao
mɛ̀n plapiɔ.
4 Aalona ń a nɛ́ɔ sɛ mɔ́ńnɔ kpaaũkpɛ kpɛɛlɛ, ní ń
zu'o we.
5 Aalona pɔkasaɔ daɛ̀, ulatao ń ulatao pɔ́ wà ba
kɛ̃̀wào ń sa'o'ulao ń bɔ̀ɔloonnɔɛo. Ní bɔ̀ɔpi ba dɔ
sa'o'ula asanawa.
6 Tulu diɛ̀, ní vua pɛpɛɛna pɔ́ aliɔ aà dilɛ ma pɔ́ ũ
na tulupiwa.
7 Nísi pɔ́ wı̏ ma pɔ́ dilɛò sɛ ka aà miwa ǹ aà dazı̏u.
8 Mɔ́ ń aà nɛ́ɔ, ní ulatao danɛ́,
9 ní asanadɔdɔnɛ́ ń pi, ní ń fùa gbȁaɔ kpákpanɛ́.
Má dı̏lɛ aamɛ aaɔ ma gbagba gɔɔpii. Lá ńyɔ̃ Aalona
ń a nɛ́ɔ dazı̏un we.
10 Mɔ́ ń zugaaenao kpaaũkpɛ kpɛɛlɛ, Aalona ń a
nɛ́ɔ aai ɔnana a miwa,
11 ní zugaaenapi kòlokpa ma aɛ kpaaũkpɛ kpɛɛlɛ
we.
12 Zupi au sí, ní máma ma gbagbakı̏i kɔ́baɔwa ń
n ɔtonao, ní au pɔ́ gɔ̃̀ ɛ́lɛ ma gbagbakı̏ipi gbázı̏.
13 Zupi sálana ń a guu nísio sɛ́ píi ń a gòleɔ ń
gòlepi nísio, ní kpasa sa'okı̏iwa,
14 ní zupi nɔ̀ɔ ń a báao ń a guupɔɔ kátɛu à tɛ́kũ
bòo kpɛ. Bee ı̏ɔ dɛ sa pɔ́ wa o an duuna yã́ musu ũ.
15 Sãsakao sɛ mɛ̀ndo, Aalona ń a nɛ́ɔ i ɔnana a
miwa,

16 ní sãpi kòlokpa, ní a au sí ǹ lɛ sa'okĩiwa ǹ liai.
17 Sãpi paa, ní goaagoaa, ní a guupɔɔ ń a koeɔ
pípi, ní kálɛ ń a mio ń a gukĩniɔ.
18 Sã bṹupi kpasa sa'okĩiwa sa pɔ́ wĩ a pɔ́ kátɛu à
tɛ́kũ ũ a gĩ ĩ kɛmɛɛ na ũ.*
19 Sãsakao plaade sɛ́, Aalona ń a nɛ́ɔ i ɔnana a
miwa,
20 ní a kòlokpa, ní a au sí, ní máma Aalona ń a
nɛ́ɔ ɔplaa swɑ̃́lɛbawa ń ń ɔplaa ɔnɛmio ń ń ɔplaa
gbánɛmio, ní aupi kĩni lɛ́ sa'okĩiwa ǹ liai.
21 Ní au pɔ́ gɔ̃̀ ka sa'okĩi musu dã yɔɔ ń nísi pɔ́ wĩ
ma pɔ́ dilɛòo, ní fɑ̃́fã Aalonawa ń a pɔkasaɔ, ní fɑ̃́fã
aà nɛ́ɔwa lɔ ń ń pɔkasaɔ, Aalona i gɔ̃ ma pɔ́ ũ ń a
pɔkasaɔ ń a nɛ́ɔ ń ń pɔkasaɔ lɔ.
22 Sãsakao plaadepi nísi sɛ́, a vlɑ̃́ nísi ń a sálanao
ń a guu nísio ń a gòleɔ ń gòlepi nísio ń a ɔplaa gbáo.
Sãsakaopi ĩɔ dɛ ń daazĩu sa'obɔ ũ.
23 Kàa boolo sɛ mɛ̀ndo kàa gbí pɔ́ aɔ ku ma aɛ guu
ń kàa nísideo mɛ̀ndo ń kàawanao mɛ̀ndo.
24 Ní apii na Aalona ń a nɛ́ɔnɛ ń ɔzĩ, aai mɔmɛɛ sa
pɔ́ wĩ a pɔ́ mɔmɛɛ ũ,
25 ní pɔ́piɔ sí ń ɔzĩ, ní kpasa sa'okĩiwa ń sa pɔ́ wĩ a
pɔ́ kátɛu à tɛ́kũ a gĩ ĩ kɛmɛɛ na ũo.
26 Aalona daazĩu sãsakao kùla sɛ́, ní mɔmɛɛ, iɔ dɛ
ń baa ũ.
27 Sa'ona daazĩu sãsakao kùla pɔ́ wà mɔ̀mɛɛ ń a
gbá pɔ́ wa bɔ̀ adoao dilɛ Aalona ń aà nɛgɔ̃ɛɔ pɔ́ ũ.
28 Bee iɔ dɛ Aalona ń a nɛ́ɔ blekĩi ũ gɔɔpii. Gba pɔ́
Isailiɔ líɔ dané an sáaukpa Diiwa sa'oa guun we.
29 Aalona pɔkasa pɔ́ ali sɔ̃omaziɔ gɔ̃ aà buiɔnɛ.
Aali da, wĩli nísikaomá wà ń dazĩu.

* **29:18** Ɛfɛ 5.2, Flp 4.18

30 Aà nɛ́ pɔ́ a gɔ̃ sa'onkia ũ aà gɛ̃ɛ ũ lí pɔkasapiɔ da
gi̋a gɔɔ sopla, i gbasa mɔ zi̋kɛi kpaaũkpɛu.
31 Sa'ona daazi̋u sãsakao nɔ̀ɔ sɛ ǹ a fùukɛ
kpaaũkpɛ ua,
32 Aalona ń a nɛ́ɔ aai só ń kàa pɔ́ kú gbíu
kpaaũkpɛ kpɛɛlɛo.
33 Sã pɔ́ wà sa'òò ń duunkɛ̃ama yã́i i to aa gɔ̃ ńdoa
an daazi̋u yã́ipi, aamɛ aa só ńtɛ̃ɛ. Gbɛ̃e su sóńnɔo,
asa ma pɔ́ɛ.
34 Tó gu dɔ̀ nɔ̀ɔ ge kàapi ki̋niwa, kpasa. Gbɛ̃e su
soo, asa ma pɔ́ɛ.
35 Yã́ pɔ́ má di̋lɛnɛ Aalona ń a nɛ́ɔ musupi kɛ píi,
ní ń daazi̋u yãkɛkɛ e gɔɔ sopla.
36 Lá gu lɛ́ dɔ níli sa'o ń zugaaenao duunkɛ̃ama
yã́i, ní gbãbɔò sa'oki̋iɛ, ní nísikawà, i gɔ̃ ma pɔ́ ũ.
37 Gbãbɔ sa'oki̋iɛ màa e gɔɔ sopla, ní dilɛ ma pɔ́ ũ,
sa'oki̋ipi iɔ dɛ ma pɔ́ ũ ń a mi̋bao. Pɔ́ pɔ́ kã̀wà píi a
gɔ̃ ma pɔ́ ũɛ.

Sa'oa lá gu lɛ́ dɔ yã́
(Nao 28.1-8)

38 Pɔ́ pɔ́ ńyɔ̃liɔ sa'oò sa'oki̋ipiwa lá gu lɛ́ dɔn kɛ: Sã
bɔlɔ wɛ̃donaɔ mɛ̀n plapla.
39 Níli sa'o ń a mɛ̀ndoo kɔɔ, mɛ̀ndo oosiɛlɛ.
40 Níli sa kɔɔ o ń pɛ̃ɛtio kiloo do yãalɛa ń nísi íwao
litili do, níli vɛ̃ɛ kawà litili do.
41 Níli sa oosiɛlɛ o ń pɛ̃ɛtio ń vɛ̃ɛo màa lɔ, iɔ dɛ sa
pɔ́ a pɔ́ tɛ́kũa gi̋ ì kɛmɛɛ na ũ.
42 Á buiɔ líɔ sa pɔ́ wi̋ a pɔ́ kátɛu à tɛ́kũpi oa
kpaaũkpɛ kpɛɛlɛ gɔɔpii. Weki̋i máli kpaaũuánɔ,
míli yã'oɛ́.
43 We ɔ̃ máli kpaaũu ń Isailiɔ, ma gawi i pisi
gupiwa.

44 Mí tó kpaaũkpɛ ń sa'okĩipio àɔ dɛ ma pɔ́ ũ, mí
Aalona ń a nɛ́ɔ dilɛ aaɔ ma gbagba.
45 Máɔ ku Isailiɔ guu, míɔ dɛ ń Lua ũ,
46 aaiɔ dɔ̃ kɛ́ mámɛmaa Dii ń Lua pɔ́ ń bɔ́lɛ Egipi
kɛ́ màɔ kú ń guu. Mámɛmaa Dii ń Lua.

30

Tulaletikatɛakĩi yá̃
(Bɔa 37.25-28)

1 Lɛpusiali á̃ ǹ tulaletikatɛakĩi kɛò.
2 A gbà̃a iɔ gà̃sĩsuu do, a yàasa gà̃sĩsuu do lɔ, a
gbà̃a ń a yàasao iɔ sáa, a lɛsĩ iɔ gà̃sĩsuu pla. Ní kɛ ń
kɔ́baɔ.
3 Vua tɛ̃ɛtɛ̃ɛ kúlɛ a kpɛɔwa ǹ liai ń a musuo ń a
kɔ́baɔ, ní zã̂ble a bèewa ń vuao ǹ liai.
4 Vua zã pi kpɛla ń kpɛleo mɛ̀n plapla, ní pɛ́pɛ
zã pɔ́ wa blèwà zĩ́lɛ oi, kɛ́ wà e lipɔ̃ɔɔ sɔlɔsɔlɔu
tulaletikatɛakĩipi sɛbɔ ũ.
5 Lɛpusiali á̃ lipɔ̃ɔɔpiɔ ũ, ní kpá ń vuao.
6 Tulaletikatɛakĩipi dilɛ suuna pɔ́ kpaa ikoyã
kpagoloi aɛ, bɔaa ń duunkɛ̃makĩi pɔ́ wĩ ta
kpagolopilɛo, gu pɔ́ máli kpaaũnnɔ.
7 Aalona líɔ tulaleti gĩnana ka a tɛ́u lá gu lɛ́ dɔ, gɔɔ
pɔ́ àlɛ filiaɔ kɛkɛ.
8 Ali tulaletikaɛ̀ tɛ́u lɔ oosiɛlɛ filianagɔɔ. Màa
tulaleti súɛlɛ aliɔ dɔ ma aɛ gɔɔpii e á buiwa.
9 Wasuli tulaleti pãle ka a tɛ́uo, ge sa pɔ́ wĩ a pɔ́
kátɛu à tɛ́kũ ge pɔ́wɛnti, mɛ́ wasuli imia kawào.
10 Wɛ̃ ń wɛ̃o gɛ̃n dodo Aalona líɔ sa pɔ́ wĩ o duuna
yá̃ musu au máma a kɔ́baɔwa duunkɛ̃ama yá̃i. Á
buiɔ líɔ kɛ màa lɔ wɛ̃ ń wɛ̃o gɛ̃n dodo duunkɛ̃ama
yá̃i. Tulaletikatɛakĩipiá ma pɔ́ɛ ń a mĩbao.

Duunkɛ̃ama ɔ̃a

11 Dii yã'ò Mɔiziɛ à mɛ̀:
12 Tó n Isailiɔ nào, an baade líɔ ɦabomɛɛ aziا boa
yấi, kɛ́ gagyãe su ń le naopi kɛgɔɔo yấi.
13 Gbɛ̃́ pɔ́ lɛ́ gɛ́ gbɛ̃́ pɔ́ wà ń naoɔ kɦ́i, aàli ấnusu kpá
galaũ soolo, lá wà a gbia dɦ̀lɛ luakukɦiwa, gela bao.
Ấnusu galaũ soolopi mɛ́ aɔ asea pɔ́ wàli símɛɛ ũ.*
14 Gbɛ̃́ pɔ́ wàlɛ da gbɛ̃́ pɔ́ wà ń naoɔ guu, tó à kà
wɛ̃̀ bao ge a dɛa, a aseapi kpaɛ.
15 Tó álɛ aseapi kpaa áziا boa yấi, ɔde su kpa dɛ
a lɛ́ao, mɛ́ taaside su kpa à kɛ̃́sãio.
16 Duunakɛ̃a Isailiɔwa ɔ̃api símá, ní kpá wà
kpaaũkpɛ zɦ̀kɛò. Ɔ̃api a tó á Isailiɔ duuna kɛ̃́wá, a
yấ líɔ dɔmagu.

Dàa ɦ̀kabɔ

17 Dii yã'ò Mɔiziɛ à mɛ̀:
18 Dàa pí ń mɔgotɛ̃o† gbãbɔ'ikabɔ ũ, ní a dibɔ pí ń
mɔgotɛ̃o lɔ, ní dilɛ kpaaũkpɛ zãnguo ń sa'okɦio, ní
íkau.
19 Aalona ń a nɛ́ɔ líɔ ń ɔɔ ń ń gbáɔ pípiò.
20 Gɔɔ pɔ́ aalɛ gɛ̃ kpaaũkpɛu, aali kɛ màa kɛ́ aasu
gao yấi. Tó aalɛ mɔ́ pɔ́ káimɛɛ tɛ́u à tɛ́kũ sa'okɦiwa
lɔ,
21 aaliɔ ń ɔɔ ń ń gbáɔ pipi, kɛ́ aasu gagao yấi. Bee
iɔ dɛ ikoyã ũ Aalonaɛ ń a buiɔ e gɔɔpii.

Nísi pɔ́ wɦ̀ pɔ́ dilɛò à gɔ̃ Lua pɔ́ ũ

22 Dii yã'ò Mɔiziɛ à mɛ̀:

---

* **30:13** Bɔa 38.25-26, Mat 17.24 † **30:18** Bɔa 38.8

23 Pɔ́ gǐnana maaɛ beeɔ sɛ́: Lí'ɔ íwa kiloo soolo
ń sinamɔ litɛɛ gǐnanao kiloo àaɔ̃ ń kanɛli fee bui
gǐnanao kiloo àaɔ̃
24 ń kasiao kiloo soolo, lá wà a gbia dǐlɛ lu-
akukǐiwa. Nísi sɛ́ litili soolo,
25 ní nísi pɔ́ wǐ pɔ́ dilɛò à gɔ̃ ma pɔ́ ũ kɛò lá
tulaletizɔ̃na ǐ kɛwa, nísipi iɔ dɛ ma pɔ́ ũ.
26 Nísipi máma kpaaũkpɛwa ń ikoyã kpagoloo
27 ń táabũnuo ń a pɔkeleɔ ń dauo ń a pɔkeleɔ ń
tulaletikatɛakǐio
28 ń sa pɔ́ wǐ a pɔ́ kátɛu à tɛ́kũ okǐio ń a pɔkeleɔ píi
ń dàao ń a dibɔo,
29 ní pɔ́piɔ dilɛ ma pɔ́ ũ, aai gɔ̃ ma pɔ́ ũ ń a mǐbao.
Pɔ́ pɔ́ kâ pɔ́piɔ keewa píi, à gɔ̃̀ ma pɔ́ ũɛ.
30 Nísipi ka Aalona ń a nɛ́ɔwa, ní ń dilɛ ma pɔ́ ũ,
kɛ́ aa e ma gbagba.
31 O Isailiɔnɛ aaɔ dɔ̃ gɔɔpii kɛ́ nísipiá ma pɔ́ɛ.
32 Wasuli ká gbɛ̃nazǐna mɛwao. Á gbɛ̃e su nísipi
taa kɛo, kɛ́ ma pɔ́ɛ yɑ̃́i, íɔ dɔ̃ kɛ́ ma pɔ́ɛ.
33 Gbɛ̃́ pɔ́ nísipi taa kɛ̀, ge a kà gbɛ̃́ pɔ́ dɛ sa'ona
ũowa, wà ade bɔ a gbɛ̃́ɔ guu wà dɛ.

Tulaleti pɔ́ wǐ kátɛa

34 Dii yã'ò Mɔiziɛ à mɛ̀: Pɔ́ gǐnanaɛ beeɔ sɛ́: Sitak-
ili'ɔ ń onikalitɛɛo ń galibanuli'ɔo ń zɔ̃go lí'ɔo sáasaa.
35 Pɔ́piɔ yãalɛ ǹ zɔ̃ tulaleti pɔ́ wǐ kátɛa ũ lá tulale-
tizɔ̃na ǐ kɛwa, ní wisikau, iɔ dɛ ma pɔ́ ũ a zɛ́i.
36 N a kǐni lɔ́ ǹ a tibo, ní dilɛ ikoyã kpagolo aɛ
kpaaũkpɛu, gu pɔ́ máli kpaaũnnɔ.
37 Ásu tulaletipi taa kɛ ázǐaɛo. Ali dilɛ ma pɔ́ ũ.
38 Gbɛ̃́ pɔ́ a taa kɛ̀, àlɛ a gǐkpa, wà ade bɔ a gbɛ̃́ɔ
guu wà dɛ.

31

Zwȁakpɛdɔnaɔ
(Bɔa 35.30-36.1)

1 Dii yã'ò Mɔiziɛ à mɛ̀:
2 Ma! Ma Uli nɛ́ Bezalɛli, Hulu tɔũna, Yuda bui sɛ̀.
3 Má tò ma Nisȉna dȉɛ̀, ɔ̃ à ɔ̃nɔ ń gɔ̃io ń dɔ̃ao è ɔzȉ
píi yȁ musu.
4 A vua zȉ dɔ̃ ń ȁnusu zȉo ń mɔgotɛ̃ zȉo ń gɔ̃inakɛa
pɔ́wao.
5 A gbɛ̀ bɛɛɛde ãa ń a daa pɔ́uo dɔ̃ ń lí'ãao ń ɔzȉ
píio.
6 Bee gbɛa ma Aisama nɛ́ Ɔɔliabu, Dã bui dȉlɛ aà
dɔnlɛde ũ. Ma ɔzȉkɛnaɔ gbà ɔ̃nɔ píi, kɛ́ aa e zȉ pɔ́ má
dànɛ́ɔ kɛ:
7 Kpaaũkpɛ, ikoyã kpagolo ń a nɛtaɛo ń kpɛ́pi
pɔkeleɔ píi,
8 táabũnu ń a pɔkeleɔ, vua tɛ̃ɛtɛ̃ɛ dau ń a pɔkeleɔ
píi, tulaletikatɛakȉi,
9 sa pɔ́ wȉ a pɔ́ kátɛu à tɛ́kũ okȉi ń a pɔkeleɔ píi,
dàa ń a dibɔo,
10 pɔkasa pɔ́ wa tȁɔ, sa'ona Aalona pɔkasa pɔ́ ali
sɔ̃omaziɔ ń aà nɛ́ɔ sa'on pɔkasaɔ píi,
11 nísi pɔ́ wȉ pɔ́ dilɛò à gɔ̃ ma pɔ́ ũ, zwȁakpɛ
tulaleti gȉnana. Aa pɔ́piɔ kɛ, lá má dȉlɛnɛwa píi.

Kȁmabogɔɔ yȁ

12 Dii yã'ò Mɔiziɛ à mɛ̀:
13 O Isailiɔnɛ aa kȁmabogɔɔ pɔ́ má dȉlɛ yãda, asa
a dɛ seela ũ mapi ń ápiɔ zãnguo e á buiwa, kɛ́ à e dɔ̃
ma Dii ma á sɛ́ ma gbɛ̃ɔ ũɛ.

14 Ali kắmabogɔɔpi yãda, asa gɔɔpi adoaɛ. Gbɛ̃́ pɔ́
i gɔɔpi yãdao, à gàɛ. Gbɛ̃́ pɔ́ zi̋kɛ̀ gɔɔpi zi̋, wà ade bɔ
a gbɛ̃́ɔ guu wà dɛ.
15 Ali zi̋kɛ gɔɔ soolo, a gɔɔ soplade íli kắmabo, asa
ma Dii ma pɔ́ɛ. Gbɛ̃́ pɔ́ zi̋kɛ̀ kắmabogɔɔzi̋, à gàɛ.
16 Isailiɔ lí kắmabogɔɔpi yãda, aa dilɛ gbia e ń
buiwa ma bàakuańnɔ yắ ũ.
17 Iɔ dɛ seela ũ mapi ń Isailiɔ zãnguo gɔɔpii, asa
ma Dii ma musu ń dűniao kɛ̀ gɔɔ sooloɛ, ɔ̃ má làa, ɔ̃
ma kắmabò a gɔɔ soplade zi̋.
18 Kɛ́ Dii yã'ò Mɔiziɛ Sinai gbɛ musu a làa, ɔ̃ à
ikoyã kɛ̃̀ gbɛ̀ pɛ̀pɛɛɔwa mɛ̀n pla ń azi̋a ɔtonao, a
kpàwà.

32

Vua gáaena
(Iko 9.6-29)

1 Kɛ́ gbɛ̃́ɔ è Mɔizi lɛ́ pila gbɛwa kpaao, aa kȁaa
Aalonazi aa ɔ̀ɛ̀: Wà gɛ wà diie kɛ aà dɔaawɛ̃ɛ, asa
Mɔizi pɔ́ wá bɔ́lɛ Egipipi, wá dɔ̃ bɔ́ à bɔ̀lɛ a ũo.
2 Ɔ Aalona ɔ̀nɛ́: A á nɔɛɔ swắli pɔ́ wa pi̋ ń vuaoɔ
bɔlɛ ń á nɛgɔ̃ɛnaɔ ń á nɛnɔɛnaɔ, i̋ mɔomɛɛ.
3 Ɔ gbɛ̃́pii a swắli pɔ́ wa pi̋ ń vuaoɔ bɔ̀lɛ aa kpà
Aalonawa.
4 A si̋ a kàsa lán gáaenawa, ɔ̃ a yɔ̀ɔ. Ɔ wà mɛ̀:
Isailiɔ, á diin kɛ! Ɔmɛ á bɔ́lɛ Egipi.*
5 Kɛ́ Aalona è màa, à sa'oki̋i bò zupi aɛ, ɔ̃ à
kpàwakɛ̀ à mɛ̀: Dii dikpɛ ku zia.

---
* **32:4** 1Kia 12.28, Zi̋n 7.40-41

6 Kɛ́ gu dɔ̀, gbɛ̃́ɔ fɛ̀lɛ aa sa pɔ́ wɪ̃ a pɔ́ kátɛu à tɛ́kũ
òwà ń sáaukpasao. Gbɛ̃́ɔ zɔ̃̀lɛ, aalɛ pɔble aalɛ imi, ɔ̃
aa fɛ̀lɛ lɛ́ kɔ̃̀ɔ vãi o.†
7 Ɔ Dii ò Mɔiziɛ: Pila ǹ gɛ́i! N gbɛ̃́ pɔ́ n bɔńnɔ Egipiɔ
ɔ̃̀ɔkpà.
8 Aa kɛ̃̀ zɛ́ pɔ́ má ɔ̀lɔnɛ́wa àannɔ, aa vua kàsa tã́a ũ
lán gáaenawa, aa kùlɛɛ̀ aa sa'òwà aa mɛ̀, Isailiɔ dii
pɔ́ ń bɔ́lɛ Egipin we.
9 Má è gbɛ̃́piɔ swã́ gbãaɛ.
10 Gomala mà a kpɛ̃nɛmuu bɔbɔmá mà ń kaalɛ,
mpi sɔ̃, mí n kɛ bui zɔ̃ɔ ũ.
11 Ɔ Mɔizi awakpà Dii a Luaɛ à mɛ̀: Dii, bɔ́yãi ńyɔ̃
n kpɛ̃nɛmuu bɔbɔ n gbɛ̃́ pɔ́ n ń bɔ́lɛ Egipi ń n iko zɔ̃ɔo
ń n gã̀sa gbãaoɔwai?
12 Egipiɔ mɛ an míɔnzɔ̃a yã́i ɔ̃ n ń bɔ́lɛi, kɛ́ ǹ e ǹ
ń dɛdɛ gbɛ̀sɪ̃sɪ̃ɔwa ǹ ń midɛ dṹniau. N n pɔkũma
kpálɛ, ní yã́ pɔ́ ń ye yía n gbɛ̃́piɔwapi bɔ n nɔ̀sɛu.
13 To n zɔ̀blenaɔ Ablahaũ ń Izaakio ń Isailio yã́
dɔngu, asa n lɛgbɛ̃̀nɛ́ ń nzɪ̃ao n mɛ̀ ńyɔ̃ ń bui kã́fĩ
lán saanaɔwa, ní bùsu pɔ́ n a yã'ònɛ́ kpá ń buiɔwa
aaɔ vɪ̃ gɔɔpii.‡
14 Ɔ Dii yã́ pɔ́ à mɛ̀ á yía a gbɛ̃́ɔwapi bɔ̀ a nɔ̀sɛu.§
15 Mɔizi ɛ̀a pɪ̃la gbɛwa, a ikoyã gbɛ̀ pɛ̀pɛɛ mɛ̀n
plapiɔ kũa. Yã́ kɛ̃a gbɛpiɔwa kpɛ plapla píi.
16 Lua mɛ́ gbɛ̀ pɛ̀pɛɛpiɔ ã̀, ɔ̃mɛ yãkɛ̃̀má.
17 Yozuee gbɛ̃́ɔ wii mà, ɔ̃ a ò Mɔiziɛ: Zɪ̃kawii ma
dɔ bòou.
18 Mɔizi mɛ̀: Kúkua mɛ́ dɔ weo, kási búbuapɛan
we sɔ̃o, gbɛ̃́ɔ lɛsia ɔ̃ málɛ ma.

---

† 32:6 1Kln 10.7 ‡ 32:13 Daa 17.8, 22.16-17 § 32:14 Nao 14.13-19

19 Ké à kà kãi ń bòoo, a è wàlɛ ɔ̃wã zugaaenaɛ, ɔ̃
aà pɔ pà. A gbɛ̀ pɛ̀pɛɛ pɔ́ á kũapiɔ pȁlɛ gbɛpɔlɛu we,
aa wȉwi.
20 Ɔ à zugaaena pɔ́ wa pȉpi sɛ̀ a dà téu. A a tibò, ɔ̃
a zù ía a kpà Isailiɔwa aa mȉ.
21 Ɔ Mɔizi Aalona là à mɛ̀: Bɔ́ gbɛ̃́piɔ kɛ̀nɛ, n gbasa
ń tò aa duun zɔ̃ɔɛ taa kɛ̀i?
22 Ɔ a wèwà à mɛ̀: Nsu to n pɔ pao, Baa. N gbɛ̃́piɔ
dɔ̃, ké aa vãi.
23 Aamɛ aa òmɛɛ mà diie kɛ aà dɔaané. Aa mɛ̀
Mɔizi pɔ́ bɔ̀ńnɔ Egipipi, wa dɔ̃ bɔ́ à bɔ̀lɛ a ũo.
24 Ɔ má òné an gbɛ̃́ pɔ́ vua vȉɔ aa bɔlɛ mɔò. Ké aa
mɔ̀ò, ɔ̃ má kàtɛu, ɔ̃ à bɔ̀ gáaenapi ũ.
25 Mɔizi è Aalona tò gbɛ̃́ɔ lé ńzȉa pɔeã kɛɛ, ɔ̃ aa gɔ̃̀
láanipɔ ũ ń ibɛɛɔnɛ.
26 Ɔ à zɛ̀ bòo bɔlɛu à mɛ̀: Gbɛ̃́ pɔ́ zɛ̀ ń Diioɔ, aa mɔ
ma kȉi. Ɔ Levii buiɔ kȁaaaàzi.
27 A òné: Dii Isailiɔ Lua mɛ̀, á baade a fɛ̃nda loo à
pãpã bòoa bɔlɛ ń bɔlɛo, á baade i a gbɛ̃́ɔ ń a gbɛ̃naɔ
ń a gbɛ̃́deeɔ dɛdɛ.
28 Levii buiɔ kɛ̀ lá Mɔizi dànéwa. Gbɛ̃́ pɔ́ wà ń dɛdɛ
zȉbeezȉɔ kà gbɛ̃ɔn ɔ̀aa gɛ̃o taawa.
29 Ɔ Mɔizi ò Levii buipiɔnɛ: Lá a bɔ á néɔ ń á gbɛ̃́ɔ
kpɛ,* a gɔ̃ Dii gbɛ̃́ɔ ũ gbã. Dii báaadàágu gbãn we.

Mɔizi awakpaa Diiɛ Isailiɔnɛ

30 Ké gu dɔ̀ Mɔizi ò gbɛ̃́ɔnɛ: A duun zɔ̃ɔ kɛ̀, ń beeo
má ɛa mà dɛdɛ gbɛwa mà gé Dii kȉi lɔ, wȉliɔ dɔ̃o tó
má e awakpaé á duuna yã́ musu.
31 Ɔ à ɛ̀a gɛ̀ Dii kȉi à mɛ̀: N yã́ na! Gbɛ̃́piɔ duun zɔ̃ɔ
kɛ̀, aa diie kɛ̀ ńzȉaɛ ń vuao.

* **32:29** Mat 10.37

32 Sùuukɛ! N ń duuna kɛ̃́má. Tó màa no, ma tɔ́
waa lá pɔ́ ń kɛ̃̀ guu.†
33 Dii òɛ̀: Gbɛ̃́ pɔ́ duunakɛ̀mɛɛ tɔ́ ɔ̃ má waa ma lá
guu.
34 Gɛ́ ń gbɛ̃́ɔ gu pɔ́ má ònɛu sa. Ma Malaika
a dɔaanɛ. N beeo ma ìadamagɔɔ, má ìadamá ń
duuna yã́iɛ.
35 Ɔ Dii gagyãkà gbɛ̃́ɔgu gáaena pɔ́ aa tò Aalona
pìpi yã́i.

33

1 Dii mɛ̀: Fɛlɛ go la, mpi ń gbɛ̃́ pɔ́ n ń bɔ́lɛ Egipiɔ,
ní gɛ́ńnɔ bùsu pɔ́ ma a lɛgbɛ̃̀ Ablahaũ ń Izaakio ń
Yakɔbuoɔnɛ ma mɛ̀ má kpá ń buiɔwau.
2 Má a Malaika zì aà dɔaaɛ́, mí Kanaaɔ ń Amɔleɔ
ń Itiɔ ń Pɛliziɔ ń Iviɔ ń Yebusiɔ yáɛ́.
3 A gɛ́ bùsu pɔ́ vì ń zɔ́'io diupiu. Ama má gɛ́ánɔo,
kɛ́ másu á kaalɛ zɛ́uo yã́i, asa swã́gbãadeɔn á ũ.
4 Kɛ́ gbɛ̃́ɔ yãpãsìpi mà, aa ɔ́ɔlɔ̀, ɔ̃ gbɛ̃e i a
nɔamblebɔɔ da lɔo.
5 Asa Dii yã'ò Mɔiziɛɛ, ɔ̃ a ò Isailiɔnɛ à mɛ̀:
Swã́gbãadeɔn á ũ, baa tó Dii gbasɛ̀ánɔ kɛ̀sɛ do, a á
kaalɛɛ. A á nɔamblebɔɔ wolo, míɔ dɔ̃ lá má kɛɛ́.
6 Ɔ Isailiɔ ń nɔamblebɔɔ wòlo Olebu gbɛ saɛ, aai
da lɔo.
7 Mɔizi ì zwã̀akpɛ sɛ à gɛ dɔ bòo kpɛ kɛ̃a bòopiwa
yɔɔ. A tɔkpàɛ̀ kpaaũkpɛ. Gbɛ̃́ pɔ́ ye Dii yã́i ɔ̃ ade ì bɔ
gɛ́ kpaaũkpɛpi kĩ́i bòo kpɛ we.
8 Tó Mɔizi bɔ̀ lɛ́ gɛ́ kpɛ́pi kĩ́i, baade ì bɔ zɛ a kpɛɛlɛ
àɔ aà gwa e à gɛ gɛ̃u.

† **32:32** Soũ 69.29, Zia 3.5

9 Tó Mɔizi gɛ̀̃ kpɛ́piu, tɛlu ì̃ pila ku kpɛɛlɛa, ɔ̃ Dii ì̃
yã'oaànɔ.
10 Tó gbɛ́̃ɔ è tɛlupi ku kpɛɛlɛa, baade ì̃ kúlɛ a
kpɛɛlɛ.
11 Dii ì̃ yãbɔ kɔ̃ lɛ́u ń Mɔizio, lá gbɛ́̃ ì̃ yã'o ń a
gbɛ̃naowa. Mɔizi ì̃ ɛa su bòou, ãma Nuni nɛ́ Yozuee
aà zɔbãna lí bɔ kpɛ́piuo.

Dii bɔ mɔa Mɔiziwa

12 Mɔizi ò Diiɛ: N òmɛɛ mà gɛ́ ń gbɛ́̃piɔ, ãma ni
gbɛ́̃ pɔ́ ńlɛ damɛɛ omɛɛo. Kási a kɛ sɔ̃, n mɛ̀ ń ma dɔ̃
n gbɛ̃na ũ, mɛ́ n ma wɛgwà.
13 Lá n ma wɛgwà, to mà n làasooɔ dɔ̃ sa, kɛ́ mà
e màɔ n dɔ̃, míɔ nannɔ sì̃ana. Nyɔ̃ dɔ̃ kɛ́ buiɛ beeá n
gbɛ́̃ɔnɛ.
14 Ɔ Dii wèwà à mɛ̀: Má gɛ́ánɔ mazì̃a, mí tó à
kã́mabo.*
15 Mɔizi mɛ̀: Tó ńyɔ̃ gɛ́wanɔo, ńsu gowanɔ lao.
16 Tó ni gɛ́wanɔo, kpelewa wa e dɔ̃ kɛ́ mapi ń n
gbɛ́̃piɔ wá nannɔi? Wa wá dɔ̃kɔ̃ɛ ń buipãleɔ dṹniau
kpelewa ni?
17 Dii òɛ̀: Yã́ pɔ́ ń gbɛ̀aapi má kɛ, asa ma n wɛgwàɛ,
má n dɔ̃ ma gbɛ̃na ũ.
18 Mɔizi mɛ̀: N n gawi ɔlɔmɛɛ.
19 Ɔ Dii wèwà à mɛ̀: Má n aɛ baa vì̃ ń ma gawipio
píi, mí a tɔ́ onɛ. Ma Dii, gbɛ́̃ pɔ́ má ye sùuukɛaànɔ ɔ̃
má kɛ, mɛ́ gbɛ́̃ pɔ́ má ye wɛ̃nadɔ̃ɛ̀ ɔ̃ má dɔ̃ɛ̀.†
20 Ɔ à mɛ̀: Nyɔ̃ fɔ̃ ma oa gwao, asa gbɛ̃nazì̃na a fɔ̃
wɛsimalɛ àɔ kuo.‡
21 Dii ɛ̀a mɛ̀: Gugwa da ma saɛ kɛ. Zɛ gbɛ musu
we.

---

* **33:14** Ɛbɛ 4.1 † **33:19** Lom 9.15 ‡ **33:20** Zãa 1.14, 18

22 Tó ma gawipi lɛ́ gɛ̃, má n sɔlɔ gbɛ̀sɔɔu, mí
ɔkunla e mà gɛ̃.
23 Tó ma ɔgònla, ní ma kpɛ oi e sa, ãma ńyɔ̃ ma oa
eo.

34

Gbɛ̀ pɛ̀pɛɛ dafuɔ
(Iko 10.1-5)

1 Dii òɛ̀: Gbɛ̀ pɛ̀pɛɛ kɛ mɛ̀n pla lá a káauɔwa, mí
yá̰ pɔ́ kú a káau pɔ́ ń wi̋wiwaɔ kɛ̋má.
2 Nyɔ̃ ku sɔu guu kɔɔkɔɔ. Dɛdɛ Sinai gbɛwa, ní zɛ
ma aɛ a misonawa.
3 Gbɛ̃e su mɔnnɔo. Wasu gbɛ̃e e guei gbɛpiwa seo.
Baa sã ge zu su mɔ pɔblei a pɔlɛuo.
4 Mɔizi gbɛ̀ pɛ̀pɛɛ à̰ mɛ̀n pla lá a káauɔwa. A̰ fɛ̀lɛ
kɔɔkɔɔ, ɔ̃ à dɛ̀dɛ Sinai gbɛwa, a gbɛ̀ pɛ̀pɛɛ mɛ̀n plapiɔ
kũa lá Dii òɛwa.
5 Dii pi̋la tɛlu guu, à zɛ̀ aà saɛ, àlɛ azi̋a tɔ́ o.
6 Kɛ́ Diipi lɛ́ gɛ̃ aà aɛ, à a tɔ́ ò à mɛ̀: Dii, Dii Lua
Sɔ́sobide Sùuuden ma ũ. Ma pɔ lí pa kpaao, má
gbɛ̃kɛ ń náaio vi̋ zɔ̃ɔ.
7 Máɔ gbɛ̃kɛ vi̋ ń gbɛ̋ɔ e an bui lɛ́waɛ, mí ń yãvãiɔ
kɛ̋má ń ń tàaeɔ ń ń duunao. A̰ma mili tó tàaede bɔ
pão. Mi maeɔ yãvãi wi ń nɛ́ɔ musu ń ń tɔũnaɔ ń ń
si̋wɛnaɔ ń ń sɔ̃kpaɛɔ.*
8 Mɔizi kùlɛɛ̀ à wùlɛ a gbɛɛu gɔ̀ɔ
9 à mɛ̀: Dii, lá n ma wɛgwà, gɛ́wanɔ. Baa kɛ́ gbɛ̋piɔ
swá̰ gbãa, sùuukɛwanɔ wá yãvãiɔ ń wá duunaɔ yá̰
musu, ní wá sɛ́ ń gbɛ̋ɔ ũ.

Lua bàa kua ń Isailiɔ
(Bɔa 23.14-19, Iko 7.1-5, 16.1-17)

* **34:7** Bɔa 20.5-6, Nao 14.18

10 Dii mɛ̀: Ma bàa aɔ kúánɔɛ. Má yãbɔnsaɛ pɔ́ gbɛ̃e
i kɛ buie guu dṹniau yãao kɛ á baade píi wáa. Bui
pɔ́ liaaázìɔ i ma yãkɛa e, asa má yã́ pɔ́ a to vĩa ń kṹ
kɛ á yã́ musu.
11 Aɔ yã́ pɔ́ má òɛ́ gbã kũa, mí Amɔleɔ yáɛ́ ń
Kanaaɔ ń Itiɔ ń Pɛliziɔ ń Iviɔ ń Yebusiɔ.
12 A laaika! A lɛ́ su àɔ ku bùsu pɔ́ álɛ gɛ gɛ̃ui deɔ
yã́uo, kɛ́ ásu mɔkpa áziaɛo yã́i.
13 A ń sa'okiiɔ gboo, í ń gbɛ pɔ́ aa pɛ̀lɛɔ wíwi, í
Asetaati lí pɔ́ aa pɛ̀lɛɔ zɔ̃zɔ̃.
14 Ásu kúlɛ dii pãleɛo, asa ma Dii ma tɔ́n Sisaao,
mili sí sàao.
15 A laaika! A lɛ́ su àɔ ku bùsupideɔ yã́uo, asa tó
aalɛ gbãsikɛ ń tã́aɔ yã́ musu, aalɛ sa'omá, aa á sísi à
ń sa'onɔɔ sóńnɔɛ.
16 Ásu nɔsɛ á néɔnɛ ń guuo, asa tó an nɛnɔɛɔ lɛ́
gbãsikɛ ń tã́aɔ yã́ musu, aa tó á néɔ gbãsikɛńnɔ sɔ̃ɛ.
17 Ásuli mɔkasa tã́a ũo.
18 Ali Kàaso dikpɛkɛ. Ali kàa so e gɔɔ sopla mɔ pɔ́
wì mɛ Abibu guu, lá má dìlɛɛ́wa, asa mɔpi guu ɔ̃ a
bɔlɛ Egipi.
19 A nɛgɔ̃ɛ sɛ̃́iaɔá ma pɔ́ɔnɛ píi ń á pɔtuo nɛsana
sɛ̃́iaɔ píi, zu ge pɔkelenaɔ.
20 Ali zàa'in né sɛ̃́ia bo ń são. Tó i boo, à a waa fĩ
à dɛ. Ali á nɛgɔ̃ɛ sɛ̃́iaɔ bo. Gbɛ̃e su mɔ ma kíi ɔgiio.
21 Ali zikɛ gɔɔ soolo, íli kã́mabo a gɔɔ soplade zí,
baa kpasekɛ̃gɔɔ ge pɔkɛkɛgɔɔn nò.
22 Ali Pãteko dikpɛkɛ gɔɔ pɔ́ a na buapɔ́ káauɔ
kɛkɛawa. Ali Pɔkãaa dikpɛkɛ wɛ̃̀ láaawa.
23 Gɔ̃ɛ píi lí mɔ́ ma Dii Isailiɔ Lua kíi wɛ̃̀ do guu
gɛ̃n àaɔ̃'aaɔ̃.

24 Má buipãleɔ yáɛ́, mí á bùsu lɛ́ kã́fĩɛ́. Gbɛ̃e a
wɛɛlɛ à á bùsu síwáo gɔɔ pɔ́ álɛ mɔ́ ma Dii á Lua kĩ́i
wɛ̃̀ do guu gɛ̃n àaɔ̃'aaɔ̃o.
25 Ã́su pɔ́sɛa kpaa sãnu ń sa'obɔ auoo. Ã́su
Gɛ̃amusu sa'onɔɔ dilɛ gu dɔwào.
26 Ã́li mɔ́ ma Dii á Lua kpɛ́u ń á bua pɔ́ káauɔ. Ã́su
blenɛ nɔ̀ɔ kuu ń a da yɔ̃́'ioo.

27 Ɔ Dii ò Mɔiziɛ: Yã́piɔ kɛ̃ láu, asa ma bàakuannɔ
ń Isailiɔ yã́ɔn we.
28 Mɔizi kú ń Diio we e gɔɔ bla fãanɛ ń gwãasĩ́nao
pɔblesai imisai. Ɔ Dii a bàakuańnɔ yã́ mɛ̀n kwiɔ kɛ̃̀
gbɛ̀ pɛ̀pɛɛɔwa.

Mɔizi oa tɛkɛa

29 Mɔizi pĩ̀la Sinai gbɛwa, a gbɛ̀ pɛ̀pɛɛ mɛ̀n pla pɔ́
ikoyã kɛ̃̀wàɔ kũa. A dɔ̃ kɛ́ a oa lɛ́ tɛkɛ a yã'oa ń Diio
yã́io.
30 Kɛ́ Aalona ń Isailiɔ aà è ḿpii aà oa lɛ́ tɛkɛ, aalɛ
vĩ̀akɛ sɔ̃aaàziɛ.
31 Ɔ Mɔizi ń sisi. Aalona ń gbɛ̃zɔ̃ɔɔ ɛ̀a mɔ̀ aà kĩ́i, ɔ̃
à yã'ònɛ́.
32 Bee gbɛa Isailiɔ sɔ̃̀aàzi ḿpii, ɔ̃ à yã́ pɔ́ Dii dĩ̀lɛɛ
Sinai gbɛ musu ònɛ́ píi.
33 Kɛ́ à yã'ònɛ́ a làa, à sálana kù a oawa.
34 Tó à gɛ̃̀ yã'oi Diiɛ, ì sálana go e àɔ bɔ. Tó à bɔ̀, ì
yã́ pɔ́ Dii dĩ̀lɛɛ o Isailiɔnɛ píi,
35 ɔ̃ aaì e aà oa lɛ́ tɛkɛ. Mɔizi ì ɛa sálana kú a oawa
e à ɛa àɔ gɛ̃ yã'oi Diiɛ.†

---

† **34:35** 2Kln 3.7-17

35

Gbadaa zwȁakpɛdɔa yʉ́ musu (Bɔa 25.1-9, 39.32-43)

1 Mɔizi Isailiɔ kȁaa píi, a òné: Yʉ́ pɔ́ Dii dȉlɛ àɔ kɛn
kɛ:
2 Ȁli zȉkɛ gɔɔ soolo, a gɔɔ soplade zʉ́ iɔ dɛɛ́ Dii pɔ́ ũ
a zéi. Kʉ́mabogɔɔ zʉ́ɛ. Gbɛ̋ pɔ́ zȉkɛ̀ zȉbeezȉ à gàɛ.
3 Baa tɛ́ ásu ká á bɛ kʉ́mabogɔɔzȉo.
4 Mɔizi ò Isailiɔnɛ píi à mɛ̀: Yʉ́ pɔ́ Dii dȉlɛn kɛ:
5 Ʉ́ gbada Diiɛ ń pɔ́ pɔ́ á vȉo. Lá à gbɛ̋ pɔ gbà, aà
da Diiɛ mȁa, vua ge ʉ́nusu ge mɔgotɛ̃
6 ge babuuna ge bà gàalulade ge wɔ̃ɔtɛ̃na ge
zwãa ge blekã
7 ge sãsa báa pɔ́ wa kɛ̀kɛ tɛ̋ɛɛ ge ayo báa totoa ge
lɛpusiali
8 ge filia nísi ge pɔ́ gȉnana pɔ́ wȉ nísi pɔ́ wȉ pɔ́ dilɛò
à gɔ̃ Dii pɔ́ ũ ń tulaletio kɛòɔ
9 ge onisi ge gbɛ̀ bɛɛɛde pɔ́ wa zȉkɛò sa'o'ula ń aà
bɔ̀ɔloonnɔɛowaɔ.
10 Ʉ́ gbɛ̋ pɔ́ gɔ̃i vȉ píi aà mɔ zȉ pɔ́ Dii dȉlɛ kɛ.
11 Zwȁakpɛ ń a báao ń a zwãa pɔ́ wa kuao, a
mɔkoolonaɔ, a lipɛpɛɛɔ, a lipɔ̃ɔɔ, a lipɛlɛɔ, lipɛlɛpi
zɛbɔɔ,
12 kpagolo ń a lipɔ̃ɔɔ ń a nɛtaɛo ń a zwãa pɔ́ wa
kpaio,
13 táabũnu ń a lipɔ̃ɔɔ ń a taɔ ń a pɛ̃ɛ pɔ́ wa kpa
Diiwaɔ,
14 dau ń a pɔkeleɔ ń a filiaɔ ń a nísio,
15 tulaletikatɛakȉi ń a lipɔ̃ɔɔ, nísi pɔ́ wȉ pɔ́ dilɛò à
gɔ̃ Dii pɔ́ ũ, tulaleti, zwȁakpɛ kpɛɛlɛ zwãa,

16 sa pɔ́ wȉ a pɔ́ kátɛu à tɛ́kũ okȉi ń a mɔyãayãana
pɔ́ wa pí ń mɔgotẽo ń a lipɔ̃ɔɔ ń a pɔkeleɔ, mɔgotẽ
dàa ń a dibɔo,
17 kaa zwãaɔ ń a lipɛlɛɔ ń lipɛlɛpi zɛbɔɔ, kaa lɛ́
zwãa,
18 zwȁakpɛ kũbɔɔ, kaa kũbɔɔ ń a baɔ,
19 pɔkasa pɔ́ wa tȁ wàli da wà zwȁakpɛpi zȉkɛòɔ,
pɔkasa pɔ́ sa'ona Aalona ali sɔ̃ò Diiziɔ ń pɔ́ pɔ́ aà nɛ́ɔ
lí da wàɔ Dii gbagbaòɔ.

20 Isailiɔ gò Mɔizi kȉi ḿpii,
21 ɔ̃ gbɛ̃́ pɔ́ an pɔ gbà aa yȁpi sɛ̀ ń nɔ̀sɛmɛndooɔ
gbadà Diiɛ ń kpaaũkpɛ pɔ́ɔ ń a zȉkɛbɔɔ ń sa'onaɔ
pɔkasaɔ.
22 Gbɛ̃́ pɔ́ aa yeiɔ, gɔ̃ɛɔ ń nɔɛɔ píi, aa mɔ̀ ń yàbaaɔ ń
swȁliɔ ń tãanaɔ ń zãɔ ń nɔamblebɔ pɔ́ wa pȉ ń vuaoɔ
píi. An píi aa ń vua kpà Diiwaɛ.
23 Gbɛ̃́ pɔ́ aa babuuna ń bà gàaluladeo ń
wɔ̃ɔtẽnao vȉ ge bàabaa ge blekã ge sãsa báa pɔ́
wa kɛ̀kɛ tɛ̃́ɛɛɔ ge ayo báaɔ píi, aa mɔ̀ò.
24 Gbɛ̃́ pɔ́ aalɛ gbada Diiɛ ń ȁnusuo ń mɔgotẽoɔ
mɔ̀ò lɔ. Gbɛ̃́ pɔ́ aa lɛpusiali vȉ wà zȉkɛbɔɔ kɛoɔ mɔ̀ò
lɔ.
25 Nɔɛ pɔ́ aa pɔ́tãa gɔ̃i vȉɔ mɔ̀ ń babuunaɔ ń bà
gàaluladeɔ ń wɔ̃ɔtẽnaɔ ń bàabaao.
26 Nɔɛ pɔ́ an pɔ gbà mɛ́ aa gɔ̃i vȉɔ blekã tȁ.
27 Gbẽzɔ̃ɔɔ mɔ̀ ń òsoɔ ń gbɛ̀ bɛɛɛdeɔ, kɛ́ wà zȉkɛò
sa'o'ula ń aà bɔ̀ɔloonnɔɛowa.
28 Aa mɔ̀ lɔ ń filia nísio ń nísi pɔ́ wȉ pɔ́ dilɛò à gɔ̃
Dii pɔ́ ũ pɔ́ gȉnanaɔ ń tulaleti pɔ́ɔ.
29 Isaili pɔ́ aa yȁpi sɛ̀ ń nɔ̀sɛmɛndooɔ mɔ̀ ń zȉ pɔ́
Dii dà Mɔiziɛpi pɔ́ɔ wà Dii gbà.

Bezalɛli ń Ɔɔliabuo (Bɔa 31.1-11)

30 Ɔ Mɔizi ò Isailiɔnɛ: Dii Uli nɛ́ Bezalɛli, Hulu
tɔũna Yuda bui sɛ̀,
31 a tò a Nisi̍na di̍ɛ̀, ɔ̃ à ɔ̃nɔ ń gɔ̃io ń dɔ̃ao è ɔzi̍ píi
yá̃ musu.
32 A vua zi̍ dɔ̃ ń á̃nusu zi̍o ń mɔgotɛ̃ zi̍o ń gɔ̃inakɛa
pɔ́wao
33 ń gbɛ̀ bɛɛɛde ã̀ao ń a daa pɔ́uo ń lí'ã̀ao ń ɔzi̍ píio.
34 Dii aà gbà zɛ́ lɔ aà ɔzi̍piɔ danɛ́. A Aisama nɛ́
Ɔɔliabu, Dã̀ bui gbà zɛ́ mà̀a lɔ.
35 A tò ɔ̃nɔ pànɛ́ aa ɔzi̍ píi kɛ ń gɔ̃inakɛawao ń
zwã̀atã̀ao ń kɔ̀ɔkɛ̃a zwã̀awao ń babuunao ń bà
gàaluladeo ń wɔ̃ɔtɛ̃nao. Aa ɔzi̍ bee taaɔ kɛa dɔ̃ píiɛ
ń a gɔ̃inakɛaɔ.

36

1 Bezalɛli ń Ɔɔliabuo ń gɔ̃ide pɔ́ Dii ń gbá gɔ̃i ń
ɔ̃nɔo aaɔ zi̍pi kɛa dɔ̃ɔ píi, aai luakuki̍i dɔ ń a pɔ́ɔ píi
lá Dii di̍lɛwa.
2 Ɔ Mɔizi Bezalɛli ń Ɔɔliabuo si̍si ń gɔ̃ide pɔ́ Dii
gɔ̃ikɛ dɔ̃a kpàmá mɛ́ an nɔ̀sɛ ye zi̍pi kɛaiɔ, kɛ́ aa mɔ
ɔkpa zi̍piwa.
3 Aa gba pɔ́ Isailiɔ mɔ̀ɔ Mɔiziɛ wà luakuki̍i kɛò
sɛ̀lɛ. Lá gu lɛ́ dɔ Isailiɔ i̍ɔ mɔɛ̀ ń gbaapiɔɛ.
4 Ɔ gɔ̃ide pɔ́ aalɛ luakuki̍i zi̍kɛpiɔ, an baade gò a
zi̍a, aa gɛ ò Mɔiziɛ:
5 Pɔ́ pɔ́ gbɛ̃́ɔ lɛ́ mɔ̀ zɔ̃ɔ dɛ lá Dii di̍lɛ wà zi̍kɛòa.
6 Ɔ Mɔizi mɛ̀ wà kpàwakɛ bòou wà mɛ: Gɔ̃ɛ, nɔɛ,
gbɛ̃e su mɔ́ ń luakuki̍i gbapio lɔo. Ɔ wà zɛ̀ mà̀a,
7 asa pɔ́ pɔ́ wà mɔ̀ò kpɛ́pi zi̍kɛi fɛ̃̀ɛ.

Zwȁakpɛdɔa
(Bɔa 26.1-37)

8 Gɔ̃ide pɔ́ kú zȉkɛnaɔ guuɔ mɛ́ zwȁakpɛpi kɛ̀
ń pɔ́lɛ pɔ́ aa tȁ ń bataɛao, aa gɔ̃inakɛ̀wà lán
malaika gȁsȉadeɔwa ń babuunao ń bà gàaluladeo
ń wɔ̃ɔtɛ̃nao lɛ kwi.
9 Pɔ́lɛpiɔ gbȁa gȁsȉsuu baakwi plaplasaiɛ, a yàasa
sɔ̃ gȁsȉsuu síiɔ̃siiɔ̃. Pɔ́lɛpiɔ zɔ̃ɔ sáa màa píiɛ.
10 Aa pɔ́lɛpiɔ nàminami lɛ sɔ́sɔoɛ,
11 ɔ̃ aa babuuna lɛtãnkɛ̀ wa dɔ̀dɔ zwãapiɔ lɛ́ɔwa
12 mɛ̀n blakwikwi, bapiɔ bɔaa ń kɔ̃o píiɛ.
13 Aa mɔkoolonaɔ pȉ ń vuao mɛ̀n blakwi, ɔ̃ aa
bapiɔ kàkau aa zwȁakpɛ zwãapi dàokɔ̃i.
14 Aa blekã pɔ́lɛ tȁ lɛ kuɛdo, kɛ́ wàli kú
zwȁakpɛpia.
15 Pɔ́lɛpiɔ lɛ do gbȁa gȁsȉsuu baakwiɛ, a yàasa sɔ̃
gȁsȉsuu síiɔ̃. Pɔ́lɛ lɛ kuɛdopiɔ zɔ̃ɔ sáa màa píiɛ.
16 Aa a lɛ sɔoɔ nàmi adoa, ɔ̃ aa a lɛ sooloɔ nàmi
adoa lɔ.
17 Aa bà lɛtãnkɛ̀ aa dɔ̀dɔ zwãapiɔ lɛ́ɔwa mɛ̀n
blakwikwi,
18 ɔ̃ aa mɔkoolonaɔ pȉ ń mɔgotɛ̃o mɛ̀n blakwi, kɛ́
wà e bapi kákau, kpɛ́ zwãapi i dakɔ̃i.
19 Aa sãsa báa pɔ́ wa kɛ̀kɛ tɛ̃́ɛɛɔ dàdakɔ̃i, kɛ́ wàli
kú zwȁakpɛpia, ɔ̃ aa ayo báaɔ dàdakɔ̃i, kɛ́ wàli kua
lɔ.
20 Aa lɛpusiali ȁ pɛ̀pɛɛpɛpɛɛ zwȁakpɛpi lipɛlɛɔ ũ.
21 Lípiɔ gbȁa gȁsȉsuu kwikwiɛ, a yàasa sɔ̃ gȁsȉsuu
dodo ń kȉnio.
22 Aa lipɛpɛɛpiɔ swȁ́ bɔ̀bɔ aa kpàaȉ mɛ̀n plapla.
Màa aa zwȁakpɛ lípiɔ kɛ̀ píi.

23 Aa lipɛpɛɛɔ kɛ̀ màa mɛ̀n bao zwȁakpɛpi
gɛɔmidɔkȉi oi pɔ́ ũ,
24 ɔ̃ aa a zɛbɔɔ pȉ ń ánusuo mɛ̀n bla, kɛ́ wàli lí mɛ̀n
baopiɔ pɛ́pɛu, lí mɛ̀ndo iɔ zɛbɔ vȉ pla a swáɔ gɛ̃kȉi ũ.
25 Aa lipɛpɛɛɔ kɛ̀ màa zwȁakpɛ gugbãntoo oi pɔ́ ũ,
26 ɔ̃ aa ń zɛbɔɔ pȉ ń ánusuo mɛ̀n bla, kɛ́ wàli dilɛ
mɛ̀n pla wà lí mɛ̀ndo swá pɛ́pɛu.
27 Aa lipɛpɛɛ kɛ̀ màa mɛ̀n soolo zwȁakpɛ bɛ'aɛ oi
pɔ́ ũ,
28 ɔ̃ aa lipɛpɛɛ kɛ̀ mɛ̀n pla zwȁakpɛ bɛ'aɛ oi golaɔ
pɔ́ ũ.
29 Aa a gola lí mɛ̀n plapiɔ pàa aa nàkɔ̃wa za zȉlɛ e
musu. Zã mɛ̀ndodo ɔ̃ aa vȉ.
30 Zwȁakpɛpi kpɛ́ lipɛpɛɛɔ mɛ̀n swaaɔ̃ɛ ń ánusu
zɛbɔɔ mɛ̀n gɛ̃o ń mɛ̀ndoo, lípiɔ píi ń a zɛbɔɔ màa
mɛ̀n plapla.
31 Aa lɛpusiali ȁ pɔ̏ɔpɔ̃ɔ mɛ̀n sɔo zwȁakpɛ kpɛ do
lipɛpɛɛɔ yebɔ ũ,
32 ɔ̃ aa ȁ lɔ mɛ̀n sɔo a kpɛ do lipɛpɛɛɔ yebɔ ũ. Aa
lipɔ̃ɔɔ pãleɔ ȁ lɔ mɛ̀n sɔo zwȁakpɛpi bɛ'aɛ oi lipɛpɛɛɔ
yebɔ ũ.
33 Aa lipɔ̃ɔɔ pɔ́ aɔ ku guo, à pã lipɛpɛɛɔla guoguo
bɔa a lɛ́la e a lɛ́le kɛ̀.
34 Aa vua kùlɛ lipɛpɛɛpiɔwa, ɔ̃ aa zã pȉ ń vuao
lipɔ̃ɔɔpiɔ sɔlɔkȉi ũ. Aa vua kùlɛ lipɔ̃ɔɔpiɔwa lɔ.
35 Aa zwãa kɛ̀ ń pɔ́lɛ pɔ́ wa tȁ ń bataɛao, aa
gɔ̃inakɛ̀wà lán malaika gȁsȉadeɔwa ń babuunao ń
bà gàaluladeo ń wɔ̃ɔtɛ̃nao.
36 Aa lɛpusiali ȁ mɛ̀n síiɔ̃ zwãapi lipɛlɛɔ ũ, ɔ̃ aa
vua kùlɛwà píi. Aa lipɛlɛpiɔ kálo pȉ ń vuao, ɔ̃ aa a
zɛbɔɔ pȉ ń ánusuo mɛ̀n síiɔ̃.

37 Aa zwãa kɛ̀ kpɛ́pi lɛ́ pɔ́ ũ ń pɔ́lɛ pɔ́ wa
tȁ ń bataɛao, aa gɔ̃inakɛ̀wà ń babuunao ń bà
gàaluladeo ń wɔ̃ɔtɛ̃nao.
38 Aa lɛpusiali ȁ mɛ̀n sɔo a lipɛlɛɔ ũ, ɔ̃ aa a kũbɔɔ
pȉ. Aa fùa kù lípiɔwa ń vuao, aa a mɔ̀pɔ̃ɔ kpà ń
vuao, ɔ̃ aa a zɛbɔɔ pȉ ń mɔgotɛ̃o mɛ̀n sɔo.

37

Kpagolo kɛa
(Bɔa 25.10-22)

1 Bezalɛli kpagolo kɛ̀ ń lɛpusialio. A gbȁa gȁsȉsuu
pla ń kȉnio, a yàasa gȁsȉsuu do ń kȉnio, a lɛsȉ lɔ
gȁsȉsuu do ń kȉnio.
2 A̋ vua tɛ̃ɛtɛ̃ɛ lɛ̀wà a guu ń a kpɛo píi, ɔ̃ à zãblè a
lɛ́wa ń vuao à lȉai.
3 A̋ vua zã pȉ mɛ̀n síiɔ̃ kpagolopi pɔ́ ũ, ɔ̃ a pɛ̀pɛ a
gbá mɛ̀n síiɔ̃ɔwa kpɛla ń kpɛleo.
4 A̋ lɛpusiali ȁ pɔ̃̀ɔpɔ̃ɔ, à vua kùlɛ lípiɔwa.
5 A̋ lipɔ̃ɔɔpiɔ sɔ̀lɔ zã pɔ́ pɛ́pɛ kpagolo saaloɔwau
kpagolopi sɛ́liɔ ũ.
6 A̋ a nɛtaɛ pȉ ń vua tɛ̃ɛtɛ̃ɛo duunkɛ̃makȉi ũ, a gbȁa
gȁsȉsuu pla ń kȉnio, a yàasa gȁsȉsuu do ń kȉnio.
7 A̋ malaika gȁsȉadeɔ pȉ mɛ̀n pla ń vua pɔ́ á gbɛ̃̀gbɛ̃
maannɔo nɛtaɛpi pɔ́ ũ,
8 ado lɛ́la, ado lɛ́le. A̋ malaikapiɔ pȉ zɛawà gɔ̃̀ɔɛ
kpɛla ń kpɛleo.
9 An gȁsȉaɔ pooa musu a nɛtaɛpia. An aɛ
dɔakɔ̃wa, an wɛ́ pɛa a nɛtaɛpiwa.

Tɑ́abũ̋nu kɛa
(Bɔa 25.23-30)

10 Aa táabũnu kɛ̀ ń lɛpusialio, a gbȁa gȁsȉsuu pla,
a yàasa gȁsȉsuu do, a lɛsȉ lɔ gȁsȉsuu do ń kȉnio.
11 Aa vua tɛ̃ɛtɛ̃ɛ kùlɛwa, ɔ̃ aa zȃblè a lɛ́wa ń vuao
aa lȉai.
12 Aa lipɛpɛɛ dà aa lȉai, a lɛsȉ kà ɔtã do, ɔ̃ aa zȃblè
a lɛ́wa ń vuao.
13 Aa vua zã pȉ mɛ̀n síiɔ̃ táabũnupi pɔ́ ũ, aa pɛ̀pɛ
a gola mɛ̀n síiɔ̃ɔwa a gbápɛkȉi.
14 Aa zãpiɔ pɛ̀pɛ lipɛpɛɛpi zȋ̃lɛ táabũnupi sɛ́liɔ pɔ́
ũ.
15 Lɛpusiali ɔ̃ aa ȁ lipɔ̃ɔɔpiɔ ũ, aa vua kùlɛ lípiɔwa,
kɛ́ wàli táabũnupi sɛɔ̀.
16 Aa tapɛlɛntiɔ ń toonaɔ pȉ ń vua tɛ̃ɛtɛ̃ɛo
táabũnupi pɔ́ɔ ũ ń imibɔɔ ń lo pɔ́ wa vɛ̃ɛ kauɔ.

Dau pia
(Bɔa 25.31-40)

17 Aa dau pȉ ń vua tɛ̃ɛtɛ̃ɛo, aa a gbá ń a lidao ń a
vú piaaɔ ń a bɛɔ gbɛ̏gbɛ̃ maannɔ ń vua doũo.
18 Aa daupi gɔ̃na kɛ̏ mɛ̀n soolo, kpɛla àaɔ̃, kpɛle
àaɔ̃.
19 Gɔ̃napiɔ píi vú vȉ mɛ̀n àaɔ̃'aaɔ̃ zoolozoolonnɔ
lán kȃ̃navuwa ń a bɛɔ. Màa dau gɔ̃na mɛ̀n soolopiɔ
dɛ píi.
20 Daupi lida vúpiɔ vȉ lɔ mɛ̀n síiɔ̃, apii ń a bɛo.
21 A bɛpi mɛ̀ndo ku dau lidawa, gɔ̃na mɛ̀n plaɔ
pɛ́kȉi. A plaade ku gɔ̃na mɛ̀n pla pãlɛɔ pɛ́kȉi, a àaɔ̃de
ku gɔ̃na mɛ̀n pla pãlɛɔ pɛ́kȉi lɔ. Màa daupi lida gɔ̃na
mɛ̀n sooloɔ dɛ.
22 Aa daupi lida pȉ ń vua tɛ̃ɛtɛ̃ɛoɛ ń a kɔpɛpɛkȉiɔ ń
a gɔ̃napiɔ gɔ̏ɔ.
23 Aa a filiaɔ pȉ mɛ̀n sopla ń vua tɛ̃ɛtɛ̃ɛo ń a
kɛkɛbɔɔ ń a tɛ́sibɔɔ.

24 Vua pɔ́ aa daupi pı̏ò ń a pɔkeleɔ píi kiloo
baakwi ń síiɔ̃oɛ.

Tulaletikatɛakı̏i kɛa
(Bɔa 30.1-5)

25 Aa tulaletikatɛakı̏i kɛ̀ ń lɛpusialio. A gbȁa
gȁsı̏suu do, a yàasa gȁsı̏suu do lɔ. A gbȁa ń a
yàasao sáaɛ, a lɛsı̏ sɔ̃ gȁsı̏suu pla. Aa pı̏ ń a kɔ́baɔ
gɔ̃̀ɔɛ.
26 Aa vua tɛ̃ɛtɛ̃ɛ kù̀lɛ a kpɛɔwa aa lı̏ai ń a musuo
ń a kɔ́baɔ, ɔ̃ aa zãblèwà ń vuao aa lı̏ai.
27 Aa vua zã pı̏ kpɛla ń kpɛleo mɛ̀n plapla, aa
pɛ̀pɛ zã pɔ́ aa blewà zı̏́lɛ oi, kɛ́ wà e lipɔ̃ɔɔ sɔlɔu
tulaletikatɛakı̏ipi sɛ́liɔ ũ.
28 Lɛpusiali ɔ̃ aa ȁ lipɔ̃ɔɔpiɔ ũ, aa kpà ń vuao.
29 Aa nísi pɔ́ wı̏ pɔ́ dilɛò à gɔ̃ Dii pɔ́ ũ kɛ̀ lɔ ń tulaleti
gı̏nana gbȃsı̏saio, lá tulaletizɔ̃na ı̏ kɛwa.

38

Sa'okı̏i kɛa
(Bɔa 27.1-8)

1 Aa lɛpusiali ȁ sa pɔ́ wı̏ a pɔ́ kátɛu à tɛ́kũ okı̏i kɛbɔ
ũ. A gbȁa gȁsı̏suu sɔo, a yàasa lɔ gȁsı̏suu sɔo. A
gbȁa ń a yàasao sáaɛ, a lɛsı̏ sɔ̃ gȁsı̏suu àaɔ̃.
2 Aa pı̏ ń kɔ́ba mɛ̀n síiɔ̃ɔ gɔ̃̀ɔɛ gola ń golao, ɔ̃ aa
mɔgotɛ̃ kù̀lɛ sa'okı̏ipiwa.
3 Aa a pɔkeleɔ pı̏ ń mɔgotɛ̃oɛ, a ooɔ ń a pɛ́ɛluɔ ń a
au'ɛlɛbɔɔ ń a saaɔ ń a tɛ́sibɔɔ píi.
4 Aa mɔyãayãana pı̏ ń mɔgotɛ̃o aa sɔ̀lɔ sa'okı̏ipi
zíɛ, aa fɛ̀lɛò musu e sa'okı̏ipi guo.
5 Aa mɔgotɛ̃ zã pı̏ mɛ̀n síiɔ̃, aa dɔ̀dɔ mɔyãayãanapi
golaɔwa a sɛ́liɔ pɔ́ ũ.

6 Lɛpusiali ɔ̃ aa ȁ a sɛ́lipiɔ ũ, aa kpà ń mɔgotɛ̃o.
7 Aa a sɛ́lipiɔ sɔ̀lɔsɔlɔ zãpiɔu sa'okȉipi kpɛla ń a
kpɛleo a sɛbɔ ũ. Aa sa'okȉipi kɛ̀ ń lipɛpɛɛɔ, mɛ́ a ɛ
vȉ zɔ̀oloo.
8 Aa dàa ń a dibɔo pȉ ń mɔgotɛ̃o. Aa pȉ ń nɔɛ pɔ́ aaȉ
zȉkɛ kpaaũkpɛ kpɛɛlɛɔ díiɔɛ.

Zwȁakpɛ kaa daa (Bɔa 27.9-19)

9 Ɔ aa kaa dà. Gɛɔmidɔkȉi oi a gbȁa gȁsȉsuu basɔo.
A zwãa pɔ́ wa tȁ ń bataɛao vȉ
10 ń lipɛlɛɔ mɛ̀n bao ń mɔgotɛ̃ zɛbɔɔ mɛ̀n bao. Aa
lipɛlɛ káloɔ ń a mɔ̀pɔ̃ɔɔ pȉ ń ȁnusuoɛ.
11 Gugbãntoo oi a gbȁa gȁsȉsuu basɔo màa lɔ. A
lipɛlɛɔ vȉ mɛ̀n bao ń mɔgotɛ̃ zɛbɔɔ mɛ̀n bao. Aa lipɛlɛ
káloɔ ń a mɔ̀pɔ̃ɔɔ pȉ ń ȁnusuoɛ.
12 Naa bɛ'aɛ oi a yàasa gȁsȉsuu blakwi, mɛ́ a
lipɛlɛɔ vȉ mɛ̀n kwi ń zɛbɔɔ mɛ̀n kwi. Aa lipɛlɛ káloɔ
ń a mɔ̀pɔ̃ɔɔ pȉ ń ȁnusuoɛ.
13 Naa gukpɛ oi a yàasa gȁsȉsuu blakwiɛ.
14 Zwȁa gȁsȉsuu gɛ̃o ku kaa lɛ́ ɔplaai ń a lipɛlɛɔ
mɛ̀n àaɔ̃ ń a zɛbɔɔ mɛ̀n àaɔ̃.
15 Zwȁa gȁsȉsuu gɛ̃o ku kaa lɛ́ ɔzɛɛi lɔ ń a lipɛlɛɔ
mɛ̀n àaɔ̃ ń a zɛbɔɔ mɛ̀n àaɔ̃.
16 Kaapi zwãaá pɔ́lɛ pɔ́ wa tȁ ń bataɛaoɛ.
17 Lipɛlɛ zɛbɔɔá mɔgotɛ̃ɛ, mɛ́ lipɛlɛ káloɔ ń a
mɔ̀pɔ̃ɔɔá ȁnusuɛ. Aa fùa kù lípiɔwa ń ȁnusuo píiɛ.
Kaapi lipɛlɛɔ mɔ̀pɔ̃ɔɔá ȁnusuɛ píi.
18 Kaapi lɛ́ zwȁa gbȁa gȁsȉsuu baoɛ, a lɛsȉ
gȁsȉsuu sɔo lán kaa zwãawa. Aa kɛ̀ ń pɔ́lɛ pɔ́ wa

tầ ń bataɛaoɛ, aa gɔ̃inakɛ̀wà ń babuunao ń bà gàaluladeo ń wɔ̃ɔtɛ̃nao.
19 Kaa lɛ́pi lipɛlɛɔ vỉ mɛ̀n síiɔ̃ ń mɔgotɛ̃ zɛbɔɔ mɛ̀n
síiɔ̃. Lipɛlɛpi káloɔ ń a mɔ̀pɔ̃ɔɔá ấnusuɛ, mɛ́ wà fùa
kù lípiɔwa ń ấnusuo.
20 Zwầakpɛ kũbɔɔ ń kaa pɔ́ lỉai kũbɔɔá mɔgotɛ̃ɛ
píi.

Mɔ pɔ́ wà zwầakpɛ zỉkɛò

21 Mɔ pɔ́ wà ikoyã zwầakpɛ kɛ̀ò gbia lɛ́n kɛ: Mɔizi
ò sa'onkia Aalona nɛ́ Itamaaɛ aà o Levii buiɔnɛ, ɔ̃
aa mɔpiɔ yɔ̃̀ kiloowa.
22 Yuda bui Uli nɛ́ Bezalɛli, Hulu tɔũna yấ pɔ́ Dii
dỉlɛ Mɔiziɛ kɛ̀ píi.
23 Dã bui Aisama nɛ́ Ɔɔliabu kuaànɔ. Aàpi
sɔ̃ ɔzỉkɛnaɛ, mɛ́ ỉ ɛa gɔ̃inakɛ pɔ́ɔwa, mɛ́ ỉ kɔ̀ɔkɛ̃
bàabaawa ń babuunao ń bà gàaluladeo ń
wɔ̃ɔtɛ̃nao.
24 Vua pɔ́ wà mɔ̀ò Diiɛ wà luakukỉi zỉkɛ̀ò gbia kà
tɔnu do, lá wà a gbia lɛ́ dỉlɛ luakukỉiwa.
25 Ấnusu pɔ́ wa kpà gbɛ̃́ɔ naogɔɔ gbia kà tɔnu àaɔ̃
ń kỉnio, lá wà a gbia lɛ́ dỉlɛ luakukỉiwa.
26 Wà ấnusu sỉ baade miwa bɛka dodo. Bɛka do
mɛ́ galaũ soolo ũ, lá wà a gbia lɛ́ dỉlɛ luakukỉiwa.
Wà ɔ̃api sỉ gbɛ̃́ pɔ́ kà wɛ̃̀ bao ge aa dɛaɔwa, gɔɔ
pɔ́ wàlɛ ń da gbɛ̃́ pɔ́ wà ń naoɔ guu. Aa gbɛ̃ɔn
ɔ̀aasɔsɔo lɛɛ ɔ̀aa àaɔ̃ ń ɔ̀aa gɛ̃o ń plao ń basoplakwioɛ
(603.550).
27 Ấnusu pɔ́ wà luakukỉi ń a suunao zɛbɔɔ pỉò
gbia kà tɔnu àaɔ̃. Zɛbɔpi mɛ̀n basɔɔɔ gbia tɔnu àaɔ̃ɛ.
A mɛ̀ndo gbia kà kiloo baakwi.

28 A̋nusu tɔnu ki̋ni pɔ́ gɔ̏ ɔ̃ wà lipɛlɛ kũbɔɔ kɛ̀ò ń
mɔ̀pɔ̃ɔɔ, ɔ̃ wà fùa kùò lípiɔwa lɔ.
29 Mɔgotɛ̃ pɔ́ wà mɔ̀ò Diiɛ gbia kà tɔnu pla ń ki̋nio.
30 Mɔgotɛ̃pi ɔ̃ wà kpaaũkpɛ kpɛɛlɛ zɛbɔɔ pi̋ò ń
sa'oki̋io ń a mɔyãayãanao ń sa'oki̋ipi pɔkeleɔ píi
31 ń kaa pɔ́ liai lipɛlɛ zɛbɔɔ ń kaa lɛ́ lipɛlɛ zɛbɔɔ ń
zwȁakpɛ kũbɔɔ píi ń kaa pɔ́ liai kũbɔɔ píi.

39

Sa'on pɔkasaɔ
(Bɔa 28.1-43)

1 Aa pɔkasa pɔ́ wi̋ zi̋kɛò zwȁakpɛu tȁ ń babuunao
ń bà gàaluladeo ń wɔ̃ɔtɛ̃nao. Aa pɔkasa pɔ́ Aalona
ali sɔ̃ò Diizi̋kɛ̀ɛ̀ lɔ, lá Dii di̋lɛ Mɔiziɛwa.
2 Aa sa'o'ula kɛ̀ ń pɔ́lɛ pɔ́ wa tȁ ń bataɛao ń vuao
ń babuunao ń bà gàaluladeo ń wɔ̃ɔtɛ̃nao.
3 Aa vua gbɛ̏gbɛ̃ à gɔ̏ fɛ́lɛfɛlɛnnɔ, ɔ̃ aa pàapaa
ba ũ aa gɔ̃inakɛ̀ò bàabaawa ń babuunao ń bà
gàaluladeo ń wɔ̃ɔtɛ̃nao.
4 Aa sa'o'ulapi kɛ̀ bakangãu ũɛ.
5 Aa asana tȁ, kɛ́ wàli dɔ sa'o'ulapia ń sa'o'ula pɔ́lɛ
doũpio ń bataɛao ń babuunao ń bà gàaluladeo ń
wɔ̃ɔtɛ̃nao, lá Dii di̋lɛ Mɔiziɛwa.
6 Aa Isaili bui tɔ́ɔ kɛ̏ onisi gbɛɔwa lá pɛ̃nkɛ̃na i̋
wɛ̏sãkɛ̃ pɛ̃nawawa, ɔ̃ aa dàda a kũbɔ pɔ́ wa kɛ̀ ń
vuao guu.
7 Aa pɛ̀pɛ sa'o'ulapi ba pɔ́ wa kà a gȁuɔwa Isaili
buiɔ yãdɔngugbɛɔ ũ, lá Dii di̋lɛ Mɔiziɛwa.
8 Aa bɔ̀ɔloonnɔɛ kɛ̀ ń gɔ̃io. Aa tȁ lá aa sa'o'ula
tȁwa ń pɔ́lɛ doũ pɔ́ wà sa'o'ulapi kɛ̀òpio ń bataɛao
ń vuao ń babuunao ń bà gàaluladeo ń wɔ̃ɔtɛ̃nao.

9 Bɔ̀ɔpi gbȁa ń a yàasao sáaɛ ɔtã dodo.
10 Aa zãblèwà ń gbɛ̀ bɛɛɛdeɔ dɔ̀ɔ síiɔ̃. A dɔ̀ɔ sɛ̃́ia
saadɔani ń topazao ń ɛmɛlodio.
11 A dɔ̀ɔ plaade tiikɔazi ń safiio ń diamaao.
12 A dɔ̀ɔ àaɔ̃de belili ń agatao ń amɛtisio.
13 A dɔ̀ɔ síiɔ̃de kisoliti ń onisio ń yasepeo. Aa ń
dada a kũbɔ pɔ́ aa kɛ̀ ń vuaopiɔ guu.
14 Gbɛpiɔ kuɛplaɛ Isaili buiɔ tɔ́ lɛ́u. Wà tɔ́piɔ kɛ̏
gbɛpiɔwa dodo, lá wȉ wɛ̏sãkɛ̃ pɛ̃nawawa.
15 Aa vua tɛ̃ɛtɛ̃ɛ tȁ bɔ̀ɔpi pɔ́ ũ, a tãa dɛ lán
balɛɛnawa.
16 Aa gbɛkũbɔ tãanaɔ pȉ ń vuao bɔ̀ɔloonnɔɛpi pɔ́ɔ
ũ lɔ mɛ̀n plapla, ɔ̃ aa tãanapiɔ dɔ̀dɔ bɔ̀ɔpi swɑ̃́ɔwa
musu.
17 Aa balɛɛna mɛ̀n plapiɔ dɔ̀dɔ bɔ̀ɔ tãana mɛ̀n
plapiɔwa,
18 ɔ̃ aa balɛɛnapiɔ lɛ doɔ dɔ̀dɔ gbɛkũbɔ pɔ́ kú
bakangãuwaɔwa.
19 Aa vua tãana mɛ̀n pla pãleɔ pȉ aa ń dɔdɔ bɔ̀ɔpi
swɑ̃́ɔwa zȉ́lɛ oi, aa nà sa'o'ulapiwa.
20 Aa vua tãana pãleɔ pȉ mɛ̀n pla lɔ, aa ń dɔdɔ
sa'o'ulapi aɛ oi a pɛ́kȉi saɛ zȉ́lɛ oi asana musu.
21 Aa bɔ̀ɔ tãanaɔ ń sa'o'ula tãanapiɔ dɔ̀kɔ̃wa ń
babuuna tɑ̃́ao, bɔ̀ɔpi líɔ dɔa sa'o'ulapi asanawa, kɛ́
asu go sa'o'ulawao yɑ̃́i, lá Dii dȉlɛ Mɔiziɛwa.
22 Aa ulatao pɔ́ wàli sa'o'ulapi daò zɔ̏ ń zwȁa
búunao.
23 Aa sa'o'ulapi fɔ̏ guoguo a migɛ̃kȉi ũ, aa a nɔɛpi
lɛ́ mibà, kɛ́ asu kɛ̃o yɑ̃́i.
24 Aa gɔ̃inakɛ̀ ulataopi lɛ́wa aa lȉai lán gbɛafu
bɛwa ń babuunao ń bà gàaluladeo ń wɔ̃ɔtɛ̃nao ń

bataɛao.
25 Aa ánanaɔ pĩ ń vua tɛ̃ɛtɛ̃ɛo, aa lòoloo ulataopi
lɛ́wa gbɛafu bɛpiɔ zãnguo,
26 ánanan kɛ, gbɛafu bɛn kɛ, ánanan kɛ, gbɛafu
bɛn kɛ. Màa aa ulataopi lɛ́ kɛ̀kɛ e à gɛ̀ lĩai à pɛ̀ɛ, wàli
da wiliɔ sa'ozĩkɛò, lá Dii dĩlɛ Mɔiziɛwa.
27 Aa ulataoɔ kɛ̀ ń bàabaao Aalona ń a nɛ́ɔnɛ.
28 Aa tulu ń fùa gbãaɔ kɛ̀ ń bàabaao lɔ, ɔ̃ aa sòolo
geseɔ zɔ̃ ń pɔ́lɛ pɔ́ wa tã ń bataɛao.
29 Aa asana kɛ̀ ń pɔ́lɛ pɔ́ wa tã ń bataɛao,
aa gɔ̃inakɛ̃wà ń babuunao ń bà gàaluladeo ń
wɔ̃ɔtɛ̃naoɛ, lá Dii dĩlɛ Mɔiziɛwa.
30 Aa mɔ̀ pɛpɛɛna pɔ́ ĩ Aalona dilɛ Dii pɔ́ ũ kɛ̀ ń
vua tɛ̃ɛtɛ̃ɛo, ɔ̃ aa lakɛ̃wà, lá wĩ wɛ̃sãkɛ̃ pɛ̃nawawa,
wà mɛ̀: Dii pɔ́ɛ.
31 Aa vua pɛpɛɛnapi nà tulupiwa ń babuuna
táao, lá Dii dĩlɛ Mɔiziɛwa.

Zwãakpɛ zĩ midɛa
(Bɔa 35.10-19)

32 Màa wà zwãakpɛpi zĩkɛ̀ píi, wà a mĩdɛ. Isailiɔ
kpaaũkpɛpi kɛ̀, lá Dii dĩlɛ Mɔiziɛwa.
33 Aa mɔ̀ Mɔiziɛ ń zwãakpɛpio ń a pɔkeleɔ píi, ɔ̃n
kɛ: A kũbɔɔ, a lipɛpɛɛɔ, a lipɔ̃ɔɔ, a lipɛlɛɔ, a zɛbɔɔ,
34 sãsa báa pɔ́ wa kɛ̀kɛ tɛ́ɛɛɔ, ayo báa pɔ́ wa kuaɔ,
zwãa pɔ́ dɛ suuna ũ,
35 ikoyã kpagolo ń a sɛ́liɔ ń a nɛtaɛo,
36 táabũnu ń a pɔkeleɔ píi ń pɛ̃ɛ pɔ́ wĩ kálɛ Luaɛo,
37 dau pɔ́ wa pĩ ń vua tɛ̃ɛtɛ̃ɛo ń a filia pɔ́ pɛ́pɛwàɔ,
filia nísi,
38 tulaletikatɛakĩi, nísi pɔ́ wĩ pɔ́ dilɛò à gɔ̃ Dii pɔ́ ũ,
tulaleti gĩnana, kpɛ́pi lɛ́ zwãa,

39 mɔgotɛ̃ sa'okɨ̃i ń a mɔgotɛ̃ mɔyãayãanao ń a
sɛ́liɔ ń a pɔkeleɔ píi, dàa ń a dibɔo,
40 kaa zwãaɔ ń a lipɛlɛɔ ń a zɛbɔɔ, kaa lɛ́ zwãa
ń a baɔ ń a kũbɔɔ, zwằakpɛ pɔ́ dɛ kpaaũkpɛ ũ
zɨ̃kɛpɔkeleɔ píi,
41 zwằakpɛ zɨ̃kɛpɔkasa pɔ́ wa tằɔ, sa'ona Aalona
pɔkasa pɔ́ àli sɔ̃ò Diiziɔ ń a nɛ́ɔ sa'on pɔkasaɔ.
42 Isailiɔ zɨ̃ pɔ́ Dii dà Mɔiziɛ kɛ̀ píi.
43 Ɔ Mɔizi zɨ̃pi gwàgwa, a è aa kɛ̀ lá Dii ɒ̀ɛwa, ɔ̃ à
samaa'ɒ̀nɛ́.

40

Zwằakpɛ sakɛ̃a

1 Dii yã'ɒ̀ Mɔiziɛ à mɛ̀:
2 Zwằakpɛ pɔ́ dɛ kpaaũkpɛ ũ dɔ mɔ sɛ̃́ia gɔɔ sɛ̃́ia zɨ̃́,
3 ní kpagolo pɔ́ ikoyã gbɛ̀ pɛ̀pɛɛɔ ku a guu dilɛu,
ní zwãa kpái.
4 Gɛ̃ ń táabũnuo, ní a taɔ kálɛwà dɔ̀ɔdɔɔ. Gɛ̃ ń
dauo, ní a filiaɔ kɛkɛ.
5 Tulaletikatɛakɨ̃i dilɛ ikoyã kpagolo aɛ, ní
zwằakpɛ kpɛɛlɛ zwãa taɛ.
6 Sa pɔ́ wɨ̃ a pɔ́ káteu à tɛ́kũ okɨ̃i dilɛ kpaaũkpɛ
kpɛɛlɛ,
7 ní dàa dilɛ kpaaũkpɛ zãnguo ń sa'okɨ̃io, ní íkau.
8 Kaa da ǹ liai, ní zwãa ta kaapilɛ.
9 Nísi pɔ́ wɨ̃ pɔ́ dilɛɒ̀ à gɔ̃ ma pɔ́ ũ sɛ ka kpɛ́piwa ń
pɔ́ pɔ́ kú a guuɔ píi, ní dilɛ ma pɔ́ ũ ń a zɨ̃kɛbɔɔ, aai
gɔ̃ ma pɔ́ ũ.
10 Nísipi ka sa'okɨ̃i ń a zɨ̃kɛbɔɔwa píi. Sa'okɨ̃ipi
dilɛ ma pɔ́ ũ, iɔ dɛ ma pɔ́ ũ ń a mɨ̃bao.
11 Nísika dàa ń a dibɔowa, aai gɔ̃ ma pɔ́ ũ.

12 Mɔ́ ń Aalonao ń aà nɛ́ɔ kpaaũ̆kpɛ kpɛɛlɛ, ní ń
zu'o we.
13 Sa'on pɔkasaɔ da Aalonaɛ, ní nísikawà ǹ aà dilɛ
ma pɔ́ ũ, i gɔ̃ ma gbàgbana ũ.
14 Mɔ́ ń aà nɛ́ɔ lɔ, ní ulatao dadanɛ́,
15 ní nísikakamá lá ń kɛ̀ an maeɛwa, aali ma
gbagba. Nísikaamapi mɛ́ a to aaɔ dɛ ma gbàgbanaɔ
ũ e an buiwa.
16 Mɔizĩ̀kɛ̀ lá Dii òɛwa píi.
17 An bɔa Egipi wɛ̃̀ plaade mɔ sɛ̃́ia gɔɔ sɛ̃́ia zĩ́ ɔ̃ wà
zwȁakpɛpi dɔ̀.
18 Kɛ́ Mɔizi lɛ́ kpɛ́pi dɔ, à a zɛbɔɔ dĩ̀lɛdilɛ gĩ̀aɛ, ɔ̃
à a lipɛpɛɛɔ pɛ̀pɛu, à a lipɔ̃ɔɔ sɔ̀lɔsɔlɔu, ɔ̃ à lipɛlɛɔ
pɛ̀lɛpɛlɛ.
19 Â zwãa kùa, ɔ̃ à báa kpàa lá Dii òɛwa.
20 Â ikoyã gbɛ̀ pɛ̀pɛɛɔ sɛ̀ a kà kpagolopi guu, à
kpagolopi sɛ́liɔ dà a zãɔ guu, ɔ̃ à a nɛ́ tàɛ.
21 Â gɛ̃̀ò zwȁakpɛu, ɔ̃ à zwãa kpà ikoyã kpagolop-
izi suuna ũ lá Dii òɛwa.
22 Â táabũ̆nu dĩ̀lɛ kpaaũ̆kpɛu suunapi ɔplaai
kpɛɛlɛ oi.
23 Â pɛ̃ɛ kàlɛwà Diiɛ dɔ̀ɔdɔɔ lá a òɛwa.
24 Â dau dĩ̀lɛ kpaaũ̆kpɛu bɔaa ń táabũ̆nuo ɔzɛɛ oi,
25 à filiaɔ nàna Dii aɛ lá a òɛwa.
26 Ɔ̃ à tulaletikatɛakĩ̀i dĩ̀lɛ kpaaũ̆kpɛu suuna saɛ,
27 ɔ̃ à tulaleti gĩ̀nana kpàsawà lá Dii òɛwa.
28 Ɔ̃ à zwãa tà zwȁakpɛpilɛ.
29 Â sa pɔ́ wĩ̀ a pɔ́ kátɛu à tɛ́kũ okĩ̀i dĩ̀lɛ kpaaũ̆kpɛ
kpɛɛlɛ, ɔ̃ à sa pɔ́ wĩ̀ a pɔ́ kátɛu à tɛ́kũ òwà ń pɔ́wɛntio
lá Dii òɛwa.
30 Â dàa dĩ̀lɛ kpaaũ̆kpɛ zãnguo ń sa'okĩ̀io, ɔ̃ à
ikàu.
31 Mɔizi ń Aalonao ń aà nɛ́ɔ ń ɔɔ ń ń gbáɔ pĩ̀piò.

32 Tó aalɛ gɛ̃ kpaaũkpɛu ge tó aalɛ sɔ̃ sa'okl̀izi, aal̀
ń ɔɔ ń ń gbáɔ pípi lá Dii ò Mɔiziɛwaɛ.
33 Ɔ à kaa dà a lìa zwȁakpɛpizi ń sa'okl̀io, ɔ̃ à zwãa
tà kaapilɛ. Màa Mɔizi zl̀pi kɛ̀ a làa.

Dii pilaa kpaaũkpɛwa
(Nao 9.15-23)

34 Ɔ tɛlu kùlɛ kpaaũkpɛwa, Dii gawi zwȁakpɛpi
pà.*
35 Mɔizi i fɔ̃ gɛ̀ kpaaũkpɛpiuo, kɛ́ tɛlu kùa mɛ́ kɛ́
Dii gawi kpɛ́pi pà yã́i.
36 Isailiɔ táa'oa guu, tó tɛlupi gò zwȁakpɛpia, ɔ̃ aal̀
fɛlɛ bòou.
37 Tó tɛlupi i fɛlɛo, aali fɛlɛ bòouo, sema tó à fɛ̀lɛ.
38 Fãanɛ Dii tɛlu l̀ɔ ku zwȁakpɛa, gwã́ sɔ̃ tɛ́ l̀ɔ ku
tɛlupi guuɛ. Màa Isailiɔ l̀ɔ e gɔɔpii ń táa'oa guu.

* **40:34** 1Kia 8.10-11, Isa 6.4, Eze 43.4-5, Zia 15.8

Bibeli Luayã̂taalá́

The Holy Bible in the Boko language spoken in Benin and Nigeria

copyright © 2010 SIM International

Language: Boko

Translation by: SIM International

Boko Bibeli Luayã̂taala

This translation, published by the SIM au Benin, was published in 2010.

If you are interested in obtaining a printed copy, please contact the SIM at ECWA/SIM H.Q., P.M.B. 2009, Jos, Plateau State, NIGERIA.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (http:// creativecommons.org/ licenses/ by-nc-nd/ 3.0/) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-09-25

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files dated 29 Jan 2022

ffb0f4b3-18b7-564f-bd5d-307e9e532fb9